

Uvodnik

Jurij Paljk

Siti sprenevedanja in arogance!

Čeprav se po navadi reče, da se juhe nikdar ne poje tako vroče, kot je skuhana, pa moramo ob odstopu štirih slovenskih predstavnikov Sveta slovenskih organizacij in stranke Slovenska skupnost iz deželne komisije za porazdeljevanje finančne pomoči naši narodni skupnosti vseeno napisati, da je bilo to dejanje potrebno, saj imamo že dalj časa več kot samo vtis, da gre pri odločitvah ob delitvi državne finančne pomoči za slovenske organizacije in ustanove v naši deželi za golo in očitno sprenevedanje in za tisto, kar je lepo ubesedil ob odstopu predsednik SSO Walter Bandelj, ko je dejal, da gre pri odločitvi deželnega odbornika, da samovoljno razdeli sredstva in tako prisilili glasbeni šoli, da se združita, "za diktaturo".

Dejstvo, da deželni odbornik sam odloča o tem, da se morata združiti glasbeni šoli Emil Komel in Glasbena matica, je nevzdržno in prava sramota za vso slovensko narodno skupnost v Italiji, predvsem pa posmeh komisiji ter seveda vsaki obliki demokratičnega dogovarjanja. Tudi podatek, da je šola Komel pred dvema letoma prejela 150 tisoč evrov, a le zato, da se združi z Glasbena matico, spada v samovoljno obliko "odločanja z vrha".

Za osvežitev spomina povejmo, da je 150 tisoč evrov prejel leto prej Novi Matajur, brez vsakih pogojevanj, medtem ko je naš izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva, ko se je znašel v veliki finančni stiski, prejel za leto 2016 in za letos za več kot polovico manj sredstev, kar kaže na to, da nismo vsi enaki, mar ne? Čudno je tudi to, da je isti odbornik sam odločil, da Primorski dnevnik prejme letos 300 tisoč evrov državne pomoči, da "se utrdi". Komisija niti razpravljala ni o tem! Za šolo Komel torej pogojevanje, za druge ne?

Da gre za arogantno in cinično izigravanje komisije, je več kot očitno, a nekaterim to ugaja, vsaj tako vidimo, ko beremo samo o tem, da je šola Emil Komel problem, kot smo tudi slišali, naj bi se dal denar za popravilo Kulturnega doma v Trstu, o čemer pa tudi, tako kot ne za Primorski dnevnik, komisija doslej ni razpravljala. Ponavljamo, da gre za državni denar, ki je namenjen slovenski narodni manjšini v Italiji, ne za deželni denar.

Brali smo tudi, da je projekt Stadion 1. maj v Trstu, ki bo stal milijone, vedno državnega denarja, deležen "široke podpore". Sami bi raje napisali, da so se za ta projekt odločili odgovorni, bil pa je in je še deležen številnih javnih pomislekov vodilnih naših primarnih ustanov v težavah; na srečanjih v Nabrežini kot na seji deželnega sveta SSO, če omenimo samo ti dve odmevni srečanja.

Pri nas vedno vsi radi poudarjamo, da smo demokrati, da se odloča vse javno in pod soncem, vsem na očeh in ne kje drugje. Tokrat je jasno, da to ni res.

Večkrat smo že javno povedali, da smo proti vsem nasilnim združevanjem in diktatorskim pogojevanjem, kot smo tudi jasno povedali, da so "eni bolj enaki od drugih", prosto po Orwellu. To lahko mirno ponavljamo, ker smo sad združitev dveh tednikov, ki je bila narejena pred več kot 20 leti, edina doslej.

Da smo vsi sprenevedanja siti, je jasno, kot še enkrat ponavljamo, da politika cinizma in arogance ne pelje nikamor, kar se je že videlo na državni ravni, ko so predvsem mladi volivci Renzija poslali lepo domov!

Foto Mirjam Simčič

O železniškem odseku 5. koridorja Trst/Koper - Divača

Italijanski pritiski proti vključitvi na 5. koridor

V smernice EU o posodobitvi in obnovi jedrnega vseevropskega železniškega omrežja, sprejete pred nekaj desetletji, je bil vključen tudi 5. koridor (Barcelona, Lyon, Padska nižina, Trst, prek Slovenije do Budimpešte in naprej do Kijeve), pri čemer je EU sklenila, da bo projekt sofinancirala z nepovratnimi sredstvi v višini 40 % za meddržavne odseke in v višini 20-30 % za pomembne priključke nanje znotraj držav. Med državami se je, ob resnih pripravah na posodobitev omrežja, začel tudi veliki ples, kdo bo več potegnil iz tega, tudi v primeru odsekov Trst - Divača in Koper - Divača. Tržaški lobi z Riccardom Illyjem na čelu je namreč dolgo in trmasto vztrajal pri stališču, da sestavlja del 5. koridorja zgolj meddržavni odsek Trst - Divača, ne pa tudi notranji odsek Koper - Divača, in naj bi se le-ta priključil na tržaški odsek z novo kratko progo Koper - Trst, s čimer bi postal Trst ključno prometno vozlišče Severnega Jadrana. Za progo med pristaniščema ni namreč nobenega ekonomskega opravičila, ker ni med njima nobenega omembe vrednega prometa. In če bi tak promet bil, bi bil transport po morju med njima najcenejši. S tem pa bi se lahko manjši del tovorov, ki jih ima Luka Koper z zahodno Avstrijo, Švico in Bavarsko, preusmeril preko Trsta na pontabeljsko progo, ki je bila že

pred desetletji posodobljena, prepušča hitrost 150 km na uro, a posluje komaj z dobro polovico kapacitet. Nanjo se sicer Koper lahko priključi že danes, vendar le po ovinku prek Divače, Sežane, Tržiča in Vidma. To svojo zahtevo je Trst poskušal uveljaviti s surovimi pritiski, tudi na Bruselj. Slovenija se je temu uprla, ker bi s tem Luka Koper postala nekakšen privesek tržaškega pristanišča, stara železniška proga Koper - Prešnica pa neke vrste slepo črevo slovenskega železniškega omrežja. Zgrajena je bila namreč kot industrijski tir Luke Koper za 1,5 milijona ton, je po nepotrebnem predelga, postala je zasičena, dotrajana, počasna in okoljevarstveno skrajno nevarna. Zato je bil življenjski interes Slovenije in Luke Koper, da se po slovenski (najkrajši) smeri čim prej prebije z novo dvotirno hitro železniško povezavo do svojih vzhodnih srednjeevropskih blagovnih bazenov, to je velikih industrijskih središč Gradca, Dunaja, Budimpešte, Brna, Prage in deloma tudi Poljske in Ukrajine. Za Luko Koper pa bi preusmeritev glavnine luških tovorov prek vsiljevanega odseka Koper - Trst in naprej po pontabeljski progi predstavljala nesmisel, ker bi pomenila bistveno podaljšanje poti, večje prevozne stroške in izgubo konkurenčnosti.

/str. 16
Milan Gregorič

V spomin

Dragi in spoštovani prof. Viljem Černo,

te dni sem veliko mislil na Vas in se pripravljaj, da bi Vam pisal in voščil za okrogli, častitljivi življenjski jubilej, ki bi ga obhajali v ponedeljek, 24. julija, ko bi Vam v Bardu priredili svečanost. Osemdesetletnico bi praznovali v krogu domačih, a tudi mnogih prijateljev, ki cenimo Vaše izredno delo, ki je sad neomahljive zvestobe in ljubezni do materne besede, zvestobe do lastnih korenin in lastne zemlje. Usojeno Vam je bilo drugače in v torek, 25. julija, smo se za vedno poslovili od vas, saj Vas je Gospod življenja poklical k sebi v soboto, 22. t. m., in to povsem nepričakovano.

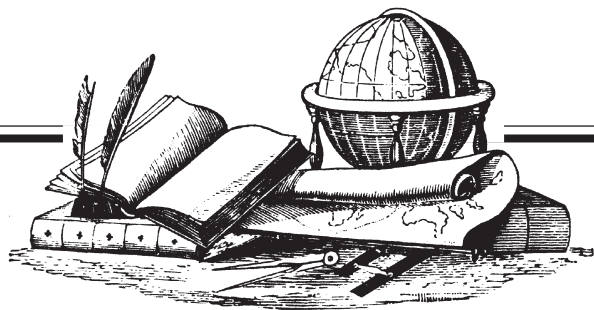
Lepa smrt, smrt pravičnika, ki nima rad javnih zahval in takih ali drugačnih medalj, ampak ima rad delo za svoje ljudi, za svojo zemljo, in to svoje delo, tudi pomembne uspehe, kakor tudi življenjske udarce, sprejema v zavesti, da gre za eno samo usodo. Za življenjsko usodo, ki ji je v dosledno vodilo spoštovanje do samega sebe in zvestoba naukom svoje matere.

Zadnjič sva se videla na moj god, saj me je pot s skoraj vso družino vodila na krožno pohajanje po najbolj zahodnih krajih našega narodnega prostora. Tako smo se najprej ustavili v Bardu, kjer je bila vsa vas ravno pri sveti maši in so se po njej zbrali pri spomeniku, kjer so se ob dnevu osvoboditve poklonili spomenu padlih. Mi smo že prej šli v edini bar v vasi na kavo, a kmalu nato se je prostor napolnil z udeleženci spominske svečanosti, med katerimi ste bili tudi Vi s sinom Igorjem. Zelo sem bil vesel, da sva se srečala in se malo pogovorila. Seveda to ni bil prostor, da bi na dolgo govorili, a potem ko ste izmenjali nekaj besed z mojimi otroki in se pozanimali, kako jim gre v šoli, ste rekli, da Vas zelo veseli, ko v Bardu srečate Tržačane ali Goričane, ki pridejo na obisk, ker je to dokaz, da teh vasi nismo pozabili in jih nismo odpisali. V isti sapi pa ste dodali, da je največji problem Barda in ostalih krajev, da se praznijo. Stari umirajo, mladi, kar jih je še ostalo, pa nimajo pogojev, da bi si ustvarili družine, in ni otrok, ki bi prevzeli dediščino domačega jezika in kulture.

In na misel mi je prišel Vaš verz, 'Ko pouno noči je sarce', ki ste ga izbrali za Vašo štirijezično pesniško zbirko, ki je leta 2013 izšla pri GMD in KD Ivan Trinko in za katero ste naslednje leto v Trstu dobili tudi literarno nagrado Vstajenje.

/str. 12

Tipajski župan Alan Cecutti na sedežu SSO v Čedadu

Tipana je zelo pomembna za Slovence na Videmskem

Pubude za ohranjanje domače slovenske identitete, pouk slovenščine v vrtcu in osnovni šoli, evropski projekti in čezmejno sodelovanje so bile glavne teme srečanja med predsednikom Sveta slovenskih organizacij Walterjem Bandljem in novim županom občine Tipana Alanom Cecuttijem, ki je potekalo 17. julija na pokrajinskem sedežu krovne organizacije v Čedadu. Udeležili so se ga tudi člana izvršnega odbora SSO

turizem in na vseh področjih goji stike s sosednjim Breginjem. V občinski upravi vasi Tipana je bil že v prejšnjih mandatnih dobah občinski svetnik, odbornik in podžupan. "Občudovanja vredno je to, da si je tako mlad človek poleg ostalih zadolžitev upal prevzeti še breme naloge župana, in to v območju, v katerem je splošno stanje zelo hudo", je poudaril Bandelj in zagotovil pomoč SSO pri vseh prizadevanjih tipajske občinske upra-

mladih generacijah. Zato je že v stiku z ravnateljico v Čenti in bo to svoje prepričanje posredoval tudi drugim šolskim oblastem. Prav o šolskem vprašanju se je razvila obširna razprava. Poudarili so, da je treba otrokom v Tipani čim prej zagotoviti sistematičen pouk slovenščine, kar bi verjetno pritegnilo v krajevno šolo tudi nekaj učencev iz sosednjih občin. Enotno mnenje je bilo, da je hitra in dobra rešitev mogoča, saj

Luciano Lister in Ezio Gognach, predsednik združenja Blankini Giorgio Banchig in predsednik zadrage Most Giuseppe Qualizza. Uvodoma je Bandelj čestital županu za izvolitev na volitvah 11. julija letos in mu zaželel uspešen mandat. Obenem ga je pohvalil in se mu zahvalil za delo, ki ga je že opravil na družbenem, političnem, gospodarskem in kulturnem področju. Tridesetletni Cecutti je namreč lastnik znanega kmečkega turizma Brez mej v Prosnidu in pokrajinski predsednik Kmečke zveze. Vrsto let si prizadeva za socialno in kulturno življenje v vasi, spodbuja

ve v prid domačim ljudem. Cecutti je z veseljem sprejel ponujeno roko krovne organizacije in si zaželel pomoč pri vseh projektih za razvoj območja. Še posebej je izpostavil potrebo po tesnem sodelovanju z ostalimi beneškimi občinami in občino Kobarid ter s celotnim Zgornjim Posočjem. Napovedal je, da bo v kratkem sklical sestanek vseh zainteresiranih županov z obeh strani meje, da bi razpravljali prav o tem. Povedal je tudi, da je poučevanje slovenskega knjižnega jezika v tipajskem vrtcu in osnovni šoli učinkovito sredstvo pri ohranjanju krajevne kulturne identitete pri

zaščitni zakon za Slovence v Italiji v 12. členu predvideva posebna šolska določila za videmsko pokrajino. Na sestanku so izrazili tudi željo po novih pobudah, da bi ovrednotili tipajsko kulturno in zgodovinsko dediščino. "Tipana je zelo pomembna za Slovence na Videmskem in celotno slovensko manjšino", je podčrtal Banchig, tudi z mislijo na številne zavedne beneškoslovenske duhovnike, ki so se rodili v tistih krajih. Predsednik Blankina je izpostavil v prvi vrsti potrebo po skrbi in ovrednotenju dragocenih župnijskih arhivov, ki predstavljajo pravi zaklad.

Slovenska skupnost predlaga V Državnem zboru naj bodo tudi Slovenci izven meja Slovenije

Stranka Slovenska skupnost že od nekdanjega podpiralca predlog, da bi tudi Slovenci izven meja Republike Slovenije imeli svoje predstavnike v Državnem zboru. S tem bi zakonodajna skupščina dopolnila svojo sestavo in postavila na enakovredno raven vse tri dele slovenskega naroda: matično domovino, zamejstvo in zdomstvo. Zgrešeno bi bilo, da se odpovemo temu načelu, ki bi prineslo številna pozitivna dejstva, predvsem pa bi na konkreten način potrdilo, da je Slovenija pojem, ki vse Slovence združuje tudi na politično-institucionalni ravni. Politično predstavništvo Slovencev iz zamejstva in zdomstva bi dopolnilo institucionalne okvire, ki Repu-

bliki Sloveniji narekujejo skrb za svoje rojake izven njenih meja. V rimskem parlamentu ima svoj prostor kar osemnajst parlamentarcev, ki zastopajo Italijane z vseh kontinentov. Podobne oblike zastopnosti so osvojile tudi nekatere druge države. Pri

SSk so mnenja, da so časi zreli, da tudi Državni zbor Republike Slovenije omogoči aktivno udeležbo stotisočih rojakov, ki so svojo navezanost na domovino izpričali tudi s sprejetjem slovenskega državljanstva tam, kjer zakonodaja to omogoča.

Zadovoljstvo deželnega svetnika SSK Igorja Gabrovca V novi pogodbi za zdravstvene storitve zagotovila tudi za SSPPS

"Nova pogodba med deželno upravo in tržaško zdravstveno ustanovo vsebuje vsa potrebna okvirna zagotovila glede ohranitve in razvoja Slovenske socio-psiho-pedagoške službe. V dokumentu je jasno zapisano, da je slovenski službi omogočeno delovanje na območju celotne tržaške pokrajine in povezovalno z ostalimi zdravstvenimi ustanovami. Slovenski službi mora biti zagotovljeno strokovno osebje in vodja, ki obvlada slovenski jezik", z zadovoljstvom sporoča deželni svetnik Slovenske skupnosti Igor Gabrovec, ki se je zahvalil pristojni odborici za zdravje Marii Sandri Telesci za izpolnjeno obljubo. Odbornica je na povabilo svetnika Gabrovca lanskega oktobra osebno obiskala sedež SSPPS in po ogledu začasnih prostorov pri Sv. Jakobu sta se deželna predstavnik zaustavila v daljšem pogovoru z uslužbenci deželne ustanove in s poverjeno vodjo oddelka dr. Danielo Vidoni. Ta je uvodoma podala izčrpano sliko o delovanju SSPPS in nakazala vse bolj pereče težave, s katerimi se sooča. V prvi vrsti je Vidonijeva izpostavila nujno potrebo po okrepitvi dodeljenih uslužbenecv te službe. Ob upoštevanju dejstva, da je to edina služba, ki nudi socio-psiho-pedagoške usluge v slovenskem jeziku, od Doline do Devina, je razumljivo, da je trenutno osebje povsem nezadostno. K temu je treba dodati še stisko s prostori. Vidonijeva je sicer povedala, da se sloven-

ska SSPPS odlično ujema z italijansko in da je sodelovanje zelo koristno, saj oboji radi drug drugemu priskočijo na pomoč. Dejstvo pa je, da je pomanjkanje delovnih učilnic stvarna težava, ki pogojuje kakovostno nadaljevanje dela. Deželni svetnik SSK Gabrovec, ki vprašanje SSPPS spremlja še

"Po zagotovitvi v pogodbi z Deželno FJK je danes še posebej nujno, da pride čim prej do imenovanja odgovornega poslovodje slovenske službe. To bo omogočilo vrnitev pred leti odvzete samostojnosti oddelka, nato pa računamo na kakovostne okrepitve, na dodelitev bolj dosegljivega sedeža za

iz časov Tondove uprave, je odborico Telesco podrobno seznanil s političnimi obvezami, ki jih je na to temo sprejela deželna vlada ob različnih priložnostih. Gabrovec je tudi opozoril na poseben pomen, ki ga ima SSPPS, saj je namenjena mladim in staršem, za katere je uporaba materinega jezika bistvenega pomena, ker pripomore k učinkovitejšemu stiku in soočanju s potrebami posameznikov. Predstavniki SSK je tudi spomnil na potrebo po razširitvi tega delovanja na ostali del ozemlja, na katerem živimo Slovenci, se pravi na Goriško in Videmsko.

občane, ki živijo na obronkih mesta, in na širitev storitev socio-psiho-pedagoške službe na ves naselitveni prostor slovenske narodne skupnosti v FJK, kjer računamo na zagotovitev zadostnega števila slovensko govorečega zdravstvenega osebja, tako kot izrecno določa deželna zdravstvena reforma", poudarja deželni svetnik Igor Gabrovec, ki odborici polaga na srce tudi potrebo po čimprejšnjem evidentiranju figure slovensko govorečega otroškega zdravnika (pediatra), ki ga slovenske družine pogrešajo in dalj časa pričakujejo.

Povejmo na glas

Zanemarjena ljubezen do drugega naroda

Ob trenutnem nerazumevanju, ki je zavladovalo med Slovenijo in Hrvaško, se postavi pred človeka vprašanje, kako da so odnosi med narodi tako krhki in občutljivi. Kako je mogoče, da to toliko bolj velja za odnose med sosednjimi narodi? Zelo lahko je namreč zatrevati, da si z vso možno vneto prizadevamo za mirno in prijateljsko sobivanje ter sodelovanje med narodi, seveda takole načelno in nasploh. Ko pa pogledamo poglobljeno, kakšno vzdušje vlada bodisi v Evropi bodisi v svetu, ugotovimo, da so stvari precej drugačne. Dovolj se je npr. spomniti pribežnikov in kako ti kvarijo odnose med tukajšnjimi državami. Večina med temi si prizadeva, da bi se navala tujcev ubranila, čeprav na račun drugih, tudi sosednjih držav. Še neprimerno bolj neugodne so razmere po svetu, kjer vsakršna narodova izvornost oziroma različnost kaj hitro postane razlog za spore in napetosti. Drugačen jezik, drugačna kultura, drugačna vera, drugačna zgodovina, vse te drugačnosti so stalna možnost, da pride do nerazumevanja ali kar do zaostrovanja, ki se pričnejo nagibati k izbruhom nasilja. Kaj je torej s prijateljstvom med narodi, v mnogih primerih tako obremenjeno - še posebno s preteklostjo -, da tako težko pride do prijetnega sobivanja, čeprav si prav prijetno sobivanje in s tem prijetno lastno življenje vendar vsi najbolj želimo? Vsi si želimo mir in lepe odnose, vsi si želimo lepo sožitje, ki naj spremeni vse naše dni v osebnem življenju kakor tudi naše dni v odnosu do sosednjih narodov, in

kljub temu kot da ta želja ne zadostuje. In tu pomislimo na nekaj, na kar nemara nismo nikoli pomislili. Pomislimo, da se morda nismo nikdar dovolj zavzeli, da bi poskusili močnejše uresničiti tisti enkratni nasvet, naj ljubimo svojega bližnjega kakor samega sebe. Naj torej svojega bližnjega ljubimo, bližnje posameznike in pravzaprav vsakogar, s katerim pridemo v stik in se z njim srečamo. In v istem duhu: naj ljubimo svoj bližnji narod in bližnje narode, kakor ljubimo svoj narod. V obeh primerih gre za naše dobro, saj brez lepega odnosa z bližnjim in brez lepega odnosa z bližnjim narodom naše življenje ne bo prijetno in ne more biti prijetno. Nemara v srečno sobivanje z drugimi več kot toliko ne verjamemo in ne znamo preseči starih zamer. Zato opuščamo prepričanje o uresničitvi zares lepih stvari in jih proglašamo za sanje naivnih preprostežev. Sami pa se posvetimo zgolj sebi, in to na osebni ravni kakor tudi v odnosih s sosedi: posvetimo se sebi in ljubimo le svoj narod in v to smer je nagnjena skoraj vsa naša vzgoja kot popotnica mladim - ljubezni do drugega, se pravi do sosednjega naroda, ne učimo ali pa zgolj bežno, kar bolj ali manj velja za svet v celoti. Lahko pa bi v preseganju obstoječega neugodnega stanja vendar verjeli, in to dosti močnejše, in se kot narodi v svoje dobro izognili nesporazumom in bolečemu občutku, da se moremo zanesti le nase, ker da nam je po krivdi drugih osamljenost usojena.

Janez Povše

Pogovor / Diana Pungeršič iz Mestne knjižnice Izola

Kira knjiga uspešen bralni klub

V Mestni knjižnici Izola že nekaj let uspešno deluje bralni klub Kira knjiga. Vodita ga Ksenija Orel in Diana Pungeršič. Ksenija Orel je dokončala študij italijanskega jezika in književnosti. Po uspešnem obdobju poučevanja italijanščine na šolah in jezikovnih tečajih je pristala v Mestni knjižnici Izola. Tu že skoraj 15 let predano skrbi za nemoteno delovanje Središča za samostojno učenje in Borze znanja, organizira in vodi literarne večere, različne druge prireditve in delavnice za odrasle in otroke, prevaja in opravlja še vrsto drugih del. Uspešno sodeluje s posamezniki, ustanovami, šolami in vrtci. Diana Pungeršič je literarna kritičarka, moderatorica in književna prevajalka iz slovaščine in češčine. Pred šestimi leti je po študiju slovenščine, slovaščine in sociologije kulture končno hotela prijeti sonce in tako pristala v Izoli. Očarana nad lepoto obale ostaja tu.

Diana, kako ste prišli do ideje za bralni klub?

Kot literarna kritičarka in prevajalka precej časa preživljam v družbi knjig. To je zelo intenzivno, vendar intimno druženje, na štiri oči z liki oz. avtorjem. Od nekdanjega pa sem se o knjigah rada pogovarjala tudi z drugimi, vendar za to ni prav veliko priložnosti. Po nekem pogovoru s prijateljico iz Slovaške, ki je zato ustanovila kar lastno "zasebno" bralno skupino, sem začela razmišljati, da bi tudi sama želela sodelovati v kakšnem bralnem krogu. Ker ga v Izoli nisem našla, se mi je v glavi počasi rodila ideja, da bi ga ustanovila kar sama. In kje druge, če ne v knjižnici? Lepega poletnega dne pred dvema letoma sem se zaklepetala s Ksenijo Orel iz Mestne knjižnice Izola, ki mi je navdušeno pripovedovala o delovnem obisku reške knjižnice, v kateri imajo številne bralne klube. Ni bilo treba veliko besed, da smo septembra 2015 že organizirali prvo srečanje BK KIRA KNJIGA.

Kako ste izbrali ime Kira knjiga?

S Ksenijo sva se zavedali, da morava bralnemu klubu nadeti ime, saj bo tako bolj prepoznaven, z dobrim imenom pa bova nemara tudi lažje navdušili potencialne bralce, da se nam pridružijo. Kar nekaj časa sva tuhtali, potem pa se je Ksenija spomnila, da bi ga obarvali malo po primorsko, da še bolj pritegne. In je res, saj se je že marsikdo obregnil, češ to pa ni knjižno.

Pri BK torej sodelujeta s Ksenijo Orel. Kako sta se našli in kako poteka vašo sodelovanje?

Spoznali sva se v MKI, kamor sem se kot prišlekinja na Obali redno zatekala. Sodelovati sva, kot rečeno, začeli zelo spontano. Mislim, da sva zelo usklajen tandem. Ona skrbi za, recimo temu, tehnično izvedbo Kire knjige, kar zajema celotno promocijo, obveščanje, pripravo prostora in sploh vso organizacijo, vključno z oblikovanjem in prevodom vabila. Jaz pa sem predvsem vsebina, izbiram knjige, pišem vabila, bralne iztočnice, vodim srečanja.

Kako so za BK izvedli bralci, bralke? Sta jih sami poiskali in nagovorili, so izvedli za bralna srečanja kako drugače (mediji, splet, od prijateljev ...)?

Naša srečanja poskušamo

"oglaševati" po čim več kanalih, tako v lokalnem časopisu, po radiu, spletnih medijih kot na občinskem portalu. Ksenija, ki dela v knjižnici, seveda tudi ustno doseže precejšen krog. Sicer pa je reklama pomembna ne le za tiste, ki pridejo na srečanje, temveč tudi za vse tiste, ki tako dobijo kakšen dober bralski namig.

Kako izberete knjige za branje?

Veliko pozornost namenjam kakovostnim sodobnim slovenskim avtorjem, ki morda v poplavi uspešnic preprosto ne pridejo do bralcev. Nekaj je tudi prevedenih

pripomore k večjemu sožitju in medsebojni strpnosti.

Kako potekajo srečanja?

Sproščeno. To je glavno vodilo. To niso šolske ure, ampak debata o življenju. Knjige so življenje in o njem in vseh njegovih skrivnostih se pogovarjamo. Jaz zastavim uvodno vprašanje, potem pa izmenjava mnenj steče kar sama od sebe. Pogosto pa tudi kakšna bralka komaj čaka, da nas povpraša o tem in onem, kar jo je pri knjigi najbolj vznemirilo.

Uvodoma ali pa na koncu pogosto preberemo tudi pesem, ki jo

knjig, pri čemer se izogibam angloameriškim prevodom in poskušam predstaviti tudi književnosti drugih evropskih držav ali celo celin. Izbiram knjige, ki praviloma izzivajo naše predstave o življenju.

Knjige za branje izberete sproti, po navdihu, imate pripravljen seznam že za več mesecev ali leto vnaprej, prisluhnete željam bralk in bralcev ali še kako drugače?

Ker smo se prijavljali na razpis, smo morali vse knjige določiti vnaprej, vendar tu pa tam kakšno knjigo tudi zamenjam, kadar najdem primernejšo na primer. Kdaj tudi ustrezem željam, seveda.

Koliko ljudi navadno pride na vaša srečanja?

Kot velika prednost bralnega kluba se je pokazala pestra starostna struktura udeležencev, ki jo uokvirjata generacija tridesetletnikov na eni strani in osemdesetletnikov na drugi, s čimer je bralni klub dejansko postal tudi prostor živahnega medgeneracijskega dialoga. KIRA KNJIGA ima sicer poleg rednih udeležencev, vrtimo se okrog številke deset, tudi precej "dopisnih" članov, ki se zaradi takih ali drugačnih razlogov v živo ne morejo sestajati, a zato vestno spremljajo naše objave, z nami spremljajo in se nam tudi telefonsko ali po elektronski pošti javljajo s kakšnimi povratnimi informacijami. Pri tem velja izpostaviti, da naš bralni klub geografsko pokriva celotno obalno območje, na srečanja prihajajo bralci s celotne Obale. S tem očitno zapolnjujemo veliko vrzel v negovanju bralne kulture na območju, na katerem je pomen branja tudi zaradi uradne dvojezičnosti in sobivanja več različnih jezikovnih in kulturnih skupin še toliko večji. V teh okoliščinah nas tako vodi tudi temeljno zavedanje, da branje leposlova ne le bogati besedni zaklad in izboljšuje pisno kompetenco in registre izražanja, temveč predvsem krepi človekovo senzibilnost za drugost in drugačnost ter s tem

lahko vnaprej določen bralec izbere sam ali pa s posebnega predlaganega seznama. Moja skrita želja namreč je, da bi to med bralci precej zapostavljeno literarno zvrst vsaj malo detabuizirala, demistificirala ter ponudila zgled, kako lahko pesem postane naša vsakdanja spremljevalka. Tista, ki nas nemara še najmočnejše senzibilizira za drugačne načine bivanja in sploh spodbuja k večji bivanjski razprtnosti.

Članice knjigo najprej preberejo, nato se na srečanju o njej pogovarjate. Verjetno vsebino knjige vsak bralec doživlja po svoje. V pogovoru morda pride na dan marsikaj zanimivega, tudi osebne izkušnje udeleženk srečanja ...

Seveda, vedno, ko govorimo o knjigi, pravzaprav govorimo o sebi, o lastnem doživljanju. In naravnost fascinantno je, kako različno je lahko naše dojetje stvari. Na srečanjih se nam to potrdi vsakokrat znova. Neke dogodek lahko neki bralec interpretira kot tragičen, drugi komičen, tretji pa brezvezen. Zato mene potegnejo take in take zgodbe, koga drugega pa drugačne. Pač glede na naše izkušnje, želje, potrebe, življenjska obdobja, stanja ... Včasih so zato debate prav zgoče.

Na ta način, ob izmenjavi mnenj v pogovoru, lahko na knjigo pogledamo tudi z zornega kota koga drugega ...

Prav to je namen bralnega kluba, odpiranje, poglobljanje interpretacij. Bralni klub ima pomembno poslanstvo, saj bralcem skozi dialog, soočenje mnenj o prebranem pomaga prodreti pod površje fabule. Na srečanjih sleherno bralno izkušnjo s tem, ko prisluhne mo sobralcu, nujno poglobimo, razširimo, kontekstualiziramo, poosebimo. Naše debate so tako srečanja na srečanje bolj lucidne in kompleksne, udeleženci pa so se doslej tudi že dobobra otesli morebitne začetne zadrege in vedno bolj artikulirano in argumentirano izražajo svoja stališča.

Nekateri si tudi vestno vodijo bralne dnevnike, večina si za srečanje pripravi svoje priljubljene odlomke, citate in prebrano dejavno povezuje z življenjem, lastnimi izkušnjami in tudi drugimi prebranimi knjigami. Zaradi razpravljalnega žara so naši večeri tako pogosto precej daljši od predvidene ure in pol.

Vseeno pa imate najbrž tudi načrt ali način, kako pogovor voditi?

Pred srečanjem si zamislim približen potek ali pa vsaj teme, iztočnice za pogovor. A pogosto me bralke tako presenetijo s svojimi uvidi, da prvotni plan povsem odpade. Takrat je debata v bistvu najboljša. Sicer pa pazim, da se vedno znova vračamo k izhodišču, torej besedilu. Pri tem so nam v veliko pomoč odlomki, ki si jih vsak bralec označi in jih potem na glas preberemo in se o njih pogovorimo.

Ko se dogovorite, katero knjigo bi brale v času do naslednjega srečanja, pa verjetno tudi svetujete, kako naj berejo, na kaj naj bodo pozorne ...?

Drži, besedilo poskušam vnaprej ma-

poseben vpogled v avtorjevo dušo, predvsem veliko spoštovanje do njihovega dela in ustvarjanja. Gotovo pa kot t. i. profesionalna bralka zelo hitro začutim dobro literaturo in morda v pogovoru lažje izpostavim prednosti.

V Arheološkem parku potekajo srečanja na temo antične literature. Zadnje srečanje je bilo zelo dobro obiskano ...

Neverjetno. Letošnji poletni cikel štirih srečanj v Arheološkem parku je posvečen rimski književnosti. Res je, Senekova Pisma prijatelju Luciliju so, sodeč po udeležbi, postala letošnji poletni bralski hit. Izvrstna stoiška "biblija", ki ji uspe človeka nagovoriti v takšni meri, kot so povedali nekateri bralci, da mu dejansko vzbudi željo po osebnosti rasti. Na naslednjih treh srečanjih nas čakajo še Satirikon, Dnevnik cesarja Marka Avreljia ter Zlati osel. Vsako od teh del po svoje razgalja takratno rimsko družbo in nudi nemalo bralskega užitka, bodisi v obliki humorja bodisi z življenjskimi modrostmi.

Če gre sklepiti po lanskem letu, ko smo brali grška dela (Sapfino poezijo, Teofrastove Značaje, Aristofanovo Lizistrato in Stare grške bajke), potem se nam znova obejajo prava bralska razsvetljenja. Ko odpadejo predsodki, bralci v teh delih presenetljivo zlahka odkrivajo pojave sodobnosti.

Kaj nam antična literatura lahko danes pove o človeku, o smislu in namenu našega

življenja?

Predvsem to, da se človek v svojem bistvu skozi tisočletja ni spremenil. Tako tudi ne njegov smisel in namen. Tudi oddaljena klasična besedila, ne glede na zvrst, lahko postanejo bralsko privlačna in navdihajoča, takoj ko se znebimo predsodka šolskega (obveznega) čtiva.

Poznate druge bralne klube in njihove izkušnje?

V ljubljanski mestni knjižnici imajo kar nekaj bralskih skupin, ki se na primer srečujejo tedensko. Vodja ene skupine mi je zaupala, da ima pogosto težave pri vzpostavljanju komunikacije med udeleženci. Takrat sem se zavedela, da smo v naši Kiri knjigi res že dosegli zavirljiv nivo, saj debata po navdi steče brez zavor.

Se vam zdi, da z bralnim klubom lahko širite bralno kulturo, vzgajate bralce, vzbudite ljubezen do branja kvalitetnih in morda zahtevnejših del?

Pri vzpostavitvi bralnega kluba Kira knjiga smo izhajali iz želje, da poglobimo posameznikove individualne bralne izkušnje, in sicer s soočanjem naših mnenj in doživljanj, enako pomembni izhodišči pa sta bili tudi širjenje kroga aktivnih bralcev in seznanjanje s kakovostno slovensko literarno ustvarjalnostjo. Prav zato so na našem bralnem seznamu v dobrni meri zastopana izvorna slovenska dela, po katerih, kot poročajo udeleženci, v poplavi medijsko podprtih komercialnih uspešnic sami ne posegajo (pogosto). Ravno bralne preference najbolj strastnih bralcev, ki mesečno

preberejo celo goro knjig, dejansko pokažejo alarmantno stopnjo "spregledanosti" domačega leposlova. A razveseljuje dejstvo, da so naša prizadevanja že zelo hitro obrodila sadove, pridobili smo nove bralce, celo občudovalce domačih književnih ustvarjalcev. Naj naštem samo nekaj literatov oz. njihovih del, ki so prepričali tudi največje skeptike: Veronika Simoniti s Kamnim semenom, Mirana Likar Bajželj s Sobotnimi zgodbami, Stanka Hrastelj z Igranjem, Drago Jančar s To noč sem jo videl, Miha Mazzini z Otroštvom, Maja Vidmar s Tako se zaljubiš, Esad Babačić s Prihodi/odhodi, Jure Jakob s Hišami in drugimi prostimi spisi, Maruša Kresc z Dame je strah? in Vsi moji božiči, Matej Krajinč z Gospo Goršičevo ... in še bi lahko naštevali.

Predvsem pa naša Kira knjiga bolj kot na kvantiteto stavi na kvaliteto branja!

Ste kdaj razmišljali, da bi imeli bralni klub za najstnike? Ti so kar nekako izvzeti iz vsake ponudbe ... Poskrbljeno je za najmlajše, za otroke, za starejše, za mlade pa kakor da nihče nima poslušati in so prepuščeni sami sebi in težavnemu mladostniškemu iskanju lastne življenjske poti.

Najstniki so najbrž najbolj zahtevna bralska skupina. To obdobje človekovega razvoja je izjemno turbulentno in praviloma branju ni naklonjeno. Tako statistike. Ampak največji odpor je hkrati tudi največji izziv. Knjiga je zmeraj izvrstna podlaga za načenjanje občutljivih, tabujskih tem, s katerimi se odraščajoči mladostnik hoče noče srečuje. Na srečo imamo na voljo vedno več kakovostne literature za najstnike, pravzaprav tudi sama trenutno prevajam eno tako iz slovaščine in se vživljam ne le v govorico najstnikov, temveč predvsem v njihovo občutljivo in ranljivo psiho, ki pa se navzven dela herojsko. Vodenje najstniške skupine je gotovo zelo odgovorno in zahtevno početje, ki bi se ga pa tudi z veseljem lotila.

Menda BK sodeluje tudi z JAK. Na kakšen način?

JAK finančno podpira naša srečanja, ki so pred tem delovala na prostovoljni bazi. Naš projekt je bil izbran na dveletnem razpisu bralna kultura 2016-2017. Podpora smo zelo veseli, saj nam je omogočila kontinuirano srečevanje, natisnili pa smo tudi nekaj promocijskega materiala, celo kupili vrtno opremo, da lahko v toplejših mesecih sedimo zunaj.

Kaj vam osebno pomeni vodenje tega BK?

Najprej veliko zadovoljstvo in privilegij, da se lahko družim in pogovarjam s tako pronicljivimi in iskrenimi sobralci. Gotovo pa je to tudi moj drobnji poskus, kako nekaj "vrniti" kraju in ljudem, ki so me tu tako topla sprejeli.

Kakšne načrte imate za prihodnost BK in tudi sicer?

Kako že gre? "Naj traja, naj traja ..." Da se bomo še naprej srečevali ob dobrih knjigah, v plodoviti izmenjavi mnenj. Sicer pa poskušam živeti za ta trenutek.

Bi želeli še kaj dodati?

Hvala vam za izčrpan vprašanje in vsa pozornost.

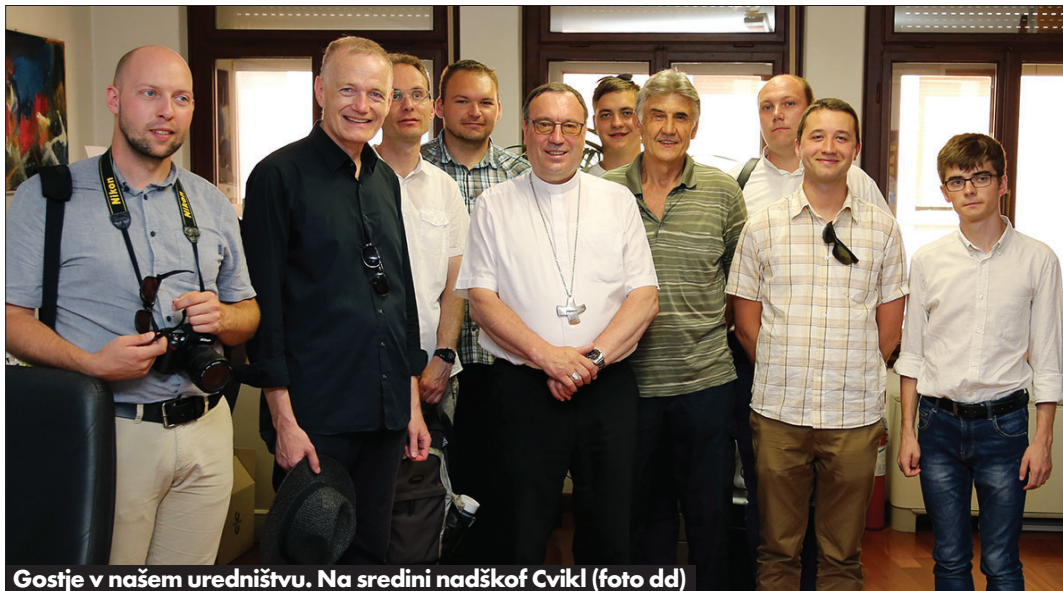
In seveda, drage bralke in bralci, prisrčno vabljeni, da se nam v MKI pridružite na srečanjih Kire knjige, ki potekajo vsake tri tedne, v poletnih mesecih pa vsak drugi teden v Arheološkem parku Simonov zaliv.

Diana, hvala za pogovor in vse dobro v osebnem življenju in pri širjenju ljubezni do literature!

Pogovarjala se je Špela Pahor

Na Goriškem in Tržaškem

Mariborski bogoslovci z nadškofom v zamejstvu

Gostje v našem uredništvu. Na sredini nadškof Cvikl (foto dd)

Prejšnji teden so bili na obisku pri tržaških in goriških Slovencih mariborski bogoslovci pod vodstvom msgr. Alojzija Cvikla, ki ga papež Frančišek imenoval za mariborskega nadškofa metropolitana marca 2015, in v spremstvu rektorja dr. Stanislava Slatineka. Najprej so obiskali Trst in okolico, tudi Devin in Barbano, obisk pa so sklenili 21. julija v Gorici. Zjutraj so darovali mašo v kapeli stolne cerkve, se srečali z župnikom Marotto in obiskali kripto pod

apsido. Skupina sedmih bogoslovcev mariborske nadškofije je bila nastanjena v prostorih Marijanišča na Opčinah. V spremstvu Saše Quinzija in Karla Brescianija so se sprehodili po mestnem središču Gorice in se ustavili v slovenski stavbi na Travniku, kjer so Katoliška knjigarna, galerija Ars, sedež Goriške Mohorjeve družbe, Pastirčka in uredništvo našega lista. Tu jih je sprejel dekan Marijan Markežič. Kot je v naši redakciji povedal nadškof Cvikl, ki so ga slovenski škofje

marca letos izvolili za podpredsednika Slovenske škofovske konference, so lani obiskali koroške rojake, letos pa prišli na naš konec, "da naš bogoslovci dobijo širšo sliko, da spoznajo tudi življenje v zamejstvu. To se mi zdi za vzgojo zelo pomembno, da dobiš širše okvire naše zgodovine oz. življenja naših ljudi". Za trenutek so se ustavili na škofijskem ordinariatu, nato so postali še v cerkvi sv. Ivana; popoldne so obiskali še dve naši Marijini svetišči, Kapelo in Sveto Goro.

Radovljica / Skavtski tabor Kvajdej je obiskal predsednik RS Borut Pahor je izrekel zahvalo vsem prostovoljcem

Predsednik republike Borut Pahor je v Radovljici obiskal skavtski tabor Kvajdej, na katerem več kot 400 otrok en teden spoznava skavtski način življenja. Ob tem je izrekel zahvalo vsem prostovoljcem na različnih področjih in v vseh organizacijah, "ki opravljajo neprecenljivo delo in mlade učijo vrlin in vrednot za življenje". Pahorja je ob prihodu v tabor, ki ga Združenje slovenskih katoliških skavtinj in skavtov pripravlja vsakih pet let, pozdravil načelnik združenja skavtov Žiga Kovačič, ki se je Pahorju zahvalil za obisk in dejal, da se skavti zavedajo odgovornosti, ki jo prevzemajo, ko mlade vzgajajo za aktivno in

odgovorno državljanstvo. Pahor je s skupino skavtov in skavtinj urejal pešpot na Lisjak. Skavte je tudi nagovoril. Med drugim je

moremo", Pahorjeve besede povzema sporočilo za javnost, ki so ga poslali iz njegovega urada. Tabor Kvajdej je velik

izpostavil pomen skupnega delovanja. "Skupaj - to je moje življenjsko vodilo. Velikokrat poudarjam, da imamo vsi v družbi neke dolžnosti, ki jih moramo izpolnjevati. Skupaj pa lahko naredimo tisto, česar kot posamezniki ne

skavtski dogodek, ki ga Združenje slovenskih katoliških skavtinj in skavtov organizira vsakih pet let, ko teden dni skupaj taborijo vsi gorenjski skavti. Letos se tabora udeležuje več kot 400 skavtov in skavtinj, starih med 11 in 15 let.

Izjava Slovenske karitas

Revščina in njen vpliv na uresničevanje človekovih pravic

Z 12. julijem je bilo objavljeno celotno poročilo komisarja za človekove pravice, Nilsa Muiznieksa, ki je marca 2017 obiskal Slovenijo in se srečal z vladnimi in nevladnimi organizacijami (<http://www.coe.int/en/web/commissioner/-/slovenia-should-pursue-its-efforts-to-protect-vulnerable-people>).

Na srečanju je na področju revščine sodelovala tudi Slovenska karitas in opozorila na več problemov, s katerimi se soočajo socialno ogroženi prebivalci v Sloveniji in so povezani s človekovimi pravicami in enakovredno obravnavo: **Uveljavitev posebnih olajšav tudi za osebe z minimalno plačo in upokoje**

Sistem olajšav (kot so brezplačna nacionalna TV, manjši prispevek za vrtec, zmanjšanje plačila za najem stanovanja, zmanjšanje plačila za obroke v šoli, zdravstveno zavarovanje, izredna denarna socialna pomoč...) zdaj deluje na način, da so do njih upravičeni le prejemniki denarne socialne pomoči. Prejemniki minimalne plače ali upokoje z majhnimi pokojninami pa do tovrstnih olajšav niso upravičeni, kljub temu da imajo brez olajšav bistveno nižje dohodeke na družinskega člana in bi olajšave nujno potrebovali za dostojno življenje. Iz teh razlogov in zaradi nizke minimalne plače se mnogi brezposelni poslužujejo dela na črno, da ne bi izgubili pomoči in olajšav.

Zagotavljanje pogojev za bivanje za gospodinjstva z minimalnimi plačami

Na področju zagotavljanja pogojev za bivanje je nujno, da država s sistemskimi ukrepi ustvari okolje za podnajemniška stanovanja z dostopno ceno, ki so jo zmožne pokriti družine z minimalnimi plačami. Stanovanja po tržni najemni so za gospodinjstva z minimalnimi plačami nedostopna. **Dolge čakalne vrste v zdravstvu in doplačila za storitve**

Zaradi dolgih čakalnih vrst v zdravstvu pri mnogih revnih in še posebej starejših bolezen hitro napreduje. Ne morejo se posluževati plačljivih specialističnih pregledov. Tak primer je z doplačili tudi področje zobozdravstva. Še posebej, če živijo sami, so starejši z nizkimi pokojninami zelo ogroženi, kar se še stopnjuje v primeru bolezni ali invalidnosti. **Pomanjkanje programov opolnomočenja za trajno brezposelne**

Foto Tajana Splichal

Številni brezposelni, ki so že več let brez zaposlitve in imajo zdravstvene ter druge omejitve, so na trgu trajno nezaposljivi, nemalokrat so zanje prezahtevna tudi javna dela in različne druge oblike aktivne politike zaposlovanja. Zato bi bilo potrebno v večji meri javno financirati programe vključevanja trajno nezaposljivih oseb v aktivnosti, ki jih bodo ob spremljanju strokovnega kadra v NVO opolnomočile z učenjem enostavnih spretnosti, funkcionalne pismenosti, grajenjem socialne mreže in pozitivne samopodobe v okviru delavnic, samopomočnih skupin s strokovno intervizijo, družabnih aktivnosti itd..

Slabi pogoji za delavce z nižjimi kvalifikacijami Potrebno je zakonsko izboljšati pogoje za delo pri nižje plačanih delih. Delavci so nemalokrat soočeni s stalnim in velikim obsegom nadurnega dela - tik pod dovoljenim, nerazumno fleksibilnim delovnim časom, ki vključuje vikende, del noči ali cele noči pa dejavnost ni nujno potrebna za zdravje, oskrbo ali zaščito premoženja; večkratnim podaljševanjem pogodb za nekaj mesecev. Izboljšanje gospodarskega stanja in drugi pozitivni kazalci niso zadostni in ne rešujejo navedenih problemov, ki revne delajo še bolj revne in socialno izključene še bolj izključene. Ob tem na Slovenski karitas tudi opozarjamo, da je nujen dvig minimalne plače in minimalnih pokojnin za dostojno življenje.

Imre Jerebic, generalni tajnik Slovenske karitas

ZNAMENJE KRIŽA

PRIMOŽ KREČIČ

Hoja za Križanim

Tisti, ki ga Jezus pokliče, da bi bil njegov učenec, kmalu spozna, da bo moral hoditi po poti, ki bo vključevala tudi preizkušnjo in križ, predvsem pa bo moral svoje življenje spremeniti v dar za druge. Protestantki mučenec Bonhöffer je zapisal, da križ prvenstveno izhaja iz dejstva, da smo kristjani. Jezusov križ je bil povezan z njegovim poslanstvom. Proti njemu sta se postavila postava in religija, pa tudi državna ideologija. Ob koncu svojega življenja je doživljal trenutke zapuščenosti, nerazumevanja in zavrženosti od ljudi ter celo od Očeta.

Jezusova pot in pot njegovega učenca se bo vedno razlikovala od sveta in javnega mnenja. Jezus ne daje nobenih popustov. Jasno

pove, da, kdor želi rešiti svoje življenje, ga bo izgubil, kdor ga podari, ga bo zopet našel in polno zaživel. Cilj hoje za njim nista le lepo obnašanje in osebna harmonija, ampak večno življenje in celovita izpolnitev. Že na začetku poti je Jezus povedal učencem, da se bodo morali odpovedati svoji sebičnosti, vzeti nase svoj križ in pokazati, da so mu podobni v darovanju.

Ko se bodo odpovedali nabiranju zase in različnim varnostim, ne bodo razočarani in prevarani, odprlo se jim bo področje upanja in novih odnosov. Sveti Pavel ni govoril o hoji za Križanim, ampak o posnemanju njegovega trpljenja. V tem je videl potrditev svojega poslanstva in apostolske službe. Doživljal je mnoge težave in nasprotovanja, zapisal je, da tudi na telesu nosi znamenja Jezusovega trpljenja.

Pomen Jezusovega križa se ne izčrpa v njegovem posnemanju in so-trpljenju, ampak tudi v tem, da učenci nosijo svoj lastni križ.

Sveti Pavel se je veselil, da je mogel s prenašanjem svojega trpljenja narediti dar za Cerkev in za svet. Predvsem pa je poudaril, da morajo učenci v sebi križati grešno meso in se odpreti v nove odnose. Nekateri verniki pa izdajajo in zanemarjajo to nalogo, zato v sebi križajo in sramotijo Božjega Sina. Posebna podoba hoje za Križanim je mučeništvo. V prvih časih Cerkve je bilo nevarno biti kristjani, učenci so morali biti pripravljeni na mučeništvo in različne ovire ter odvzem premoženja. Tudi apostoli so s krvjo potrdili svoje oznanjevanje. Tako so se v podaritvi življenja poistovetili s križanim Gospodom. V času, ko ni bilo mučenja zaradi vere v Jezusa Kristusa, je nastalo menišvo kot nova oblika hoje za Križanim. Hoja je tako prešla v posnemanje. Začela se je prak-

sa mrtvičenja, posta, odpovedi, samote. Duhovne izkušnje menihov in redovnikov so bile povezane s premišljevanjem Kristusovega trpljenja. Po tej poti so bili mistično križani z njim.

Pomembno je, da v hoji za križanim Jezusom nismo le posnemovalci, ampak, da Jezusov pogled uresničimo v svojem življenju. Križ nam tudi pomaga gledati naprej, proti cilju v večnem življenju. Jezus je naredil prvi korak, ko je umrl za nas, nas pa vabi, da bi sprejeli trpljenje in ga v njegovi moči spremenili v dar. Tako trpljenje ne bo več morilo, ampak odreševalo.

Škofovska sinoda 2018 o mladih

Cerkev želi poslušati vse mlade po vsem svetu

Cerkev želi poslušati vse mlade iz vsega sveta, da bi skupaj gradili Božje kraljestvo. Zato bo oktobra 2018 v Vatikanu potekalo 15. redno generalno zasedanje škofovske sinode na temo *Mladi, vera in razločevanje poklicnosti*. Tako se je odločil papež

Frančišek, ki se je o tem posvetoval s škofovskimi konferencami in izrecno poudaril, da želi Cerkev poslušati mlade po vsem svetu. Tudi mlade, ki so se oddaljili od Cerkve ali so verško mlačni ali se imajo za neverne, je dejal papež. "Vsak mlad človek ima kaj povedati drugim, odraslim, duhovnikom, redovnicam, škofom in papežu. Vsi potrebujemo vas slišati!"

Izbrana tema je izraz pastoralne skrbi Cerkve do mladih in je v kontinuiteti s tistim, kar je prišlo v ospredje med zadnjima sinodalnima zasedanjema o družini in s posinodalno apostolsko spodbudo *Amoris laetitia*. Njen namen je, da bi spremljali mlade na njihovi pomembni poti k odraslosti in zrelosti, da bi preko razločevanja odkrili načrt za svoje življenje in ga uresničili z veseljem, bili odprti za srečanje z Bogom in bližnjimi in dejavno sodelovali pri izgradnji Cerkve in družbe.

Pismo mladim

Pred nekaj meseci je papež Frančišek v pripravo na dogo-

dek "z očetovsko naklonjenostjo" napisal mladim pismo. "Hotel sem, da bi bili vi v središču pozornosti, saj vas nosim v svojem srcu", je med

spremljala negotovost ali padci, vam Bog, ki je bogat v usmiljenju, steguje roko, da vas dvigne". Boljši svet se ustvarja tudi zaradi mladih in

drugim zapisal. Povabil jih je, da bi prisluhnili "glasu Boga, ki preko rahlega šepetanja Svetega Duha odmeva v vaših srcih". Jezus se s svojim pogledom "obrača tudi na vas in vas vabi, da pridete k njemu. Dragi mladi, ste se že srečali s tem pogledom? Ste zaslišali ta glas? Ste začutili ta sunek, ki vas je pogнал na pot? Prepričan sem, da kljub trušču in omami, ki kraljujeta na svetu, ta klic še vedno odmeva v vaši duši, da bi jo odprl za polnost veselja. To bo možno v tolikšni meri, tudi ob spremstvu izkušenih voditeljev, s kolikšno boste znali podati se na pot razločevanja, da bi odkrili Božji načrt glede vašega življenja. Četudi vas bosta na vaši poti

njihove velikodušnosti, je prepričan sveti oče, zato jim pravi: "Ne bojte se prisluhniti Svetemu Duhu, ki vam namiguje drzne odločitve, ne obotavljajte se, ko vest od vas zahteva tveganje, da bi šli za Učiteljem. Tudi Cerkev želi prisluhniti vašemu glasu, vaši rahločutnosti, vaši veri in tudi vašim dvomom ter vaši kritiki. Naj se zasliši vaš krik, naj odmeva po vaših skupnostih in naj pride tudi do pastirjev".

Spletna stran

To naj bi bila "sinoda vseh mladih in za vse mlade", je večkrat poudaril papež Frančišek. Za današnjo Cerkev bo gotovo poseben izziv. In vendar se zdi, da več mesecev po razglasitvi sinode le malo-

kateri mlad človek (pa tudi odrasel...) ve zanjo. Sredi junija je zato začela delovati spletna stran (<http://youth.synod2018.va>) v pripravi na zasedanje. Ta pobuda bo omogočila večjo vključenost mladih iz vsega sveta, saj bodo na njem našli informacije o poteku sinode, lahko pa bodo tudi sodelovali na poti priprave.

Vprašalnik za mlade

"Papež želi slišati tvoj glas"

Na spletni strani so dostopni vprašalniki v več jezikih, ki jih

je pripravilo tajništvo sinode in so jih povabljeni izpolniti mladi od 13. do 29. leta. Odgovori mladih o tem, kdo je današnja mladina in kaj mladi danes mislijo o Cerkvi, bodo gotovo v veliko pomoč na poti priprave na sinodalni dogodek ter bodo vključeni v širše posvetovanje, ki ga generalno tajništvo izvaja na vseh nivojih Božjega ljudstva. V slovensčino prevedeni vprašalnik je dosegljiv na strani Skupnosti katoliške mladine SKAM (www.skam.si) ali direktno na naslovu www.1ka.si/a/134097; izpolniti ga je treba do 20. septembra 2017.

Organizatorji pozivajo mlade, naj delijo povezavo do vprašalnika med čim več prijateljev, in ne samo vernih! Kot spodbudo so pripravili tudi nagradno žrebanje za vse, ki bodo izpolnili vprašalnik in oddali svoje osebne podatke. Žrebanje bo v oktobru 2017. Nagrade so naslednje: 1x brezplačna udeležba na Svetovnem dnevu mladih v Panami januarja 2019 (kritje stroškov prevoza), 2x brezplačna udeležba na Evropskem srečanju mladih v Baslu konec decembra 2017 (kritje stroškov prevoza), 1x nov pametni telefon (Samsung S8), 6x druge praktične nagrade (knjiga Tvitane z Bogom, brisača SKAM, pulover SKAM).

DD

Kratke

Himna svetovnega dneva mladih Panama 2019

Prve dni julija so predstavili himno 34. svetovnega dneva mladih, ki bo januarja 2019 potekal v Panami. Začenja se z Marijinimi besedami: "Glej, Gospodova služabnica sem, zgodi se mi po tvoji besedi!" (Lk 1,38), kakor se glasi tudi tema srečanja mladih. Izbrali so jo izmed 56 predlogov, ki jih je temeljito pregledala žirija desetih panamskih glasbenikov. Kot je dejal panamski nadškof Ulloa Mendieta, himna izraža poslanstvo, h kateremu smo kot učenci in misijonarji vsi poklicani po zgledu Device Marije. Izrazil je veselje, da se bodo s pomočjo himne mladi po vsem svetu pripravljali na dogodek in se pustili preoblikovati Bogu.

Gorica / Škofijsko romanje v Fatimo

Škofijsko romanje goriških vernikov v Fatimo ob 100. obletnici Marijinih prikazovanj bo potekalo od 12. do 26. oktobra 2017. Udeleženci, ki jih bo vodil nadškof Carlo

Redaelli, bodo stopili na letalo ob 11.45 v Benetkah in dospeli v Lizbono ob 13.50; do Benetk bodo šli z avtobusom, ki bo iz Gorice odpeljal ob 7. uri. Že prvi dan se bodo lahko udeležili maše ob 17. uri, ki jo bo vodil nadškof; po večerji je na programu rožni venec v kapeli prikazan z baklado. Drugi dan bodo obiskali kraje, kjer so živeli trije pastirčki. Tretji dan bo nadškof maševal v baziliki Marije rožnega venca že ob 6.30; po zajtrku bodo romarji šli na grob Francisca Marta in Jacinte Marto, ki ju je papež pred nekaj meseci razglasil za svetnika. Obiskali bodo tudi fatimski muzej; popoldne pa si bodo ogledali glavne znamenitosti Lizbone. Naslednje jutro bodo iz portugalske prestolnice poleteli v Benetke in nato domov. Več informacij na ordinariatu ali pri lastnem župniku.

Spominska slovesnost pri Ruski kapelici 2017

Od ponedeljka, 24., do nedelje, 30. julija 2017, bo Slovenijo obiskala ruska delegacija ob tradicionalni spominski slovesnosti pri Ruski kapelici pod Vrščem. V petek, 28. julija, ob 20.00 bo v cerkvi Marijinega

oznanjenja sveta maša, nato koncert ruskih duhovnih pesmi Prazničnega zbora patriarške cerkve Gospodovega razglašenja iz Moskve. V soboto, 29. julija 2017, ob 17.45 bo v Kranjski Gori nastop pevcev Prazničnega zbora iz Rusije, ob 18.30 pa bo v župnijski cerkvi v Kranjski Gori spominska sv. maša, ki jo bo daroval celjski škof in predsednik Slovenskega ekumenskega sveta pri SSK msgr. dr. Stanislav Lipovšek. Po maši bo kratka molitev panihida. Ob 19.00 bo odprtje razstave slik Nikolaja Mašukova. Vsakoletno srečanje predstavnikov katoliške Cerkve v Sloveniji in ruske pravoslavne Cerkve ima tudi pomemben ekumenski vidik, saj obe strani utrjujeta dobre odnose med Cerkvama.

Dodatne informacije dobite na sedežu Društva Slovenija Rusija, tel. 01/436-95-65, e-naslov: info@slorus.si oz. na spletni strani www.slorus.si.

Karlo Nanut

Kateheza s patrom Giordanijem Kako se dokopljemo do resnice?

Maja se je končal seminar kateheze za vernike, ki ga je v Romansu imel g. Giorgio Giordani, teolog in ravnatelj goriškega liceja Pavlin Oglejski. Tema je bila resnica.

V današnji družbi, ko vsak dan lahko pridemo do tisočeri novih informacij po časopisju in drugih sredstvih družbenega obveščanja, se tudi beseda resnica vedno bolj pojavlja. Nekoč je bila ta tematika bolj prisotna v filozofskih in teoloških krogih. Navadni ljudje se niso spraševali o resnici, saj jim je bilo vsakdanje življenje resnično že po naravi. Vprašanje resnice prihaja danes v krizo. "Je veliko oči in veliko resnic in zato ni nobena prava resnica", je zapisal Nietzsche. Danes se vprašanje o resnici pojavlja vse več, ker so ljudje precej zmehdeni, so v težavah in vse se lahko postavi pod vprašaj. Poglejmo le na zadnje politične dogodke: po mnenju nekaterih so begunci krivi za pomanjkanje dela, drugi pa trdijo, da se je Italija deloma opomogla in prihaja iz finančne krize... Ali je to res? V vsakdan-

Giordani, je to: kako opredeliti nekaj kot resnično ali neresnično? Pod katerim pogojem lahko upravičeno opredelimo nekaj kot resnično? Marsikdo od nas niti ne pomisli na to in je go-

tov, da sam ve, kaj je res in kaj ne, vsaj v vsakdanjem življenju, kajti tako so nas tudi vedno učili. Gotovost je tisto, kar nosimo s seboj in ga dobimo bodisi po znanstveni ali po verski poti. V naši družbi ni prostora za tiste, ki dvomijo. V resnici mi večkrat izrabljamo resnico in jo predpostavljamo kot edino resnico in tako opredelimo nekaj za absolutno, kar v resnici ni. Večkrat živimo zaprti v "naši resnici" in ne vidimo drugega okoli nas. Resnica, ki jo mi dojamemo, je vedno nekaj omejenega. V zgodovini in tudi danes se bijejo in so se bile velike bitke za ideje, za "resnice", ki smo jih imeli ali jih imamo za absolutne, a so omejene. V takem primeru ne more biti nobenega dialoga. Stiki in odnosi posameznikov z drugimi ljudmi še zdaj niso vedno pravi dialog. Namesto da bi človek živel s sočlovekom, živi ob njem. Predvsem gre v dialogu za to, da bi se ljudje čim bolj odprli drug drugemu in ne pa da smo vezani na svoje ideje, na svojo resnico, ki na nikakršen način ne

more biti absolutna. Po dialogu navadno ostane vsak pri svojem stališču in se vrne domov, kot da ne bi bilo nobenega pogovora. Pravi dialog nas vedno nekoliko spremeni, obogati. Ne zavedamo

se, da naš pogovor večkrat ni učinkovit, ker resnica, za katero se borimo, je pač različna od prave resnice. Resnica ni nikoli le ideja, racionalnost. Resnica je vedno povezana z življenjem, ne z idejami. V slovenski besedi resnica je pravzaprav tudi koren besede srce (v ruščini je to še bolj vidno), kar vodi do besede življenje, torej nekaj, česar ni mogoče celotno dojeti. Beseda življenje ima za pogoj to, da se ne zapremo v svojo idejo. V zvezi s tem je tudi velika razlika med besedami živeti in obstajati. Živeti pomeni to, kar v glavnem počnejo vsa živa bitja: se hranijo, se razmnožujejo, živijo po določenih prirojenih pravilih, ali pa pomeni tudi znati živeti, torej si znati pomagati prebiti se skozi težave. Obstajati, eksistirati, pa pomeni nekaj drugega. Kot pravi latinska beseda *existere*, ki pomeni biti, stati iz (ex). Človek, ki eksistira, je zunaj, je oddaljen od naravne drže in se torej lahko oddalji in razmisli, se zave, kje je, kaj počne, kaj je smisel življenja, in da sledi lastnemu vzgibu. In prav zaradi tega, ker ima vsak svojo pot, mora slediti svojemu avtentičnemu vzgibu, nihče ne more učiti drugega, kako naj ta živi. Lahko mu samo nakaže nevarnosti, možnosti, ki jih lahko ta imel na življenjski poti, ki je vedno le osebna.

POGOVOR **Alessandra Schettino, ravnateljica SCGV Emil Komel**

Hladna prha za šolo Komel

Prejšnji petek smo bili zmenjeni s prof. Alessandrom Schettino, ravnateljico Slovenskega centra za glasbeno vzgojo Emil Komel, da nas pride obiskat na uredništvo za pogovor o delovanju in uspehih sezone 2016-2017 ter načrtih v letu 2017-2018. Ko pa smo zjutraj vzeli v roke dnevnik, je bilo takoj jasno, da se bo pogovor zasukal v drugo smer. Deželni svet FJK je namreč na predlog odbornika Giannija Torrentija odločil, da na znatno slovenskih ustanov, ki skrbijo za vzgojo ter izvenšolsko izobraževanje mladih, ne bo več centra Komel, temveč ustanova, ki bo nastala iz spojitve dveh glasbenih šol.

Prof. Alessandra Schettino, kako ste odreagirali na novico?

Novico sem danes (21. julija, op. p.) prejela iz časopisa. To je hud udarec za šolo Komel. Spet se je zgodilo v poletnem času, ko se je končalo uspešno leto naše šole, ko lahko potegnemo črto pod opravljenim delom in odličnimi rezultati, preden bi šli na dopust... Kaj nas lahko čaka jeseni? Pozorno sem prebrala članek v Primorskem dnevniku in še predvsem besede deželne svetnice Igorja Gabrovca. Z njim se strinjam, da gre za vsiljen ukrep za obe glasbeni šoli. Do zdaj sta se odbora večkrat srečala, nikdar pa skupaj z odbornikom. Od trenutka, ko nam je pred dvema letoma podelil 150 tisoč evrov, pa vse do danes nam ni uspelo se srečati z njim, da bi se morda bolj temeljito pogovorili tudi o tehničnih zadevah. Večkrat smo ga iskali, osebno smo se bežno srečali le enkrat; za sestanek ni bilo nikdar časa, menda je bil vedno zaposlen. Zaman smo mu tudi pisali, da bi se radi srečali z njim in mu povedali, kaj mislimo o novih kriterijih razdeljevanja sredstev primarnim ustanovam. Z vrha političnega urada je vsilil odločitev, hkrati pa sploh ne pozna stvarnosti, razlik, načinov, kako bi lahko naredili

ta korak. V bistvu gre za združitev dveh podjetij, različnih stvarnosti, kar ni enostavno. Strokovnjakoma, pravniku in komercialistu, smo poverili nalogo, naj preštudirata možne načine, da bi na tej osnovi presodili, kaj lahko naredimo. Podatkov še nimamo, zato smo prosili, naj počakajo, da bolje analiziramo zadevo. Danes je bila objavljena novica, da bo prispevke naslednje leto prejela ena sama ustanova. Kaj to pomeni, ne vem! Vem samo, da je tako početje nesprejemljivo, saj ne združuje, ampak ustvarja samo grenkobo.

Šolsko leto, ki je za nami, je bilo bogato. Taka novica pa dobesedno vzame voljo iti naprej in zagon, da bi se lotili uresničevanja novih idej. Novica nas je hudo pretresla, še bolj pa način, kako so to storili.

Govori se o novi ustanovi...

Do 31. decembra letos bi morali priti do spojitve dveh šol. Mi in Glasbena matica smo bili najprej v najbolj heterogeni izmed treh skupin primarnih ustanov, skupaj s SSG, Slorijem, NŠK, Kinoa-telejem, Inštitutom za kulturo in še kom. Kako je naše delovanje primerljivo z delovanjem drugih omenjenih ustanov? Potem pa so naju spravili v novo skupino, ki bi skrbeli za vzgojo in izvenšolsko izobraževanje oz. so naju združili v eno ustanovo zraven dveh dijaških domov. Sprašujem se kako to, da druge ustanove vsako leto prejema podpora sredstva, samo šola Komel pa jih je prejela "s pogojem"? V manjšini je več sorodnih ustanov, ki so pač odraz "drugačne" zgodovine in okoliščin. Vsaka ima svojo zgodbo, svoj pomen! Zakaj je zdaj treba združevati dve glasbeni šoli in ne, na primer, dveh dijaških domov?

Očitno gre za posebno oz. osebno željo nekoga... Najhuje je, da člani odborov dveh šol nismo

foto dpd

imeli možnosti sesti za mizo z odbornikom. To ni prav!

Kaj pa posvetovalna deželna komisija?

Mi ni znano, da bi se njeni člani srečali z odbornikom. Vtis imam, da jih dosti ne upošteva. Kar se tiče našega glasbenega šolstva, so odprta še druga vprašanja, kot npr. Trgovski dom, sekcija na konservatoriju Tartini itd. Zdaj pa se bomo morali usmeriti v nekaj, kar ni sad naših odločitev, kar so odločili drugi v našem imenu... Upam, da bo prišlo v naslednjih tednih do kakšnega srečanja, na katerem bo morda prišlo do razjasnitve. Mislim, da nas čaka živahna in vroča jesen...

K vprašanju se bomo v prihodnje gotovo še vrnili... Zdaj pa obrnimo stran in potegnimo črto pod zadnjim šolskim letom!

Če odmislim vse drugo in se osredotočim na šolsko delovanje, moram še enkrat povedati, da je bilo leto uspešno. Vpisanih je bilo okrog 320 učencev iz širšega goriškega prostora, od Brd do Krasa, Furlanije in dlje, ki so obiskovali redne in proste instrumentalne tečaje. V Gorici je sa-

mo zbere Emil Komel obiskovalo 70 otrok oz. mladih. Uspelo nam je postaviti na noge pravo zborovsko piramido, otroški, mladinski in mešani mladinski zbor. To je sad truda naših zborovodij,

bila pa je sen že našega ravnatelja Silvana Kerševana. To so pomembni trenutki skupnega dela in poustvarjanja ter skupnosti, ko lahko mladim posreduješ prave vrednote. Skupaj se trudijo, da dosežejo skupen cilj. To je pomembno! Saj brez napore ni mogoče doseči nič! Kdor želi doseči kaj lepega, mora trdno delati in se žrtvovati.

Zborovsko dejavnost smo nadaljevali tudi v podružnicah: v Doberdru z Veseljaki in Malimi veseljaki, na Plešivem z istoimenskim otroškim zborom. Naša didaktična ponudba je razvejena. Imeli smo razrede klasičnih in modernih instrumentov, skupinske igre; lepo se razvijata tudi kitarški oddelek oz. orkester kitar. Učenci so imeli možnost nastopiti v koncertih Snovanj, na koncu šolskega leta so vsi tudi opravili izpite, notranje ali pa na konservatorijih, po italijanskem ali slovenskem učnem programu.

Kje imate podružnice?

Poleg glavnega sedeža v Gorici imamo podružnice na Plešivem, v Mirnu, Grgarju, Doberdru in Devinu. V vsaki podružnici sodelujemo s krajevnimi društvi ali skupnostmi. Poseben projekt smo ob koncu leta izvedli na Plešivem z glasbeno pravljico; podprla nas je tudi Dežela FJK. Pravljico smo tudi tiskali in jo bomo podarili vsem osnovnim šolam na Goriškem in Doberdobskem.

Lepa pobuda! Kaj pa druga zaščena?

Učenci so opravili izpite v jesenskem, zimskem in poletnem roku. Skupaj je bilo 56 izpitov. Trije učenci so na konservatorijih v Trstu oz. Vidmu prejeli najvišjo oceno oz. 10 s pohvalo. Elena in Federico Breganti, prva učenka klavirja pri prof. Ingrid Silič, dru-

gi pri prof. Sijavušu Gadjevu, sta odlično opravila prvo stopnjo klavirja; Lorenzo Tomada je prejel najvišjo oceno pri izpitu zgodovine glasbe (prof. Luigi Pistore) in harmonije (prof. Hilarij Lavrenčič). Vsem profesorjem se zahvaljujem za odlično delo, ki ga opravljajo skozi vse leto, in rezultate. To je v veliko veselje šoli, saj jo dviga v kakovosti in postavlja med najpomembnejše glasbene ustanove na Goriškem in tudi širše.

Kaj pa nagrade in tekmovanja?

Bilo jih je veliko. Začeli smo že novembra 2016, končali pa sredi junija 2017. Naši učenci - instrumentalisti iz vseh oddelkov oz. zbori - so segali po najvišjih nagradah v Velenju, Pordenonu, Malcesinah, Povolettu, v kraju San Dona' di Piave, pa še na tekmovanjih Svirel, Temsig, Zlata grla, Certamen musicum itd. Prav vsem učencem gre pohvala, mentorjem zahvala. Zahvaliti se moram tudi staršem, ki otroke spremljajo. Glasbena šola je namreč "vzporedna šola": večji dogodek, kakršen je lahko izpit, koncert ali natečaj, zahteva več vaji in torej tudi obveznosti za starše. Zato imajo zasluge tudi starši, če imajo otroci in šola take uspehe.

Gotovo ste ponosni tudi na Aleša Lavrenčiča, ki je z najvišjo oceno sklenil prvi akademski trienij violine na videmskem konservatoriju...

Zelo smo se razveselili odličnega dosežka našega nekdanjega učenca. Violino je začel igrati na šoli Komel. Želimo mu, da bi dosegal čim več takih rezultatov in da bi se njegova življenjska pot nadaljevala v glasbi. Danes je to zelo težko, a on je tega zmožen. Želimo mu, da bi našel pravega mentorja, ki bi mu nudil še dodatno napredovanje.

Tudi letošnja Snovanja so bila raznolika in zanimiva.

Pet koncertov je dvanaajstega niza Snovanj smo organizirali kot spomladansko koncertno ponudbo, ki je potekala od aprila do junija. V prvi vrsti smo dali prostor perspektivnim učencem, nastopili so tudi profesorji in mentorji. Možnost se predstaviti smo dali vsem oddelkom različnih glasbenih zvrsti, od klasične prek

jazza pa vse do lahke, moderne glasbe; tudi to sprašujejo učenci, mi smo jim ugodili, seveda z resnim pristopom. Niz Snovanj je zanimiv tudi zaradi sodelovanja z drugimi ustanovami. Pletemo mrežo z različnimi društvi in institucijami, s katerimi sodelujemo več let. Glasba povezuje! Ni je mogoče omejevati...

Kako ste s finančnega vidika?

Poslovali smo dobro, upravni in nadzorni odbor sta imela vez pod kontrolo. Kot šolska ustanova seveda ne moremo imeti komercialne dejavnosti, zato se spopadamo s težavami takih ustanov. Da bi krili vse stroške, bi morali znatno zvišati šolnine; koliko družin bi si potem lahko privoščilo študij glasbe za otroke? Naj se vrnemo nazaj za eno ali več stoletij, ko so si to lahko privoščile le bogate družine? Glasba bi morala biti dostopna vsem. Izpopolnjevanje na višji stopnji je seveda dražje; a osnovno znanje bi radi nudili čim širšemu krogu družin.

Kako gledate naprej?

Po današnji novici ne moremo gledati daljnoročno... Za zdaj bomo načrtovali normalen začetek glasbenega pouka. Konec koncev imamo odgovornosti do naših učencev, ki se vpisujejo iz leta v leto; jamčiti jim moramo poučevanje instrumenta, individualen in skupinski pouk na glasbeni šoli, ki ima začrtano delovanje. Od septembra dalje se bomo ukvarjali z vpisi, z usklajevanjem urnikov. Avgusta bodo imeli otroci in mladi pevске tedne, zadnje dni avgusta bomo začeli delavnice orkestralne igre, prvi koncert bomo imeli že 10. septembra, in sicer v sinagogi. Morda bomo kot partnerju nadaljevali projekt Erasmus Plus v Forliju, ki povezuje mlade od Balkana do Italije: tudi to je lepa izkušnja za učence in mentorje. Nekaj novega načrtujemo tudi v kurikularnih predmetih: poučevanje nameravamo obogatiti z dodatnimi dejavnostmi, s posebnimi pristopi in sodelovanji; posamezne predmete želimo bolj povezovati. Ojčiti želimo vizijo skupinske glasbe, komorne igre in skupnega muziciranja. Skratka: načrtov je veliko. Upam, da nam bo dano jih uresničiti...

DD

PEVMA **Ob prazniku zavetnice sv. Ane**

Bogato praznovanje

Od četrta do nedelje je prejšnji teden v Pevmi potekalo praznovanje farne zavetnice sv. Ane. Tradicionalni praznik, ki ga skupaj pripravljajo starejši in mlajši krajanji, člani društva Naš prapor in združenja Krajevna skupnost Pevma-Oslavje-Štmaver, se iz leta v leto krepi in postaja vedno bolj priljubljen.

Četrtek večer se je začel z odbojarskim turnirjem 4x4, posvečenim Davidu Sossolu, ki se ga je udeležilo devet ekip, in tekmovanjem v briškoli. V petek pa so prireditelji najprej ponudili krajši kulturni spored, ki ga je povezoval predsednik združenja Krajevna skupnost Lovrenc Persoglia. Uvedla ga je vokalno-instrumentalna skupina Kulturnega društva Sanje iz Nove Gorice, ki je nastala leta 2014 ter s kitarami in petjem rada sodeluje na najrazličnejših prireditvah doma in v tujini. Nekaj pesmi je zapel tudi Moški pevski zbor Štmaver pod taktirko Nadje Kovic. O dveh razstavah, ki sta do konca julija med 17. in 19. uro na ogled

v prostorih pevmske krajevske skupnosti, je nato v slovensčini in italijanščini spregovoril publicist Vili Prinčič. Prva razstava je pravzaprav nadaljevanje štirih razstav, ki so jih v prejšnjih letih postavili v spomin na strašne dogodke iz prve svetovne vojne: pred tremi leti je dokumentarna razstava prikazovala vasi pred vojno, naslednje leto razdejanje in razvaline takoj po vojni, lani pa so jo posvetili beguncem, ki so zaradi vojne šli v izgnanstvo. Letos so pripravili razstavo o t. i. nemih pričah vojnih grozot 1915-1918, o vojaških pokopališčih, spomenikih in znakih, ki so jih srditi boji pustili na naših tleh. Nekatera obeležja so postavili vojaki, v drugih primerih gre za vodnjake, fontane in druge objekte. Mnogi spomeniki se najdejo v odročnih krajih, ki jih ni lahko doseči; marsikaterega je načel zob časa, prekrila sta jih mah in robida. Veliko desetletij ni nihče skrbel zanje, zato so mnogi propadli. Nekateri so dale porušiti povojne oblasti, da bi izbrisale sledove Avstro-Ogrske.

V zadnjih 15-20 letih so se le našli ljudje in društva, je dejal Prinčič, ki so obnovili precej spomenikov; nekateri so postali tudi cilj obiska turistov in izletnikov zlasti iz držav nekdanjega cesarstva. V Pevmi so si obiskovalci lahko ogledali na panojih fotografije okrog 20 spomenikov oz. obeležij zlasti iz okolice treh vasi. Na koncu je Prinčič poudaril, da "Goriška skriva še marsikaj zanimivega, ki zasluži naše poznavanje, saj gre za pomemben del naše skupne zgodovine". V drugi sobi iste stavbe pa so - na razstavi z naslovom *Obrt je tudi umetnost* - na ogled številni biseri domače obrti, pleteni koši in drugi predmeti Florjana Vogriča iz Pevme in Bernarda Florenina iz Gabrij. Ta zvrst meji na umetniško izražanje, je dejal Prinčič, saj obrtnik iz preprostih naravnih materialov izdeluje vsakdanje predmete, ki so ne le uporabni, temveč tudi lepi za oko. Vogrič in Florenin sta spretna v ročnem delu, ki zahteva veliko znanja, pa tudi domišljije, inovativnosti in umetniške žilice. Vsak njun izdelak je edinstven in nima veli-

ko skupnega s tovarniško izdelanim košem. Za Vogriča je pletenje košev družinska tradicija, s katero se je ukvarjal že njegov oče; Florenin pa se je s to obrtjo začel ukvarjati pred 15 leti.

Prinčič, Vogrič in Florenin režejo trak (foto dpd)

Oba sta dokazala, kako uporabne, ljubke in dragocene predmete lahko izoblikuje "ljudski umetnik" iz rastlin, ki rastejo okrog nas.

Petkov večer so popestrili zvoki energične skupine Tumbling Dice, ki je izvajala skoraj izključno glasbo Rolling Stonesov, v sobo-

to so bili na vrsti Happy Day. V nedeljo zjutraj je praznovanje kronala slovesna maša, ki jo je daroval g. Marijan Markežič, s procesijo in pritrkovanjem, pa tudi lepim petjem, ki ga je vodil Zdravko Klanjšček. Ob 10.30 pa je bilo družabno srečanje z razstavo ter ogledom slik in nagrajevanjem natečaja *V domačem vrtu cvetijo*, ki je letos potekal že trinajstič. Mirjam Radinja nam je z zadovoljstvom napisala, da so vaščani iz Pevme, z Oslavja in iz Štmavra vedno pridni in prizadrevni, saj

skrbno negujejo cvetje ter krasijo domače balkone in druge koticke okrog svojih domov. Zahvalila se je društvu Krajevna skupnost, ki pobudo omogoča vsa ta leta, in končno še izrazila željo, da bi s to lepo navado tudi vztrajali. Letošnjega natečaja se je udeležilo kar 47 družin in posameznikov. Posebno pohvalo za najlepši balkon je prejela Danica Markovič z Oslavja, za najlepšo kompozicijo rož Lidia Persolja iz Štmavra, za najlepši cvet Mirian Princzi z Oslavja, za najlepši koticček Laura Zotti, za posebnost pa Anica Pintar iz Štmavra.

DD

SREČANJE POD LIPAMI Gost dr. Vasko Simoniti

“Vsak pretekli čas je enako pomemben!”

V četrtek, 20. julija, je bil gost Srečanja pod lipami zgodovinar, univerzitetni profesor, nekdanji minister za kulturo in poznavalec dinamike slovenske družbe dr. Vasko Simoniti. Večer, ki sta ga priredila Kulturni center Lojze Bratuž in Krožek Anton Gregorčič, je vodil zgodovinar dr. Renato Podbersič ml., ki je v uvodu predstavil gosta.

Vasko Simoniti se je rodil v Ljubljani. Oče je bil priznani skladatelj in dirigent Rado Simoniti. Študiral je zgodovino in se takoj po diplomski odločil za pedagoški poklic ter prehodil vse stopnje, ki so potrebne za profesorja. Bil je dolgoletni univerzitetni profesor zgodovine za novi vek, t. j. obdobje med 16. in 18. stoletjem. O tem obdobju ni le predaval, ampak tudi veliko napisal. Vredna omemba je knjiga o turških upadih *Turki so v deželi že*, ki je izšla leta 1990.

foto dd

ki izvira iz Furlanije, in sicer iz Šenčurja pri Čedadu. Sredi 18. stoletja, ko se je začrtala meja med Beneško republiko in Avstrijo, sta se brata Simoniti preselila na Goriško. Dedek po mami strani je bil iz Pevme, babica pa iz Solkana “tako, da sem pravzaprav stoprocentni Primo-

turških upadov: “Za zgodovinarja je vsak pretekli čas enako pomemben. Pravzaprav se v vsakem obdobju zgodovine dogajajo podobne stvari s političnega vidika. Jaz sem izbral ta čas, ker so me posebno zanimali migracije in balkanski prostor. Na Balkanu so in so vedno

foto dd

Nato je številno publiko v toplem poletnem večeru nagovoril dr. Vasko Simoniti, ki je najprej razkril izvor svojega priimka in rodu. Simoniti je družina,

rec”, je povedal Simoniti. V nadaljevanju je profesor obravnaval dr. Vasko Simoniti, ki je najprej razkril izvor svojega priimka in rodu. Simoniti je družina,

Američani in Evropska unija svoje postojanke na Balkanu”. Zgodovinarja pa je še posebno pritegnila človekova misel o pripadnosti prostoru oz. razvoju do-

movinske zavesti, ki se pojavi v obdobju med 16. in 18. stoletjem.

Moderatorja je nato zanimalo, kaj uspešnega zgodovinarja privede do tega, da se odloči za vstop v politiko. Dr. Simoniti pravi, da sta ga zelo razveselili nova država in demokracija. Za samostojno Slovenijo je bilo veliko breme razčiščenje z bližnjo preteklostjo. “Zgodovina je izredno pomembna, ker človek lahko živi aktivno sedanjost in se obrne v prihodnost, če je pogled jasen v preteklost”, je dejal zgodovinar.

V Jugoslaviji ni bilo demokracije, zato je bilo veliko stvari prikritih in zamolčanih. Vse to so dr. Vasko Simoniti, pisatelj Drago Jančar in drugi izobraženci prikazali na zelo odmevni razstavi in v zborniku *Temna stran meseca*. Takrat se je veliko o tem govorilo, razpravljalo in politiziralo, zato se je Simoniti odločil za vstop v politiko. Želel si je, da bi bila demokracija sestavni del našega življenja. Med leti 2004 in 2008 je bil dr. Vasko Simoniti minister za kulturo v vladi Janeza Janše. Prisotnim je povedal, kako med pomembne uspehe prišteva zakon o RTV, ki je še danes veljaven, kljub vsemu nasprotovanju takratne opozicije. Bil je izdelan po pravilih zahodnoevropskih RTV zakonov. Drugi pomembni uspehi so bili zidanje Narodne galerije, opere, kinoteke in gledališča v Mariboru. Nekdanji minister najbolj pogrša, da ni prišlo še do drugega mandata, saj je imel v mislih še veliko načrtov na področju kulture.

Dr. Vasko Simoniti je na koncu večera povedal, da je zgodovina pomembna in pomembno jo je tudi sprejemati, v dobrem in zlu, samo tako se lahko z optimizmom obrnemo v prihodnost.

MČ

Dramska družina SKPD F. B. Sedej / Gledališče na ocvrtem

Sanje o poletu k soncu v vrtincu vojnih dogodkov

Abonmajski niz gledaliških ljubiteljskih predstav *Gledališče na ocvrtem*, ki ga drugo leto prireja za novosti zmeraj odprta Dramska družina SKPD F. B. Sedej Števerjan, pod pokroviteljstvom Zveze slovenske katoliške prosvete Gorica, Javnega sklada za kulturne dejavnosti Republike Slovenije in Sveta slovenskih organizacij, je v vročem poletnem večeru, v petek, 21. julija 2017, povabil gledalce k razmišljanju o tem, če je vredno uresničiti svoje želje kljub vsemu, kar nas lahko doleti v življenju. Predstava z zelo povednim naslovom *Ikarus* nas je s svojim zgodovinskim okvirom popeljala v čase, ko je prva svetovna vojna s soško fronto boleče zarezala v narodno raznolikost Goriške. Prinesla je razdor med tukajšnjimi prebivalci, ki so kot pripadniki treh oz. štirih narodnosti, slovenske, italijanske, furlanske in nemške, kolikor toliko do tedaj pod avstro-ogrskim, dvoglavim orlom še kar mirno sobivali. Zanimivo je, da te tematike, ki je tesno povezana z našimi kraji, ni prikazala katera izmed primorskih ljubiteljskih gledaliških skupin, ampak gostujoča skupina iz Društva

Mali Petelin iz Senovega v Krški občini. Zgodovinska drama *Ikarus* je nastala v koprodukciji KCPT Šentjernej. Vse prej kot lahke in še zmeraj ne dovolj raziskane zgodovinske problematike se je z vznosenostjo in tankočutnostjo lotil mladi pisec Rok Sanda, ki je opravil tudi dramaturško delo in se podpisal pod dovršeno režijo.

Po ogledu natančno izdelane uprizoritve je gledalcu jasno, zakaj je na 55. Linhartovem srečanju, l. 2016, prejela matička za predstavo v celoti, pa še posebno priznanje za dramsko besedilo.

O sami predstavi je strokovna žirija 55. Linhartovega srečanja, ki so jo sestavljali kritičarka, teoretičarka in direktorica Slovenskega gledališkega inštituta Mojca Jan Zoran, režiser, dramatik in profesor na AGRFT Matjaž Zupanič ter igralec Jurij Zrnec, v

utemeljitvi nagrade napisala: “Predstava *Roka Sande Ikarus* v izvedbi ustvarjalcev Društva Mali Petelin je celostna stvaritev stkana iz kvalitetnih gledaliških elementov ter predanosti in zanosu zasedbe, pri kateri s svojo igro izstopata Martin Valič v vlogi Metoda Ziglerja in Barbara Petarka v vlogi Adriane Marino. Tekst, režija, humor, scenske rešitve in način igre ustvarijo avtentično celoto, ki pa kljub resni

Utrinek iz predstave *Ikarus*, igralca Goran Miljanović in Martin Valič (foto IK)

zgodovinski tematiki ostaja živo in angažirano gledališko doživetje.

O dramskem besedilu pa je menila, da: *mlad avtor Rok Sanda skozi premišljeno dramsko strukturo, humor in iskri dialog resno zgodovinsko narodno-*

stno tematiko prelevi v osebne življenjske zgodbe, ki znajo brez patetike vzbuditi empatijo in premislek, ne samo o preteklosti, temveč tudi o sodobnem sleherniku in družbi.

S tem mnenjem se gotovo strinjajo tudi gledalci, ki so pozorno spremljali odsko delo v župnijskem Sedejevem domu v Števerjanu. Tudi nje je prevzela predstava *Ikarus*, ki ji je avtor dal jasen časovni okvir in pri tem segel po zelo zahtevnih vsebinah zgodovinskega dogajanja ob nastanku novih držav po prvi svetovni vojni in italijanski zasedbi primorskih krajev, ki so že takoj okusili sovražno protislovensko ost črnega fašističnega režima. Z vztrajnim ploskanjem so igralce večkrat priklicali na poklon. S tem so pokazali tudi, da smo Primorci še vedno zelo občutljivi za teme, ki so nam jih živo in prepričljivo prikazali mladi igralci iz Senovega. Pri študiju predstave so se morali soočiti tudi z italijansko in furlansko ter nemško govorico, pa še s primorskim narečnim naglasom. To pa seveda ni kar tako. V glavnem so bili nastopajoči prepričljivi tudi v tem, čeprav je seveda uho nas zamejceval malce bolj občutljivo za tovrstne jezikovne odtenke.

/str. 9
Iva Koršič

Obvestila

KC Lojze Bratuž in krožek Anton Gregorčič vabita v četrtek, 27. julija 2017, ob 20.30 na poletno Srečanje pod lipami v spomin na pokojnega prof. Viljema Černa. Oblikovali ga bodo Giorgio Banchig, Jole Namor, Hadrijan Corsi, Jakob Müller, Zdravko Likar, Tomaž Pavšič in Dejan Valentič. Toplo vabljeno!

SSO sporoča, da bosta urada v Gorici in Trstu v juliju in avgustu zaprta ob ponedeljkih in ob petkih.

ZSKP in ZCPZ Gorica obveščata, da bo urad do 31. avgusta deloval od 8. do 14. ure od ponedeljka do petka. Popoldne bo zaprto. Od 7. do 20. avgusta bo urad zaprt zaradi dopusta.

V Mladinskem domu poteka vpis k pošolskemu pouku 2017/18. Informacije na tel. 0481-280857 ali 366-6861441 oz. 331-6936603; e-pošta mladinskidom@libero.it, www.mladinskidom.it

Mladinski dom Gorica vabi otroke od 6. do 14. leta na “Poletnosti 2017” z igrami, izleti, videodelavnico, kopianjem, adrenalinskimi pustolovščinami: Šola za šalo - igriva priprava na začetek pouka (28.8. - 8.9. / 6-13 let); 1, 2, 3: Srednja! - uvod v srednjo šolo (4. - 8.9. / 11-12 let). Informacije na tel. 0481-280857 ali 366-6861441 oz. 331-6936603; e-pošta mladinskidom@libero.it, www.mladinskidom.it

Društvo slovenskih upokojencev za Goriško obvešča udeležence izleta v Barcis, da bo v soboto, 5. avgusta, odpeljal avtobus št. 1 s trga Medaglie d'oro - z Gorišča ob 6. uri z običajnimi postanki do Pilošča v Štandrežu. Drugi avtobus bo odpeljal iz Doberdoba ob 6. uri, nato po običajnih postankih do Pilošča v Štandrežu, od koder bosta skupaj nadaljevala pot. Organizatorji priporočajo točnost!

Društvo slovenskih upokojencev za Goriško vabi članice in prijateljice, da se pridružijo kot pevke društvenemu ženskem pevskemu zboru. Prijavijo naj se po tel.: 0481 531093 (Majda M.) ali 0481 532092 (Emil D.). Prav tako so članice in prijateljice vabljene, da se vključijo v ekipo balinark in se prijavi na tel. št.: 0481 882213 (Ana T.).

Društvo slovenskih upokojencev za Goriško sporoča, da bo društveni sedež na korzu Verdi 51 v sredo, 2. avgustu, zaprt. Za morebitne informacije kličite odbornike.

V ulici San Giovanni 9 v drugem nadstropju, zraven cerkve sv. Ivana, dajemo v najem trisobno stanovanje. Za informacije tel. 0039 347 6921591.

Zgodovinska stavba na Placuti (št. 18) je že štirinajst let prazna in zapuščenca. Razpada in ustvarja samo stroške za najnujnejša dela za vzdrževanje in bremeni lastnika z raznimi davki in zavarovanjem. Ker do danes nobena slovenska organizacija ali posamezniki niso pokazali zanimanja za uporabo, je odbor Katoliškega tiskovnega društva sklenil, da objavi poziv za nakup morebitnim interesentom, tako ustanovam kot posameznikom. Za pojasnila: tel. 0039 0481 531445 ali

e-mail societatipografica@legalmail.it. **Kulturni center Lojze Bratuž** v okviru Festivala Kogojevi dnevi in v sodelovanju z Galerijo Rika Debenjaka iz Kanala ob Soči pripravlja za jesen 2017 spominsko razstavo o slikarju Albertu Sirku ob njegovi 130-letnici rojstva in 70-letnici smrti. Zato se obrača na zasebnike, ki imajo v lasti dela Alberta Sirka, s prošnjo, da bi jih dali na razpolago za obdobje razstave. Informacije na tel. (+39)0481 531445, pon. - pet. od 8.30 do 12.30 ali po e-pošti info@centerbratuž.org.

Čestitke

V kategoriji odraslih dramskih skupin je na **12. Zamejskem festivalu amaterskih dramskih skupin v Mavhinjah** dramski odsek PD Štandrež s predstavo **Dohodnina** prejel drugo nagrado. Za uspešen nastop čestita Zveza slovenske katoliške prosvete iz Gorice.

Na videmskem konservatoriju Tomadini je z najvišjo oceno in pohvalo uspešno končal 1. akademsko stopnjo violine **Aleš Lavrenčič**. Ponosni na svojega nekdanjega učenca mu ob uspehu iskreno čestitamo vsi “komelovci”.

Sožalje

Ob nenadnem slovesu prof. Viljema Černa se ga s spoštljivostjo in hvaležnostjo za vse, kar je naredil za rojake iz Terskih in Beneških dolin, spominjamo vsi, ki delujemo v ustanovah, v posloplju na goriškem Travniku 25. Svojem izrekamo globoko sožalje.

RADIO SPAZIO

Vrata proti vzhodu (od 28. 7. 2017 do 3. 8. 2017)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz; na internetu www.radiospazio103.it. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan razen ob sobotah od 20.00 do 21.00. Spored:

Petek, 28. julija (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: posnetki z naših kulturnih prireditev - Glasba iz studija 2.

Nedelja, 30. julija, ob 21. uri (vodi Ilaria Banchig): Okno v Benečijo: oddaja v benečanskem, rezijanskem in zilijskem narečju.

Ponedeljek, 31. julija (v studiu Ilaria Bergnach in Carlotta Nanut): Prazne buče močno donijo.

Torek, 1. avgusta (v studiu Matjaž Pintar): Utrinki v našem prostoru - Glasbena oddaja z Matjažem.

Sreda, 2. avgusta (v studiu Danilo Čotar): Pogled v dušo in svet: Skalni plezalček, gorski lepoteč - Izbor melodij.

Četrtek, 3. avgusta (v studiu Andrej Baucon): Četrtekov večer z glasbo - Zanimivosti, obvestila in humor.

**Kulturni center
Lojze Bratuž**

**Krožek
Anton Gregorčič**

v sodelovanju s Kmečko zvezo

**POLETNA
SREČANJA POD LIPAMI**

**OLJKARSTVO V NAŠEM
PROSTORU**

O oljkarstvu v naših krajih, o aktualnosti, razvoju in pomenu te panoge se bo z **Janom Leopolijem** pogovarjal agronom in pokuševalec ekstrapredviškega oljčnega olja **MILOŠ ČOTAR**.

ČETRTEK, 3. AVGUSTA 2017, OB 20.30.
KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ - GORICA

Pogovor / Maja Jerman Bratec, direktorica SNG Nova Gorica "Moji občutki ob koncu sezone so naravnost odlični!"

Gledališka sezona 2016/2017 se v Slovenskem narodnem gledališču Nova Gorica izteka na najlepši način. V maju je SNG Nova Gorica prejelo kar dve nagradi tantadruj, na slovesni podelitvi v tržaškem Kulturnem domu. Žirija, ki so jo sestavljali igralci Vojko Belšak in kritika Matej Bogatej ter Marij Čuk, je po ogledu predstav treh Primorskih gledališč, SNG Nova Gorica, Slovenskega stalnega gledališča Trst in Gledališča Koper, ocenila za najboljšo predstavo v celoti fantastično izvedbo "bizarnega" muzikala *Peter Kušter* v izvedbi novogoriškega gledališča in režiji Koležnik. Tantadruj za najboljšo igralske dosežke pa je šel v roke izrednemu triu, Iztoku Mlakarju, Radošu Bolčini in Gojmirju Lešnjaku Gojcu, za igralske kreacije v predstavi *Stari klovn* Mateia Visneca v režiji Jaše Jamnika. O iztekajoči se sezoni, o teh dosežkih, pa še o čem smo se pogovorili z direktorico SNG Nova Gorica, Majo Jerman Bratec, ki to službo opravlja od lanskega avgusta. Za prijazen klepet v vročem junijskem dnevu se ji prisrčno zahvaljujemo.

Kakšni občutki vas prevevajo ob koncu letošnje gledališke sezone? Gotovo ste zadovoljni, ker je levji delež letošnjih nagrad tantadruj pripadel Slovenskemu narodnemu gledališču Nova Gorica in njegovim imenitnim ustvarjalcem.

Občutki ob koncu sezone so seveda naravnost odlični. Čeprav sem v gledališču le nekaj mesecev, si upam trditi, da je ta bila ena boljših sezon tega gledališča.

V njej imamo res eno uspešnico, Peter Kušter, odlična predstava pa je tudi Beraška opera. Skratka, ne bi mogla tu zdaj naštevati vseh uspešnih predstav. Lahko pa rečem, da se je zgodil niz predstav, ki so res po izvedbeni plati zadovoljile občinstvo, po strokovni pa kritike. Nad vse pa nas veseli tudi to, da smo v tej sezoni kar dosti povečali obisk v naši gledališki hiši.

Kako ste spremljali potek letošnjega repertoarja SNG, tokrat ne več kot gledalka, ampak kot direktorica te pomembne gledališke hiše na Primorskem? Bi lahko obrazložili našim bralcem, kakšne pristojnosti pripadajo direktorju nekega gledališča in kako se sami počutite v tej vlogi?

Slovensko narodno gledališče Nova Gorica je gledališka hiša nacionalnega pomena. V Sloveniji imamo tri take nacionalne gledališke hiše: to so SNG Drama v Ljubljani, SNG Maribor in SNG Nova Gorica, ki je tudi po ustanovitvenem aktu dolžno skrbeti seveda tudi za del zamejske publike. Upamo, da nam to vsaj deloma uspeva. Moji občutki ob spremljanju programa kot direktorica so pa "mešani". Hiša je velika. Moram reči, da imamo odlično, mlad igralski ansambel, ki se je zelo izkazal in kar naprej dokazuje, kaj je zmožen narediti. Imamo odlične tehnične ekipe. Tudi tu na upravi se dobro znaj-

demo in dobro razumemo, tako da lahko zadostimo vsem administrativnim zahtevam, ki so, tako kot v Italiji, z vstopom v Evropsko unijo, tudi v Sloveniji postale vse zahtevnejše.

Se vam je zdela izbira predstav v sezoni 2016/2017 dobra in primerna za publiko, ki

spremlja ustvarjalno delo novogoriškega gledališča?

Mislím, da je bila izbira letošnjih predstav odlična in za publiko primerna. Moram še enkrat poudariti in povedati, da je to zasluga prejšnjega vodstva gledališča. Kompletno sezono je namreč sestavilo prejšnje vodstvo, za izvedbo pa smo seveda bili odgovorni tudi mi skupaj z novim umetniškim vodjem Markom Bra-

tušem.

Kako so se na programsko ponudbo SNG Nova Gorica odzvali gledalci? Ste v iztekajoči se sezoni zabeležili kaj več abonentov in priložnostnih obiskovalcev?

Kot sem že rekla, v tej letošnji sezoni beležimo večji obisk gledalcev, kar je zelo razveseljivo. Izračunali smo, da se je v prvih treh mesecih letošnjega leta število gledalcev povečalo za skoraj dvajset odstotkov v primerjavi z istim obdobjem v lanskem letu. To je pomembna številka. Nadejamo si, da se bo to nadaljevalo tudi v prihodnji sezoni

2017/2018 in da bomo imeli več abonentov kot v preteklosti.

Ali ste v tem svojem prvem letu za krmilom SNG Nova Gorica nalezeli morebiti na katere težave? Kako ste jih rešili?

Težave so stalnica vsakega vodenja kakršnekoli institucije. V institucijah, v katerih je zbrana cela vrsta občutljivih ljudi, pa so morda težave še nekoliko bolj specifične, a mislim, da jih uspešno

rešujemo in razrešujemo. Vsak dan pa seveda prinese novo presenečenje.

Gotovo tudi novogoriško gledališče pesti finančna stiska. Kako se spopadate z njo?

Velika večina ljudi si predstavlja, da status nacionalne ustanove zagotavlja stoddostno financiranje, žal pa ni tako. Mi moramo velik del sredstev za produkcijo, če jo želimo ohraniti v takšnem ob-

segu, kot jo imamo, zaslužiti sami. Nekaj težav imamo tudi na drugih dohodkovnih straneh. Naša hiša – poslopje, v katerem deluje gledališče – je velika in, kljub temu da je najnovejša in tako rekoč edina nova gledališka hiša v Sloveniji za izvajanje uprizeritvenih dejavnosti, je stara že 25 let in zahteva vedno večja materialna vlaganja, kot pa nam jih zagotavlja financer. Ne nazadnje je v letošnjem letu tudi nekoliko težav na prihodkovni strani glede zagotavljanja sredstev za delavce. To pa je res skrb vzbujajoče!

V letošnjem letu sta žal za vedno zapustila odrske deske dva gledališka ustvarjalca, ki sta štirideset ali več let svojega življenja namenila prav temu primorskemu gledališču. V mislih imam seveda režiserja Emila Aberška, dolgoletnega vodjo Amaterskega mladinskega odra, ki deluje pod okriljem SNG Nova Gorica, in navdušenega odbiralca predstav za otroke v Goriškem vrtiljaku, katerega zamisel je pripadala prav njemu, in igralko Miro Lampe Vujičić, ki je gledalcem podarila ničkoliko pretanjeno ustvarjenih dramskih likov.

Kakšni spomini vas bodo zmeraj vezali nanju?

Žal, sta nas letos zapustila dva zvesta sodelavca. Bila sta na neki način moja sodelavca, še preden sem prišla v SNG Nova Gorica (kot znano, je bila Maja Jerman Bratec dolgo vrsto let vodja Območne izpostave Nova Gorica JSKD, op. p.). Tako z režiserjem Emilom Aberškom kot z imenitno igralko Miro Lampe Vujičić sem zelo veliko sodelovala in imam samo dobre spomine nanju. Emil Aberšek je bil izjemno vpet v novogoriško okolje. Izredno si je prizadeval za dvig gledališke kulture na Goriškem in njegovo delo z mladimi in najmlajšimi je obrodilo odlične sado-

ve. Zato ga bomo zelo pogrešali v tem segmentu. Prav tako je Mira Lampe Vujičić, poleg tega, da je bila odlična igralka, bila tudi vedno pripravljena kakorkoli ustvarjati dogodke, ki niso bili zgolj gledališke narave. Ona je bi-

la moja neprecenljiva sodelavka. **Kaj pa menite o novih mladih silah, ki so se pridružili igralskemu ansamblu SNG Nova Gorica v zadnjem letu?**

Ansambel je pomlajen. Mislim, da je prejšnje vodstvo imelo srečno roko pri izbiri igralcev. Ti mladi člani igralskega ansambla so opravili že vrsto odličnih kreacij, kar se odraža tudi v nagradah. Čeprav so še tako mladi, imajo za seboj že veliko bero nagrad in priznanj.

V letošnji sezoni je v SNG Nova Gorica nastopil službo umetniškega vodja režiser Marko Bratuš, ki si je izkušnje vodenja gledališča nabiral v Gledališču Glej od l. 2013 dalje. Kako poteka vaše sodelovanje z njim? Ste načrtovanje prihodnje sezone izdelali skupaj ali ste mu vsestransko zaupali?

V lanskem decembru se nam je pridružil nov umetniški vodja, Marko Bratuš. Mislim, da je bila to odlična izbira bodisi zaradi osebnosti kot take, pa tudi kar se tiče strokovnega znanja. Ne nazadnje ima Bratuš tudi zelo dobre sposobnosti komunikacije z igralci in tudi sicer je na sploh izjemno prijeten sogovornik. Glede na to, da imamo tako mlad ansambel, je tudi on sam prinesel določeno svežino v to naše gledališče.

Že prej sem omenila, da je bila komaj končana sezona plod prejšnjega vodstva, pa tudi sezona, ki smo jo nedavno predstavili javnosti, je nekakšna "dvoživka", ker pol sezone je sestavil letošnji novi umetniški vodja Marko Bratuš, in sicer "pomladni del", ostali "jesenski" pa je načrtovalo že prejšnje vodstvo. To se pravi, da spada še v lansko delo. Ne glede na to pa mislim, da bo tudi prihodnja sezona odlična.

Poleg umetniške plati seveda moramo skrbeti tudi za to, da zadovoljimo publiko, da so predstave v sezoni dobre, komunikativne. Brez publike seveda ni gledališča. Predstave morajo biti usmerjene tako, da nas pridejo pogledat.

/str. 16
Iva Koršič

V galeriji Harry Bertoia v Pordenonu Metafizična Italija fotografa Georgeja Tatgeja

Kdor hodi na knjižno prireditvev Pordenonelegge in tudi obiskovalci več zanimivih sejmov na pordenonskem razstavišču, če so se ustavili v mestu, so morda vzljubili diskretno in prijazno lepoto zgodovinskega središča, ki je bilo zadnja leta okusno in temeljito obnovljeno. Sprehod od sodobnejšega dela proti občini skozi promenado obokov, elegantnih trgovnic in lokalov res odpre dušo. Čisto na koncu te poti je, nasproti mestnemu muzeju, sodobno urejena in res lepa galerija Harry Bertoia, poimenovana po italijansko-ameriškem oblikovalcu, kiparju in vsestranskem umetniku, ki se je rodil v vasi San Lorenzo d'Arzene zraven Pordenona. Sam sem jo spoznal, ker je sedež večjih razstav, ne zgolj lokalnega pomena, zlasti fotografskih in tudi ob pobudi Spilimbergo fotografica, ki vsako poletje ponuja kopicno razstav po raznih krajih severozahodne Furlanije.

Še ta teden je na ogled monografska razstava Italia metafisica v Toskani živečega fotografa Georgeja Tatgeja. Zakaj metafizična? Kot je videti v kratkem dokumentarcu Davida Battistelle, italijansko-ameriški svetovljan (mama Italijanka), rojen v Carigradu (Istanbulu) in z razstavljenimi deli v Moma in naj-

večjih muzejih, dela izključno na analogni osnovi s svojo profesionalno Deardorff študijsko kamero formata 13x18 cm, s popolnim nadzorom nad ustvarjalnim delom od posnetka do razvitja in tiska v temnici. "Od nekdanj me fascinira hoditi "kar tako" in se prepustiti avtomatizmu pogleda, ki ga sproži nezavedno, da me vodi. Naključje je eden od najboljših sugestivnih in utemeljenih dejavnikov, ki so lastni fotografiji", meni Tatge. Od tod njegova radovednost in dosled-

George Tatge dela izključno na analogni osnovi s svojo profesionalno Deardorff študijsko kamero formata 13x18 cm

Cestni angel iz Emilije

vedno prisotna človeška sled, neznan ali orjaški spomin na preteklost, zgodovinski spomenik ali industrijski izdelek, ki kviri krasoto italijanskega pejzaža.

Vse strogo črno-belo, veliki in tudi srednji formati, tiskani z najzahtevnejšo srebrnoželatinasto klasično tehniko in po posebnem Glice'e postopku na baritni papir. Tako so vidni izhodiščne črte kompozicije in kontrastni učinki od daleč ter krasni detajli izsekov narave, urbanega okolja in mešanice obeh prvih od blizu. Krasen je Cestni angel iz Emilije, nekakšna vizualna montaža Kleeja, Benjamina, Wendersa in baročne skrivnostnosti, ki predstavlja nosilno podobo razstave. In po vrsti: stano-

vanjski blok iz Ternija, sicilski tempelj, impozanten portal s komaj opaznima pobiralkama cikorieje v Amelii (Umbrija), ironična primerjava raznih stopnišč v Poggibonsiju (Toskana), znamenite ruševine Matere in stanovanjski bloki v ozadju, blatna cerkev v Garfagnani pri Lucci in cementna arhitektura krajine Alberta Burrija v Gibellini (Sicilija). In še bi lahko našteval.

Torej zakaj metafizična Italija? Poleg krasnih svetlobnih efektov,

pri katerih senčne linije delujejo tudi z izrazitimi, skoraj grafičnimi kontrasti (detajl Asiškega "rozona"), občutljivo Tatgejevo oko ujame tudi sedimentacijo časa in življenja v navidez banalnih posnetkih zapuščenega obrata na Sardiniji, cementne deponije, koleša, obešenega na balkon, dvorišča s starim kmečkim orodjem in staromodnima bianchinama na seniku v ozadju...

Tatge je avtor več fotomonografij, posvečenih mestom in deželam Srednje Italije, in skupinskih del na to temo, več let je bil tudi angažiran pri projektu Fratelli Alinari za fotografski, umetniško-krajinski popis Italije. Brezplačna razstava je odprta do nedelje samo popoldne, od 15. do 19. ure.

Davorin Devetak

NOVO
PRI GORIŠKI MOHORJEVI DRUŽBI

Drago Štoka
PO STEZICAH IN BREZPOTJIH

Dragu Štoki gre zasluga in zahvala, da s svojim pisanjem ponuja alternativni Olimp tistemu izboru etabliranih osebnosti, ki jih je v desetletjih ustvaril naš medijski in družbeni sistem in v katerem preštevilni liki, ki so prisotni v tej knjigi, iz različnih razlogov ne najdejo mesta in so zato z leti šli v pozabo.
ERIKA JAZBAR

PREDSTAVITEV 9. 8. 2017, OB 20.30
V OKVIRU SREČANJ POD LIPAMI
V KULTURNEM CENTRU LOJZE BRATUŽ

Velik uspeh slovenskega zbora

Slovenski zbor Carmen manet je postal evrovizijski zbor leta 2017

Slovenski zbor Carmen manet iz Kranja je zmagovalec tekmovanja Evrovizijski zbor leta 2017, ki je letos potekalo v

glavnem mestu Latvije Riga, poročča Slovenska tiskovna agencija. Tekmovanja, ki predstavlja najnovejši dodatek evrovizijskemu dogajanju, so se udeležili zbori iz devetih držav članic Evropske radiodifuzne zveze (EBU).

Vsak zbor je uprizoril šestminutno glasbeno predstavo, ki naj bi vsebovala dela, s katerimi bi na neki način predstavil značaj naroda, od koder prihaja. Pevke zbora Carmen manet so 22. julija nastopile s skladbami Adrca skladateljice Katarine Pustinek Rakar in Ta na Solbici skladatelja Sama Vovka, ki so jo zapele v rezijansčini.

Poleg slovenske zasedbe so dela predstavili še zbori iz Avstrije, Belgije, Danske, Estonije, Nemčije, Latvije, Madžarske in Walesa. Zbor iz Walesa je zasedel drugo mesto na tekmovanju, medtem ko je tretje pripadlo domačinom iz Latvije. Zbore je ocenjevala strokovna žirija, ki sta jo vodila britanski skladatelj John Rutter in latvijska pevka Elina Garanča. Prireditev sta vodila ameriški skladatelj Eric Whitacre in latvijska televizijska voditeljica Eva Johansone.

Carmen manet v latinščini pomeni "pesem ostane", je zapisano na spletni strani zbora, ki ga sestavlja 33 pevk. Takšno ime si je nadela skupina kranjskih gimnazij, ki si želijo prepevati tudi, potem ko se že poslovijo od gimnazijskih klopi. Zbor se redno udeležuje domačih in tujih tekmovanj in je postavil v vitrino že dve platinasti, osem zlatih in tri srebrna priznanja. Od ustanovitve leta 2011 ga vodi zborovodja in glasbeni pedagog Primož Kerštanj. Za zastopanje Slovenije v Rigi ga je izbralo uredništvo glasbenih in baletnih oddaj Televizije Slovenija s finančno podporo Javnega sklada RS za kulturne dejavnosti.

S 7. strani

Sanje o poletu k soncu v vrtincu ...

Mimo tega pa so igralci zares doživeto in živeto opisali svoje like in razpredali njihove zgodbe ter s podajanjem dogajanja v letih 1914 - 1925 dobro prikazali duha tistega časa. Vsi so bili izvrstni in pohvale vredni. Zasedbo predstave sestavljajo Martin Valič, Goran Miljanović, Barbra Petarka / Iris Jeler, Sandi Lopatec, Maja Pinterič / Kaja Grozina, Jure Zupan / Miha Golob in Tilen Abram. Še najbolj nam bo ostal v spominu Martin Valič, ki je odlično poosebil glavnega protagonista, izumitelja Metoda Zieglerja. Ta je sanjal, da bi kot Ikarus poletel v nebo k soncu ... Zato si je sam omissil in izdelal "letalni stroj". Poudarjal je, da je pomembno uresničiti svoje sanje in ... vzleteti, pa čeprav ti je potem usojeno pasti. Metod namreč kot grški mitološki junak, Dedalov sin Ikar, in kot sta si prizadevala tudi brata Rusjan, si neizmerno želi odleteti proč, dvigniti se s te zemlje in se rešiti njenih utesnjujočih spon. Ne vojna vihra, ki je tudi od njega zahtevala, da se s puško v roki bori proti sosedu in prijatelju, ne povojni dogodki, pa tudi ne ljubzenska vez z mlado Adriano mu tega ne

preprečijo. Za dobro izvedeno predstavo, ki s stilizirano sceno podoba tudi premišljeno rešuje problem menjave različnih prizorišč, so zaslužni prav vsi igralci in tisti, ki so v ozadju prispevali k njeni uspešnosti (k učinkovitosti celote so pripomogli tudi zvočni in svetlobni efekti, predvsem tisti pri prikazanih utrinkih s fronte).

Da bi grenkoba resnih vsebin ne preveč otežila poletnega razpoloženja, so kot vselej poskrbeli organizatorji, ki so gledalce povabili na razgledno točko, kjer po predstavah *Gledališča na ocvrtem* vselej žgečkljivo zadiši po ocvrtih dobrotah iz ponve in se zaiskrijo čaše rujne kapljice, ki jo vsakič ponuja Vinoteka Briški griči.

Kot je napovedala Ilaria Bergnath, organizacijski vodja števerjanske dramske skupine SKPD F. B. Sedej, bo naslednja predstava *Gledališča na ocvrtem* v petek, 25. avgusta, ko bodo igralci Mladinske dramske skupine M+ F. B. Sedej na števerjanskem odru zadnjič prikazali mrakobno predstavo *Drakula*. Po motivih romana Brama Stokerja jo je priredila in zrežirala mlada poklicna igralka Patrizia Jurinčič Finžgar, članica SNG Nova Gorica.

Novo pri založbi Mladika

Vrtnarjeva pesem Brune M. Pertot

V teh poletnih dneh, ko si marsikdo zaželi nekaj počitka od vročih dni skoraj tropske vročine in si za oddih privošči kaj prijetnega branja, lahko seže po čisto novi knjigi, ki jo je pravkar izdala tržaška založba Mladika.

Na začetku meseca julija so namreč iz tiskarne izročili knjigo Brune Marije Pertot *Vrtnarjeva pesem*. To je priznanje pesnici, pisateljici in profesorici, ki ji jo založba poklanja ob čisto posebnem jubileju, saj (kot piše Marij Maver v predgovoru) je leta 1961 pesnica Bruna Marija Pertot s svojim pesniškim prvcem *Moja pomlad* zaznamovala rojstni dan knjižnih izdaj založbe Mladika (njena je bila namreč prva knjiga, ki so jo tiskali pri založbi, saj so dotlej pri Mladiki izdajali le istoimensko revijo). Mnogo let je preteklo in ogromno stvari se je medtem dogajalo, svet se je nenehno spreminjal, pesnica in pisateljica pa je vztrajala in še vedno bralce prijetno prese- neča s svojimi pesniškimi in proznimi stvaritvami. Ob njenem krasnem življen-

jskem jubileju so ji želeli pri založbi (ki ji je ostala vedno zvesta) pokloniti knjižno presenečenje, da bi tam "kjer rod Lepe Vide ne umre", v Barkovljah pri Trstu, lahko vsi prebrali njene črtice, posvečene naravi.

Avtorice ni treba posebno predstavljati, naj le kratko osvežimo, da se je Tržačanka oz. Barkovljanka Bruna Marija Pertot v svojem pisateljskem opusu največkrat posvečala pesmi (izdala je šest samostojnih pesniških zbirk), tudi prozi in celo radijskim igram (bodisi za otroke kot za odrasle). Po končani slovenski klasični gimnaziji v Trstu je študij nadaljevala v rodnem mestu in diplomirala na leposlovni fakulteti iz romanske filologije (naslov diplomskega dela: *Slovenski elementi v furlanski toponomastiki*), kruh si je nato služila kot profesorica italijanskega jezika na slovenskih srednjih šolah v Trstu. Sodelovala je pri reviji Mladika, v Koledarju Goriške Mohorjeve družbe, v otroški

reviji Pastirček in tudi na Radiu Trst A. Leta 1981 je prejela literarno nagrado vstajenje.

Knjiga *Vrtnarjeva pesem* vsebuje črtice, ki so izhajale v re-

uspejajo na avtoričinem vrtu in so že v času njenih prednikov nudile marsikaj ljudem. Ob bolj romantičnem opisu in odnosu do obravnanih rastlin se avtorica ob-

tem večkrat pogloblja tudi v kurativne lastnosti in prikazu vsega zdravnega bogastva, ki ga lahko nudijo. Vsaka rastlina je čisto posebna, pisateljica jim vdihuje svojevrstne značilne značilnosti, istovetni jih skoraj s pravimi osebam. Res prijetno branje, ki bralca pritegne in ga ne razočara. V uvodu knjige je naveden točen datum izdaje, 9. julij 2017. Kot zanimivost naj dodamo, da so slike na ovitku prave rastline iz herbarijev Giorgia Pillerija, knjigo pa je oblikoval Danilo Pahor, tiskali so jo v Trstu. Prepričani, da bo imela nova knjiga

odličen odziv med bralci, voščimo avtorici Mariji Bruni Pertot še na mnoga plodna ustvarjalna leta. In Bog vas živi!

MAP

viji Mladika in nazorno prikazuje avtoričin odnos do stvarstva in narave nasploh. Čustveno in literarno je opisanih deset različnih rastlin oziroma sadnih dreves, ki

Gledališče Verdi v Gorici

Nova sezona 2017/2018 se obeta kar bogata

V julijski pripeki so novi goriški župan Rodolfo Ziberna, občinski odbornik za kulturo Fabrizio Oreti, Roberta Demartin, predsednica Fundacije Carigo, in umetniški vodja Walter Mramor javnosti predstavili prihajajočo sezono Gledališča Verdi v Gorici. Po že ustaljenih tirnicah bodo tokrat ponudili kar trideset različnih kulturnih prireditev. Izmed teh bo osem gledaliških predstav, dve v sklopu *Eventi Smile*, dve v programu *Eventi Musical*, šest v sporedu glasbe in baleta, pet za mlade gledalce v ponudbi *Verdi Young*, od teh bodo štiri v popol-

danskih urah, ena pa matineja z dvema ponovitvama, štiri pa se bodo zvrstile v povsem novi zamisli *Verdi Off*. Izven abonmaja bodo prišle v goste tri predstave. Župan je podčrtal, da občinska uprava želi, da bi

meščani zmeraj bolj občutili kot svoje to mestno gledališče, v katerega sicer zahajajo tudi gledalci iz drugih krajev. Opozoril je tudi na to, da se cene abonmajev niso zvišale v primerjavi z lanskim letom in da se bo vpis začel 2. septembra. V letošnji sezoni se bo na odru goriškega gledališča predstavilo kar nekaj publik znanih imen: v goste bodo med drugimi prišli Raoul Bova, Chiara Francini, Ambra Angiolini, Umberto Orsini, Francesca Inaudi, Violante Placido, Paolo Ruffini, Giorgio Pansotti, Massimo Ranieri, Ariella Reggioni. Organizatorji sezone zagotavljajo, da bodo predstave za vse okuse, ganljive, zabavne, pa tudi da bodo navajale k razmišljanju.

Ponudile bodo pogled v klasična in sodobna dramska dela, glasbeni program pa bo dal priložnost tudi domačim ustvarjalcem, da se izkažejo na goriškem odru. Poleg tega bodo gledalcem na voljo iskriivi plesni dogodki - v januarju bo *Hrestača* prikazala baletna skupina La classique iz Moskve - in priljubljene operete. Novost je seveda *Verdi Off*, ki želi pritegniti v svoje vrste mladino in univerzitetne študente s takimi predstavami, ki z jasnimi in odkritimi pogledi govorijo o sodobnem času z novimi umetniškimi izraznimi sredstvi. Letošnja sezona se bo začela v četrtek, 26. oktobra, ko bo na goriški oder stopil Simone Cristicchi in oblikoval glasbeni večer *La buona novella*. Naslov je povzet po delu Fabrizia De Andreja. Ob njem bo zapel tudi mladinski zbor Furlanije Julijske krajine; spremljal ga bo orkester Naonis iz Pordenona pod vodstvom Walterja Sivilottija. IK

Vladka Tucovič

JEZIKOVNICA

19

Ne vem ali nevem?

V prejšnjih Jezikovnicah smo med drugim obravnavali ločilo vezaj, ki je ključnega pomena pri pisanju skupaj ali narazen. Zeleno-modra obleka (zeleno in modre barve) namreč ni enaka zelenomodri obleki (modre barve z zelenim odtentkom). Pogosto pa uporabnikom jezika ni jasno, v katerih besedah uporabiti vezaj, kje pa ne. Je pravilno zapisati pra-babica ali prababica? Seveda je pravilna zadnja možnost, predpon namreč ne dodajamo ostalim besedam z vezajem, temveč brez njega, zato je prav še: *podvrsta, nadškof, občestni, predzgodovinski, medkulturni, večjezični ...*, pa tudi: *hiperaktiven, metajezikovni, milimetrski, kilogramski, intertekstualni ...* Tako domače predpone kot predpone tujega izvora pišemo brez vezaja in skupaj, tako da nastane ena beseda.

Vsi morfemi, ki so videti kot predpone, pa to niso ali niso samo to, nekateri so samostojne besede, npr. predlogi (pod, na, v, brez ...), zato se zapiše: *pod mizo*, vendar *podvrsta* in *na mizi*, vendar *namizni* in *v pogledu*, vendar *vpogled* itd.

Pri vprašanju skupaj ali narazen imamo največ težav pri tvorjenkah, torej besedah, ki so nastale s tvorjenjem iz drugih besed (sestavljenske, zloženke, izpeljanke in sklopi). Pravilo pravi, da se skupaj napiše ena beseda (*neješčnost*); če pa sta besedi dve, ju pišemo narazen (*ne vem*). Seveda je na prvi pogled videti precej preprosto, kljub temu pa večkrat nismo prepričani, ali

gre za eno ali dve besedi. V takih primerih si pomagamo z jezikovnimi priročniki, najbolj priporočam v Jezikovnici že večkrat omenjeni spletni portal fran.si, prek katerega lahko dostopamo tudi do *Slovenskega pravopisa 2001*. Še boljše pa bo, da ne bomo vsakič, ko bomo v dvomu, preverjali v priročnikih, če se skupino takih besed preprosto naučimo na pamet, naučeno pa utrjujemo z branjem, tako svoje znanje nenehno preverjamo. Moje izkušnje kažejo, da so pri pisanju še zmeraj pogoste napake pri nekaterih besedah ali besednih zvezah. Pravilno je zapisati narazen: *na žalost*, ne *nažalost*, *na voljo*, ne pa *navoljo*; prav je še: (na) *vpogled*, *vnaprej*, *vpričo*, *zares*, *sčasoma*, *nerad*, *protibolečinski*, *brezglutenski*, *južnoitalijanski*. Narazen pa se pravilno zapišejo besedne zveze: *na žalost*, *na voljo*, *ne vem*, *ne bom*, *da ne bi*, *ne morem*.

Seveda ne moremo mimo besed, ki imajo različen pomen glede na pisavo skupaj ali narazen: *nebo* nad morjem ni enako kot *ne bo* prišel, oba zapisa pa sta pravilna. Tudi *zato* je veznik (ni ga bilo, zato so bili žalostni) ali pa kombinacija predloga in zaimka *za to* (ni ga bilo, *za to* odsotnost se jim bo moral opravičiti).

Doc. dr. Vladka Tucovič na Oddelku za slovenistiko Fakultete za humanistične študije Univerze na Primorskem (Koper) izvaja pravopisne in lektorske vaje. Jezikovna vprašanja, o katerih bi radi brali v Jezikovnici, ji lahko pošljete na e-naslov: vladka.tucovic@fhs.upr.si ali na uredništvo Novega glasu.

POGOVOR Ilde Košuta, upraviteljica Tržaškega knjižnega središča

"Imamo pisano družčino kupcev!"

Pred mesecem dni je Tržaško knjižno središče praznovalo drugo obletnico, saj je svoja vrata na Oberdankovem trgu odprlo 23. junija 2015. Zato smo se odločili za pogovor z upraviteljico Tržaškega knjižnega središča Ilde Košuta, da nam obrazloži, kako deluje knjigarna, posebno v teh poletnih mesecih, ko imajo ljudje navadno več časa za prebiranje knjig.

Ste v tem poletnem času zadovoljni z obiskom knjigarne?

Ja, poleti imamo ogromno dela, ker sprejemamo naročila za učbenike za srednje in višje šole na Tržaškem. Imamo tudi take obiskovalce, ki nas obiščejo samo enkrat na leto, ker pač pridejo po učbenike, a je veselo, ker vidimo drugačne ljudi.

Katere knjige najraje kupujejo ljudje?

Učbenike morajo pač nujno kupiti, ker jih potem rabijo septembra v šoli. Medtem ko poleti zelo radi prebirajo bolj lahke romane ali kakšne kriminalke ali detektivke, za katere se spodobi, da jih vzamemo s sabo na plažo v brezskrbnih poletnih dneh. Moram pa povedati, da gre zelo v prodajo zadnji roman Draga Jančarja In ljubezen tudi, čeprav

ni prav lahki roman, vendar spada že v tako literaturo, ki jo moramo poznati. Drugače pa ljudje kupujejo Vojnovičevo Figo, ki je pravkar dobila kresnikovo nagrado. To pomeni, da ljudje ne berejo samo lahkih vsebin, ampak segajo tudi po takih malo debelejših knjigah, ker imajo mogoče poleti več časa za branje. In nekateri se posvečajo tudi takemu branju.

Obstajajo razlike med poletjem in zimo?

Poleti nas obiščejo malce drugačni ljudje, tudi taki, ki pridejo, ker kaj potrebujejo. Pozimi nas ljudje obiskujejo predvsem ob prazničnih priložnostih, npr. za nakup kakega darila. Za božične praznike ljudje radi kupujejo knjige, da jih dajo pod božično drevesce. Drugače naši kupci radi segajo po knjigah, ki so izšle v naših krajih, kot so publikacije, ki jih izdajajo naši dve tržaški založbi in Goriška Mohorjeva, ki v bistvu izdajajo dela naših avtorjev, takih, ki so nam bolj poznani.

Kdo najbolj pogosto obiskuje knjigarno? Mladi, starejši? Pridejo mimo tudi kaki turisti ali italijanski del Tržčanov?

Turistov pri nas žal ni, zaradi tega ker smo malo preoddaljeni od

središča. Če bi bili v centru, bi imeli gotovo več obiskov, več turistov bi šlo mimo; težko je, da kdo pride prav na Oberdankov trg. Pridejo mogoče pogledat bližnji muzej italijanskega Risorgimenta, vendar se ne ustavijo

Drugače imamo prav pisano družčino, ki nas obiskuje, od notov, ki pripeljejo otroke in se zabavajo v otroškem kotičku, pa do tistih, ki si pridejo malo bolj umirjeno pogledat knjige in se malo potepajo po knjigarni in

Foto JMP

pri nas in tudi v muzeju nimajo prav dosti obiskov, kot sem videla, odkar sem tukaj.

gledajo, kaj bi bilo zanimivo imeti doma.

Zdaj, ko je Tržaško knjižno sre-

dišče odprto že dve leti na Oberdankovem trgu, opažate razlike s prejšnjo knjigarno na ulici sv. Frančiška?

Je precej podobno. Razlike so v tem, da glede na to, da smo na trgu, smo verjetno malo bolj vidni za italijanski del mesta, saj si na ulici sv. Frančiška moral namenoma iti mimo, da si nas našel. Tam so bile tudi knjižnica in razne organizacije, recimo poleg ulice sv. Frančiška tudi ulica Donizetti, in tako smo bili vsi malo na kupu, medtem ko smo mi zdaj tukaj malo bolj osamljeni. Vendar prihajajo ljudje, ki mogoče sploh niso vedeli, da obstaja slovenska knjigarna v Trstu toliko let, in jim moraš včasih tudi zgodovinsko malo opisati, ko pridejo kakšni Italijani noter in ti rečejo: "Ah, ste novi? Vas nismo nikoli videli!" Potem jim razložiš in ti rečejo, da sploh niso vedeli, da je kar 59 let obstajala Tržaška knjigarna na drugem koncu mesta.

Kako ste zadovoljni s pobudami, ki jih organizirajo v knjigarni, kot so Kava s knjigo ali razne predstavitve knjig?

Smo zadovoljni, ker se določena publika ponavlja. Na Kavo s knjigo prihajajo v glavnem tiste stranke, ki se rade srečujejo pri nas in vedo, da se bodo vsako sredo zjutraj srečale z drugimi prijatelji. To je srečanje, ki ni tako poglobljeno, ampak je postalo že ustaljena navada. Ko pa imamo druge predstavitve, je zanimivo to, da vsak dogodek obišče do-

ločena skupina ljudi, in sicer tisti, ki jih zanima neka vsebina. Tudi to je pisana družčina. Če predstavljamo zgodovinsko knjigo, pridejo določeni ljudje, če roman, drugi, in tisti, ki so prišli na predstavitev zgodovinske knjige, navadno ne pridejo za roman. Ljudje obiskujejo tiste prireditve, ki jih zanimajo, ne grede tja za število, grede, ker jih pač zanima tisti argument ali tisti avtor.

Kaj pa poletni knjižni sejem, ki ga imate v knjigarni?

Poletni knjižni sejem sta si zamislili založbi Mladika in ZTT, da bi malo spraznili skladišča, kot imajo trgovine popuste na oblekah in na drugih predmetih. Zakaj ne bi imeli podobne akcije tudi za knjige? Tako lahko tu pri nas najdete raznolike knjige, ki na prvi pogled tudi "ne grede skupaj". Tu so nekatere knjige, ki jih je morda kdo ob izidu spregledal ali jih morda iz kakega drugega razloga ni kupil. Če pride zdaj mimo knjigarne, jih lahko kupi. Vsakdo najde kaj zase. Lepo je, da imamo tudi publikacije v italijanskem jeziku, seveda vedno o naši stvarnosti. Tako imamo enega izmed Rebulovih italijanskih prevodov, ki ga prodajamo po zares nizki ceni. Lepe so tudi otroške knjige, na primer tiste, ki so vsako leto izhajale z revijo Galeb in so zdaj še bolj poceni. Tudi to je zanimivo.

Naše bralce zato vabimo, da tudi sami obiščejo Tržaško knjižno središče.

Urška Petaros

V miljskem muzeju sodobne umetnosti Ugo Cara'

Zgodovinski presek slovenske grafike

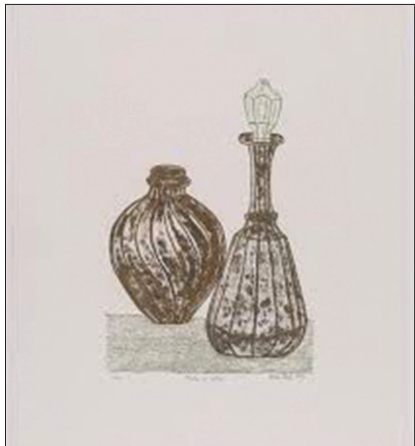
Še ta teden je na ogled v miljskem muzeju sodobne umetnosti Ugo Cara' razstava Grafica slovena in Italia - Slovenska grafika v Italiji, ki so jo pripravili Občina Milje, Mednarodni grafični likovni center (MGLC) iz Ljubljane, društvo za umetnost KONS iz Trsta, tri slovenske državne institucije (tržaški generalni konzulat, ministrstvo za kulturo in Urad Vlade za Slovence v zamejstvu in po svetu) s podporo Cockte.

Kot izhaja iz dovršene predstavitve Jasne Merku' v Primorskem dnevniku (5. 7.), predstavlja ta izbor 11 umetnikov iz tržaškega prostora, ki so se v polstoletnem časovnem preseku ukvarjali z najrazličnejšimi, klasičnimi in eksperimentalnimi tehnikami te zvrsti, z rezultati, ki presegajo zgolj krajevne in slovenske okvire. Umetnostni kritik Denis Volk je zbral nekaj najpovednejših vzorcev naših grafičkov, ki so nastopali ali sodelovali z MGLC, iz arhiva - zakladnice te specializirane ustanove, ki še danes prireja eno najpomembnejših mednarodnih prireditev te zvrsti. Letošnji že 32. grafični bienale Ljubljana poteka do 29. oktobra na sedežu MGLC v Tivoliju in drugih ljubljanskih lokacijah.

Izbor zgodovinskih tiskov v lasti MGLC (Zore Koren Škerkove, Klavdija Palčiča, Franka Vecchieta, Bogdana Groma, Lojzeta Spacala)

je kurator razstave dopolnil še z drugimi zbirkami, Zadružne kraške banke (Avgust Černigoj, Edvard Zajec, Boris Zulian), zasebnih zbirateljev in razstavljalcev. Miljska razstava ponuja priložnost za pravo lekcijo o razvoju umetniškega segmenta, ki je bil v drugi polovici prejšnjega stoletja zelo "čislan" in v velikem razvoju, ne

le pri nas, saj so umetniki "avtorske grafike" imeli polne roke dela, ko je bilo treba opremiti stene novih stanovanj gospodarskega buma od 60. let dalje. Medtem ko so v velemestih in bogatih okoljih to počenjali "serijsko", so naši grafičniki ostali na ravni intimne obrti, z nizkim številom tiskanih grafik na originalnih (za to nastalih) matricah in z različnimi, svojskimi cilji razvoja umetniške zvrsti. Dragocena priložnost torej za razmišljanje ob mehkih, poduhovljenih in baržunastih tonih sitotiskov in jedkanic Zore Koren Škerk, naše velike umetnice, ki je preminila lani, malo pred možem Jožetom Škerkom, znanim odvetnikom, politikom in nazadnje organizatorjem odmevnih razstav v njuni umetniški rezidenci v Trnovci. Volk ji je posvetil pravzaprav minirazstavo, ki odpre in sklene miljski pregled. Zraven so

Zora Koren Škerk

vzorci grafike in knjig umetnika druge dame razstave, benečansko-tržaške slikarke Claudie Raza, prefinjene izdelovalke barvitih sanjskih vizij, nadgrajenih z zagonetnimi lepopsi. Intenzivnih antropomorfnih kreacij Klavdija Palčiča z značilnimi barvnimi madeži, ki se prelivajo v leonardovske izrise fantastičnih teles, ni

treba predstavljati.

Za mlajše so pa lahko novost poskusil dve pionirjeve moderne računalniške grafike, tržaškega informatika Pavla Hmeljaka in Edwarda (Edwarda) Zajca, ki sta ob zori računalniške dobe (konec sedemdesetih) med prvimi začela uporabljati računalniško programiranje v umetniške namene in tiskala svoje kreacije s prvimi tiskalniki na igle, potem prek videa, ploterja in digitalizacije prešla na to, kar počne danes ves svet. Hmeljak, tudi predsednik KONS, je ob profesionalnem delu v centru Centro di calcolo tržaške univerze nadaljeval (kar še dela) svoje grafično-fotografsko-računalniško raziskovanje, medtem ko se je Zajec v 80. letih dokončno izselil v ZDA, da bi poučeval in ustvarjal računalniško grafiko na eni prvih tovrstnih kateder na univerzi v Syracuse.

Franko Vecchiet je vsestranski umetnik in eksperimentator, verjetno naš najbolj razpoznavni in trenutno delujoči mojster grafike, ki od leta 2009 vodi tržaško šolo grafike Carlo Sbis'a in ima mednarodne tečaje v Benetkah in Parizu. Kdor bi se želel "okužiti" s to posebno umetnostjo, ima možnost obiskovati njegove tečaje grafike in knjige umetnika (od oktobra do junija) na omenjenih šoli Ljudske univerze v ul. Torrebianca. V Miljah sta izo- bešana dva njegova klasična monokromatska sitotiska iz 90. let. Pravo odkritje so bile zame prefinjene akvatinte, novejši ekslibri-

si in starejša formata z geometrsko obdelanimi konturami Marjana Kravosa ter izredno temperamentni in barviti, abstraktni in etnološki linorezi Borisa Zuliana. In že smo pri najbolj "posvečenih" imenih: ameriškem Gromu, kraško-kozmopolitskem Spacalu in bauhausovskem Černigoju - naravno lahkotna igrivost barv pri prvem, dovršenost čiste abstrakcije in spokojnosti pri dru-

Marjan Kravos

gem, umetnost kot neusahljiv stil življenja pri tretjem, učitelju vseh, kar izpričujejo v Miljah Bakanalije iz leta 1972, ki jih je Černigoj izrisal na jedkanico iz okrasnega motiva palače v Terezijanski četrti. Gre za krasno in hvalevredno pobudo, ki jo je morda kdo zamudil zaradi poletnega časa. Zaradi enigmatičnosti in ne takojšnje povednosti zvrsti, zlasti njenih povojnih sodobnih tokov, bi bil koristen kakšen voden ogled ali dodatna razlaga. Nekateri avtorji bi si tudi zaslužili nove osvetlitve ali osvežitve kot, denimo, nekdanji scenograf SSG Kravos, saj je njegov grafični rez izrazito aktualen in poetičen. In lahko bi v prihodnje ta pregled dopolnili še s kom, npr. z vedno dejavno in izvorno Magdo Starec Tavčar s Tržaškega in z Goriškega (Silvan Bevcar, Vera Mauri) in iz Benečije (Loretta Dorbolo', Pavel Petričič in njegov sin Alvaro). Urnik razstave: četrtek, petek, sobota od 18. do 20. ure, ob sobotah in nedeljah tudi od 10. do 20. ure.

32. grafični bienale Ljubljana -

Kriterij rojstva

Letos so si omislili poseben kriterij za izbor razstavljalcev: glavne nagrajence zadnjih 5 bienalov Jeona Joonha (2007), Justseeds (2009), Regino Jose' Galindo (2011), Mario Eleno Gonza'lez (2013) in Ištvana Išt Huzjana (2015) so vprašali, naj vsak izbere po enega umetnika. Teh 5 predlaganih umetnikov pa je izbralo nadaljnjih 5 in tako naprej, tako da je na koncu prišlo do "samo-izbora" kakih tridesetih razstavljalcev. Poleg tradicionalnega sedeža MGLC v Gradu Tivoli bo na razpolago še dodatni razstavnii prostor v obnovljenem lesenem Ustvarjalnem centru Švicarija, tudi v parku Tivoli, ki ima lepljenjsko delo Petra Gidala, brazilske grafičarke Marije Bonomi in lanske nagrajence oo, senčno in najbolj ceneno parkirišče v mestu, 10 minut peš od centra, po krasni Plečnikovi promeni skozi park in po urejenih sprehajalnih stazah.

Osrednji tekmovalni spored Kriterij rojstva, naslovljen po pesmi Jureta Detela, je na ogled v obeh omenjenih lokacijah parka Tivoli in v galeriji ŠKUC na Starem trgu vse do 29. oktobra 2017, razstava lanskega velikega nagrajence Ištvana Išta Huzjana (do 17.9.) pa v Mestni galeriji Ljubljana. Dela lanskega nagrajence za žibčinstva Mete Grgurevič so v Galeriji Jakopič, uradna grafična mapa umetnikov 32. grafičnega bienala v Galeriji Kresija. Med spremnimi ponudbami omenjamo avtorski projekt Grguričeve Silenzio, nekakšen miks koreografije, instalacije, glasbe in svetlobe, gostujoči mednarodni plakatni projekt 15. istanbulskega bienala z naslovom Dobri sosed (fotografije Lukasa Wassmanna) in izdajo knjige argentinske pesnice Alejandre Pizarnik. Za vse podrobnosti in urnike razstav: www.mglc-lj.si (Posnetka grafik nista z miljske razstave.)

Davorin Devetak

Občina Dolina / V sklopu ponovne ustanovitve EZIT-a

Priložnosti je treba izkoristiti

Zato da bi na novo ustanovili EZIT, to je organ, ki je upravljal tržaško industrijsko območje, je bilo prejšnji teden na sedežu tržaške pristaniške oblasti srečanje, ki ga je priredil predsednik pristaniške oblasti Zeno D'Agostino. Srečanja so se udeležili predstavniki vseh treh občin, v katerih se nahaja tako imenovano tržaško industrijsko območje - se pravi tržaške, miljske in dolinske. Prisotni so spregovorili o ustanovitvi novega osebka, saj je dozrajši EZIT preстал stečajni postopek zaradi davčnih težav. Dolinski župan Sandy Klun je mnenja, da bi moral nov EZIT imeti podobo industrijskega konzorcija. Večinski delež novega organa - govor je o 52 odstotkih - naj bi pripadal pristaniški oblasti, preostale kvote pa naj bi si razdelile občine Trst, Milje in Dolina. Le del dolinskega občinskega ozemlja pripada dometu EZIT-a in ta vidik je potrebno po mnenju župana Kluna na neki način izkoristiti, tudi po ustanovitvi novega industrijskega upravnega osebka. Prihodnost tržaškega pristanišča v vidiku prostocarinškega statusa prinaša novosti tudi glede njene logistične strukture Interporto, del katere se širi na območje tovarne Wartsila v občini Dolina. Pridobljeni prostori v dolinski tovarni pa so že pretesni in zato Interporto išče nove lokacije, ki naj bi jih evidencial na območju pred obratom, kjer se trenutno nahaja parkirišče za uslužbence. To območje je prav tako sodilo v domeno nekdanjega EZIT-a.

Dolina pri Trstu Obisk ministra Gorazda Žmavca na sedežu inštituta "Josipa Pangerca"

Minister za Slovence v zamejstvu in po svetu, gospod Gorazd Žmavc, je s sodelavci z Urada Vlade Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu prvič 19. julija 2017 obiskal starodavno poslopje na glavnem trgu v Dolini pri Trstu, kjer domuje Srednjeevropski inštitut za zgodovino in kulturo "Josip Pangerc".

Ministra so spremljali novi generalni konzul Republike Slovenije gospod Vojko Volk, predsednik Sveta slovenskih organizacij Walter Bandelj in predsednik Slovenske kulturno gospodarske zveze Rudi Pavšič. Na sprejemu so bili prisotni v imenu dolinske občine dolinski župan Sandy Klun, načelnik orožniške postaje Denis Burolo in direktor slovenskega podjetja Miot srl gospod Marjan Gropajc.

Namen srečanja sta bila seznanitev ministra z delovanjem Srednjeevropskega inštituta "J. Pangerc" in ogled najpomembnejših obnovitvenih del v Pangerčevi hiši, v kateri je ohranjen tudi zgodovinski arhiv Pangerčeve rodbine in krajevne zgodovine, ki ga je leta 2013 zaščitilo italijansko ministrstvo za kulturne dobrine.

Ministra Žmavca in druge goste je pred vhomom sprejel predsednik Srednjeevropskega inštituta Marko Manin v spremstvu odbornikov inštituta.

Manin je ministru Žmavcu najprej razložil, da je bil inštitut "Josip Pangerc" ustanovljen z namenom, da bi ohranil, zaščitil in širil kulturnozgodovinsko zapuščino ugledne rodbine Pangerc iz Doline pri Trstu in zgodovinsko, arhitektonsko, etnografsko in kulturno dediščino, značilno za območje dolinske občine, ki je nekdanja pomembna upravna in cerkvena središča na stičišču med Deželo Kranjsko, Istrsko mejno grofijo in Trstom. Dozdajšnji sedež ustanove "J. Pangerc" domuje na osrednjem dolinskem trgu v starodavnem dvorcu, o katerem prvi dokumenti segajo v 13. stoletje.

Po uvodnih pozdravih je predsednik Manin povabil gospoda ministra in delegacijo v prvo nadstropje stavbe. Tam so si najprej ogledali

prostore nekdanje Pangerčeve dvorane, kjer so še vidni ostanki stenskih in stropnih poslikav v fresko tehniki. Predsednik Manin je še posebej poudaril, da je ta prostor izredno pomemben zaradi zgodovinskih dogodkov, ki so se tu zvrstili, in pomembnih oseb, ki so se v teh prostorih združevale, kot na primer odborniki ustanovitelji političnega društva Edinost, ki so v Pangerčevi dvorani leta 1882 ustanovili društveni odbor političnega društva, in razni predstavniki habsburške visoke aristokracije, ki so k Pangerčevim prihajali na obisk (na primer avstro-ogrski prvi minister princ Konrad zu Hohenlohe Schillingsfürst, baron Economo itd.). Žmavc se je seznanil s poslanstvom Pangerčeve rodbine, ki

oblačila, vsakodnevni predmeti, cesarska odlikovanja in diplome, fotografije, knjige iz hišne zasebne knjižnice, notni rokopisi, starinsko stilno pohištvo iz obdobja od 16. do 20. stoletja so ministra dobesedno prevzeli in prijetno presenetili. Po ogledu nekaterih sob v glavnem kraku prve etaže si je delegacija ogledala v dvorani v pritličju zadnji še ohranjeni starinski vodni mlin v tržaški pokrajini, ki ga je vodstvo inštituta ohranilo tik pred razpadom. Poleg mlina je bilo izloženo tudi originalno dokumentarno gradivo, ki obravnava omenjeni mlin, ki je bil tudi v lasti Josipa Pangerca. Minister je bil seznanjen, da si inštitut prizadeva, da bi pridobil sredstva za obnovo mlina. Visoki gost si je nato ogledal še starodavne podzemne prostore Pangerčevega dvorca.

Pred sklenitvijo uradnega obiska, ki je trajal dve uri, se je minister Žmavc želel seznaniti s prihodnjimi projekti. Predsednik Manin je poleg že omenjenih potrebnih obnovitvenih del v okviru namembnosti prostorov ministra seznanil z že izvedenimi in tekočimi aktivnostmi na podlagi deželnega prispevka za redno vzdrževanje. Manin mu je še razložil, da se izvršni odbor inštituta, kot tudi člani Pangerčeve rodbine, nenehno trudijo, da bi stavba, ki predstavlja enega izmed najvidnejših simbolov slovenstva v Istri in na Tržaškem, ponovno dobila namembnost in ugled, ki ji pripada. Izpostavil je tudi vprašanje o možnosti sofinanciranja. Minister Žmavc je odločno poudaril, da se bo Urad Vlade Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu zavzel za ovrednotenje in razvoj srednjeevropskega inštituta in njenega poslanstva. Gospod minister je nato predsednika Slovenske kulturno gospodarske zveze Rudija Pavšiča zaprosil, naj se v septembru skliče operativni sestanek, pri katerem naj bi se posamezno obravnaval strateški načrt prenove Pangerčeve stavbe.

Foto damj@n

na teh tleh prisotna od 15. stoletja. Predstavnikom te rodbine so bile že v preteklosti zaupane pomembne funkcije upravnega značaja; vidimo jih kot upravitelje obsežnega škofovskega fevda v Dolini, politične upravitelje, cesarske magistrate, sodnike in nadžupane v dolinski občini ter deželne poslance in odbornike. Razpoznavni član te rodbine je slovenski rodoljub Josip Pangerc, ki je najbolj zaslužen za narodno prebujanje in uveljavljanje pravic Slovencev v Istri in na Tržaškem tudi med obdobjem silovitega preganjanja fašistične diktature.

Predsednik Manin je ministru razkazal bogastvo, ki ga premore Pangerčeva zbirka. Starinski dokumenti, oljnat sliki, starinska

del poti že za nami, zato smo se naslednjega dne poglobili v drugega izmed stebrov klana, skupnost. Med potjo do kočice na Prehodavcih smo prečkali Kanjavec, pri tem pa so nam delali družbo številni kozorogi. Skupnost smo utrjevali že med potjo, predvsem z medsebojno pomočjo in s spodbujanjem, ko pa smo prispeli v kočico,

Obvestila

Vincencijeva konferenca in repentabrsko župnijsko občestvo vabita na romanje starejših in bolnikov k Mariji na Repentabru, ki bo v soboto, 12. avgusta 2017. Zbrali se bodo pod lipami. Ob 17. uri bo sprevid v cerkev, kjer bo sv. maša z bolniškim maziljenjem. Nato bo prijateljsko druženje. Kdor more, naj pripelje kako starejšo oz. bolno osebo, ki se drugače ne bi mogla udeležiti pobožnosti (avtomobilom dovoljen dostop do cerkve).

Darovi

G. Jože Bajzek daruje 20 evrov

za Vincencijeva konferenco. **Misijonski krožek Rojan** je prejel: za prevozna sredstva v misijonih (MIVA): N. N. 100 evrov. Darove lahko nakažete tudi na ZADRUŽNI KRAŠKI BANKI IBAN: IT22 L089 2802 2010 2000 0086 948 Codice BIC: CCTSIT2TXXX Misijonski krožek Rojan ul. Cordaroli 29 34135 Trst

Za rojansko glasilo **Med nami** daruje **Graziella Civardi** 20 evrov.

Za cerkev na Pesku daruje Branka 10 evrov ob obletnici smrti drage mame. Za cerkev v Bazovici ob smrti tete Sante daruje Bruno Hrovatin 50 evrov.

Padriče / Ob koncu sezone

Praznik Društva slovenskih čebelarjev Trst

Društvo slovenskih čebelarjev Trst je bilo ustanovljeno 12. aprila leta 2013 z namenom, da povezuje slovenske čebelarje na Tržaškem. Med raznimi dejavnostmi društva je tudi prirejanje čebelarskega praznika ob koncu čebelarske sezone. Letos so ga priredili v nedeljo, 23. julija, na društvenem sedežu na Padričah in je bil četrti po vrsti. Poleg članov so se dogodka udeležila tudi sosednja čebelarska društva z naših krajev, Sežane in Kopra. Prisoten je bil tudi podpredsednik Čebelarske zveze Slovenije Aleš Rodman. Vrhunec dogajanja je bila predstavitev obnovljenega čebelnjaka pokojnega mačkoljanskega čebelarja Bernarda Zuliana.

Dvajset članov društva si je postavilo za cilj razvoj čebelarstva in ovrednotenje ter nadaljevanje slovenske čebelarske tradicije na celotnem območju nekdanje

tržaške pokrajine. Znanje o čebelarstvu in vlogi, ki jo imajo čebele pri opravljanju in ohranjanju biotske raznolikosti, želijo člani širiti med slovensko govorečim prebivalstvom, še zlasti med mladimi. V skrbi za izobraževanje društvo pripravlja razne strokovne ekskurzije, informativne sestanke glede izrabljanja čebelje paše na našem območju. Spodbuja obenem zavest o koristnosti sejanja in zasajenja medovitih rastlin. Med cilji društva je tudi usposabljanje rejskega središča za vzgojo matic, ki bi bile prilagojene tukajšnjemu kraško-istrskemu okolju.

Poleg uradnega dela je bil dogodek na Padričah priljubljen, da so se člani v neformalnem okolju družili in si izmenjali mnenja. Bil je skratka način, s katerim se je društvo zahvalilo članom za trud, ki ga med letom vlagajo v čebelarsko dejavnost.

Tržaški skavti v visokogorju

Slovenski očak navdušil klanovce Kraškega stega

Letos smo se člani VKB klana Kraškega stega Slovenske zamejske skavtske organizacije odločili, da bomo osvojili najvišji slovenski vrh, Triglav in tako krepili svojo narodno zavest. V soboto, 15. julija, smo se že ob zori zbrali na Opčinah in se odpeljali do Pokljuke (posebna zahvala gre g. Iveku Miklavcu in Andreju Maverju, ki sta vozila kombija, ter Gorazdu Pučniku za izposojilo vozila), od koder smo s težkimi nahrbtniki na ramenih začeli štiridnevno pot. Cilj prvega dne je bil dom Planika pod Triglavom: kljub plohi, ki nas je ujela, ko smo končali postanek pri Vodnikovem domu, smo v kočico prispeli dovolj zgodaj, da smo imeli čas za počitek in druženje. S svojo razposajenostjo in z ubranim petjem smo navdušili ostale planince in

oskrbniško ekipo, vendar smo morali kar zgodaj v posteljo, saj nas je naslednjega dne čakal pomemben izziv. Že ob zori smo si naredili varovala in čelade in začeli vzpon na Triglav. Pot na vrh je bila zaradi mraza in močnega vetra nekoliko naporna, vendar je bilo zadoščenje ob prihodu na vrh nepopisno. Izkušnja je bila še posebej občutena, saj je večina klanovcev prvič osvojila Triglav, ki ni le najvišji slovenski vrh, temveč pravi simbol slovenstva. Na vrhu smo zato tudi opravili tradicionalni krst v Aljaževem stolpu. Po sestopu sta nas v Planiki

čakala topla čaj in zaslužno kosilo, vendar poti za tisti dan ni bilo konec. Kmalu smo se morali posloviti od

VKB klan na Triglavu

prijaznih oskrbnikov in se napotiti proti kočici na Dolici. S tem je bil najtežji

smo z nekaj skeči svojo skupnost predstavili voditeljem, ki so se nam

pridružili kot spremljevalci na tem taboru. Seveda ni manjkalo smeha in dobre volje.

Naslednjega dne smo občudovali lepoto Triglavskih jezer, od tod pa smo se odpravili do kočice na Planini pri Jezeru. To je bila tudi zadnja noč, ki smo jo preživeli v visokogorju, saj smo se že naslednjega dne spustili do Bohinja, kjer smo si privoščili kopanje v Bohinjskem jezeru, dokler nas ni pregnal dež. Od tam smo se podali do Srednje vasi, kjer se je uradno začel stalni del tabora, ki je bil namenjen tretjemu stebru klana, služenju. Naslednji dan smo služili v domu za ostarele sv. Martina, kjer smo pomagali pri oskrbovanju doma, zapeli nekaj pesmi

stanovalcem, jim delili sladoled in jih kratkočasili z družabnimi igrami.

Vsak dan smo si tako zjutraj v glavnem zboru kot popoldne privoščili hrano za dušo. Odpirali smo zanimive teme za debato in spoznavali slovenstvo v vseh svojih odtokih. Poglobili smo se v slovenske simbole, v zgodovino Triglavskega narodnega parka in rojstva Triglava kot narodnega simbola, spoznavali pomembne slovenske osebnosti, razpravljali o spreminjanju slovenskega knjižnega jezika, o slovenski identiteti, tudi v sklopu manjšine, naučili smo se novih slovenskih popevk. Zadnji dan smo v jutranjih urah imeli duhovno obnovno z duhovnikom Martinom Golobom, ki nas je tudi gostil v svojem župnišču. Mladi duhovnik nas je navdušil z novimi idejami in pozitivno energijo. Po duhovni obnovi smo s petjem in z branjem beril sodelovali pri sveti maši v domu za ostarele. V popoldanskih urah smo stopili na vlak in se odpeljali domov. Po prihodu v Sežano pa smo tabor končali v Trebčah z druženjem ob glasbi Love Guns. **VKB klan**

S 1. strani

Dragi in spoštovani ...

Vendar, kakor se zdita verz in naslov črnogleda, so v resnici Vaše pesmi odraz duše, ki je polna upanja in vere, odraz duše, ki se obrača na Gospoda z besedami 'Poslušaj Bog moj te besede, / vtane v molitev čiste nežnosti / za to slovensko zemljo, ki nabira podleske, zmrznjene od slane, ko se večeri'. Veliko pove o Vas dejstvo, da ste v letih 2000 - 2002 kot sprevaljalec in sourednik sodelovali pri izdaji treh knjig mašnih beril v terski slovenščini z naslovom *Boave besede*, ker je važno, kot ste sami povedali, da se ta domača beseda sliši javno, v cerkvi, da nagovori tiste najbolj globoke strune srca, ki so skupne tako verskemu čutenju kot zavesti pripadnosti domačemu kraju, rodu in starodavni domači besedi, ki je identiteta skupnosti. Brez te zavesti človek pozabi na svoje korenine in zgubi tudi svoje dostojanstvo, se izgubi. V tem smislu ste bili skrben vrtnar, ki je ne-trudno delal na različnih področjih, da bi ohranil žive in življenjske korenine. V upanju, ne, v veri, da je to delo potrebno, da bo nekega dne spet zaživel slovenski rod v vaseh pod Mužci.

Še nekaj besed smo izmenjali, nato pa smo prosili Vašega sina Igorja, da nam je odprl staro mlekarno - zdaj etnografski muzej z zelo zanimivimi eksponati, ki bolj kot vsak tekst spregovorijo o težkem življenju v teh gorskih krajih pod Veliko glavo. Pot nas je nato vodila do Viškorše in ustavili smo se pri cerkvi Svete Trojice, hiši 'muojih judi, / ki kliče od doline do doline / bratra, naj se varne', da bi otrokom pokazal prostor, kjer smo tržaški skavti taborili leta 1982 in kjer sem Vas tudi spoznal. Takrat smo Vas namreč povabili na tabor, da bi nam spregovorili o krajih in ljudeh ter razmerah, v katerih živijo ljudje v Terski in Karnajski dolini. Vaše besede so bile zelo bogato dopolnile prvi predstaviti, ki nam jo je na dan prihoda podal znani čedermac, gospod Arturo Blasutto iz Viškorše. Cerkev in prostor okrog nje sta izgledno obnovljena, travnik, na katerem smo tedaj taborili, pa je zaraščen. Nič ne de, še lahko pride čas, ko se grmovje poseka in požanje trave. Dragi gospod Viljem, ko tako oživljam spomine na vsa rokovanja v teh desetletjih, kar sva se poz-

nala in srečevala ob raznih priložnostih, službeno in ne, v Čedadu, ko ste nastopali kot predsednik KD Ivan Trinko ali ko ste prihajali v Trst na razne sestanke ali kot predsednik NŠK, ko ste bili občinski svetovalec v domači občini ali svetovalec v odboru Gorske skupnosti Terskih dolin, Vas vedno vidim kot osebo, ki je najprej zvesta sama sebi, ki nikomur ne vsiljuje ničesar, ki pa se dosledno zavzema in bori za svoje pravice, za svoje dostojanstvo, za to, da je človek lahko to, kar je. Slovenec v Terskih dolinah, angažiran mož, ki je pripravljen delati in se truditi za dobrobit vse skupnosti, ker se čuti njen del in je odgovoren za njeno prihodnost. Kot šolnik ste zato stopili tudi v boj za dvojezično šolo v vaši občini.

Gotov sem, da boste kot doslej tudi tam v nebeškem Jeruzalemu skrbeli za svoj rod pod Veliko glavo. Stopali boste do Gospoda in ga vztrajno in dosledno prosili, naj varuje te ljudi, naj oživi te vasi. Dragi prof. Viljem, v spominu Vas bom ohranil takega, kot ste zapisali v kratki pesmi s pomenljivim naslovom 'Si', ki se glasi: 'Si glas, / ki ne umre, / si danes, s katerim je zamrl / včeraj, si jutri / zelenih korakov'. Da! Ste in boste glas Terskih dolin, glas, ki ne umre in ki bo še rodil bogat in zdrav sad. Naj se poslovim. Zbogom!

Vaš Marko Tavčar
Devin, na god sv. Jakoba 2017

V večnost je odšel prof. Viljem Černo

Slovo Gandija iz Terske doline

V soboto, 22. julija, dva dni, preden bi praznoval 80. rojstni dan, se je od zemeljskega življenja poslovil veliki narodni buditelj v Benečiji, izjemno markantna osebnost, prof. Viljem Černo. Vsi, ki so poznali prof. Viljema Černa, zanj pravijo, da je bil velik človek. O njem govorijo le v presežnikih. Vse svoje življenje je posvetil prizadevanju za izboljšanje položaja svojih rojakov, a pri boju nikoli ni bil napadalen, nesramen ali oster. Prepričan je bil, da lepa beseda najbolj zaleže. Zato se ga je prijel vzdevek Gandi iz Terske doline. Rodil se je leta 1937 v odmaknjeni vasi Bardo v Terski dolini, ki se je po potresu leta 1976 skoraj izpraznila. Tam danes živi nekaj sto ljudi, ki govorijo zelo staro slovensko narečje. Vsi priznavajo, da je to, da se je v teh dolinah ohranilo slovenstvo, predvsem zasluga prof. Černa.

Kot ključno, kako je lahko izoblikoval svoja prepričanja in začutil pomen ohranitve domače govornice in kulture, je Viljem Černo navajal dejstvo, da je imel možnost obiskovati slovenske šole v Gorici in Trstu, kjer je končal učiteljske in nadaljeval študij. Po vojni so namreč v Tersko dolino prišli slovenski funkcionarji iz Trsta in začeli iskati nadarjene otroke, primerne za šolanje. Profesor Černo je pogosto pripovedoval, da je bila njegova mama ena redkih (oče mu je umrl, ko je bil še zelo majhen), ki je imela pogum otroka poslati v slovenske šole, Italijani so namreč na župana pritiskali, naj jih izobči, staršem pa grozili, da jim bodo vzeli pokojnino. Župnik pa mu je zaradi obiskovanja slovenskih šol odrekel obhajilo. A Viljem Černo je šole kljub temu obiskoval in se nato v Bardo vrnil kot izobražen profesor in zaveden pripadnik slovenske manjšine. Takoj se je vključil v družbeno življenje in postal aktiven na vseh področjih. Bil

je soustanovitelj Kulturnega društva Ivan Trinko, kasneje je bil 10 let tudi njegov predsednik. Ustanovil je tudi Center za kulturne raziskave. Poleg kulture je bil vse življenje aktiven tudi v političnih krogih, tako na nivoju občine kot v slovenskih manjšinskih strukturah. Ne le v Benečiji, odgovorne naloge je prevzel tudi na deželnem nivoju, na primer predsedovanje Narodni

iz želje, da beseda, ki smo jo podedovali, ne izumre. Svoje delo sem namenil našim ljudem, vsaj tistim, ki še čutijo, kar so podedovali, tisto dušo, ki je naša duša", je večkrat poudarjal. Na vprašanje, kako zmore, da do svojih nasprotnikov ne čuti jeze in zamer, pa je odgovoril: "Vsak jezik je bogastvo, vsaka kultura je bogastvo, vsaka duša je bogastvo. Od nasprotnikov pričakujem, da bodo toliko širokogrudni, da bodo postopoma sprejeli ta zaklad, ki ga te doline imajo, in bodo upoštevali vse, kar je pošteno. In naše izročilo to je. V nasprotnem primeru pa so sami na škodi". Čeprav neomajen na svojih stališčih pa je bil za vse ljudi sprejemljiv zaradi

osebne pristopa. S svojo karizmo, toplino, prijaznostjo in odprtostjo se je prikupil vsakemu sogovorniku. Veliko simpatijo je čutil Viljem Černo do čezmejnega sodelovanja, vsega slovenskega sveta in vseh rojakov. V enem izmed svojih govorov je tako v duhu nauka "Pojdi in učni narod v njegovem jeziku" takole vzpodbujal: "Pred 2000 leti se je Jezus Kristus sprehajal tako po beneških kot po koroških, kranjskih, štajerskih, kraških, porabskih vaseh in nas je vse v slovenskem jeziku

učil evangelijskih resnic in ljubezni do materine hiše! Ostanimo zvesti temu bogastvu, ki smo ga podedovali, ne pozabimo očetovih žuljev in vonja materinega domačega kruha. Želim, da skupaj srečamo novo ljubezen ter naredimo življenje lepše, bogatejše in žlahtnejše, saj smo ljudje odprtega srca in duha". Kot najbolj ganljivo izkušnjo v življenju je profesor Černo opisoval dogodek, ko je njegov najstarejši sin začel hoditi v šolo, kjer je sam poučeval. Ker so ga hotele spoznati tudi druge učiteljice, je sina med odmorom poklical k sebi in ga nagovoril v italijanski, da bi ga tudi ostali razumeli. Sin ga je pogledal v oči in mu dejal: "Kaj nisi več moj oče"? Dokaz, da je Viljem Černo tudi sam v družini živel vrednote, o katerih je vse življenje navzven govoril, je, da zadnja leta njegovo vsestransko delo za ohranitev slovenstva v Terski dolini zelo dobro nadaljuje sin Igor.

Dejan Valentinčič

Katja Ferletič

TAKI SMO (3)

Raje več kot premalo!

Do pred nekaj leti je v svetu mode držalo pravilo: suho je lepo. Že v devetdesetih letih, ko se je prvič govorilo o liku "top model", so imele te čudovite ženske suho postavo, a vsekakor zdrav videz in s športno dejavnostjo izklesano telo. Počasi je modna industrija začela izklesavati drugačne, toge standarde lepote in na defilejih so se prikazala prekomerno suha telesa: v prvi vrsti je bil Calvin Klein, ki je za oglaševanje svoje kolekcije izbral zelo drobno petnajstletno Kate Moss, in po njem se je zgledovala večina modnih ustvarjalcev, tako da so se večkrat v izredno ozkih oblekah sprehajali pravi okostnjaki.

Končno so mediji začeli na glas govoriti o nevarnosti takih lepotnih standardov, ki so nedosegljiv ideal in so privedli do zgrešenih prehrabnih navad, do boleznih in celo do smrti velikega števila deklet. Stvari so se začele spreminjati: modne revije so se odločile, da ne bodo več objavljale slik prekomerno suhih žensk, in tudi veliko modnih ustvarjalcev je zavestno izbralo, da bodo za reklame in defileje uporabljali manekenke z zdravim telesnim

videzom. Alexandra Shulman, do pred kratkim urednica revije Vogue UK, je celo napisala pismo znanim modnim hišam, kot so Dolce & Gabbana, Versace, Galliano, Dior in Chanel, v katerem jih je spodbudila, naj zapustijo nevarne standarde, saj so njeni fotografi prisiljeni računalniško popravljati fotografije presuhih teles, ki bi bile drugače neobjavljive. Po njenem mnenju je postala razlika med resnično podobo ženskega telesa in tisto, ki naj bi predstavljala ideal, tako velika, da vzbuja v večini bralk, ki se v takih podobah ne prepoznava, občutke frustracije in jih seveda ne spodbuja k nakupu revije.

Angleški dnevnik Times je pismo objavil in tako sprožil debato: večina urednikov revij se je strinjala z gospo Alexandro Shulman in začela izbirati "zdrave obraze in telesa" za svoje naslovnice. Zgodilo se je celo, da je znana ameriška revija Sport Illustrated na naslovnico postavila fotografijo krasne Ashley Graham, ki spada v t. i. kategorijo "plus size" (nosi konfekcijsko številko 50), in s tem dokazala, da je tudi bolj okroglo žensko telo lahko lepo,

privlačno in moderno.

Danes opažamo, kako s pomočjo spletnih družbenih omrežij, kot so Instagram, You tube in Facebook, ki so pač del vsakodnevnega življenja navadnega človeka, postajajo ženske, kot je Ashley Graham, vedno bolj poznane in vplivne. Manekenke "plus size" igrajo pomembno vlogo tako na modnih defilejih kot na rdečih preprogah in ne več v ločeni kategoriji, ampak skupaj z ostalimi modnimi in filmskimi zvezdami. Modna industrija jih uporablja za reklamiranje kateregakoli izdelka: od čevljev in kozmetike, do kopalk in športnih oblačil. Govorimo o ženskah z različnimi oblikami telesa in kilogrami, v katerih se lahko vsako prepozna. "Curvy" je prav gotovo "oblika" ženskega telesa, o kateri se zadnje čase največ govori v svetu mode. Modni ustvarjalci, kot sta npr. Riccardo Tisci in Jean Paul Gaultier, izbirajo za svoje defileje in reklame manekenke, ki niso več tako suhe, kot smo jih bili vajeni videti; Gaultier je večkrat povabil na svoje predstavitve celo Beth Ditto, pevko skupine Gossip, ki je prav gotovo zelo daleč od prejšnjih standardov lepote. V revijah, filmih, televizijskih na-

daljevankah in oglaših nastopajo ženske z najrazličnejšimi oblikami telesa. Tudi podjetje Mattel, ki proizvaja znano "punčko" Barbie, je ustvarilo novo kolekcijo z imenom Fashionistas, v kateri Barbie ni več visoka, suha in plavalosa, temveč je lahko tudi nizka, debela, s kodrastimi lasmi ali paobarvanimi v modro barvo, s temno kožo ali pegami.

Podjetja v modni industriji hočejo imeti dobiček in prodati čim več, zato se morajo zavedati, da večina žensk nima perfektnih postav. Velika razpoložljivost izdelkov "plus size" (od številke 46 naprej), ki je bila do pred kratkim razširjena samo v ZDA, se zdaj širi tudi po Evropi med podjetji "fast fashion", ki morajo v kratkem času in po nizki ceni ponuditi izdelke za čim večje število kupcev. Do pred nekaj leti so bila v navadnih trgovinah ali na spletnih straneh na voljo oblačila le v manjših konfekcijskih številkah, danes pa je isti model, narejen po istem kroju in iz istega blaga, na voljo v vseh merah; nobene diskriminacije več: vsi se lahko lepo oblačijo!

Ob nenadnem slovesu

Slovenska skupnost se klanja spominu na prof. Viljema Černa

Iz Barda je kot strela sredi poletnega dne prišla žalostna vest, da je nepričakovano preminil prof. Viljem Černo, ki bi v ponedeljek v širšem krogu prijateljev in sodelavcev praznoval svoj osemdeseti rojstni dan. Slovenska skupnost, zbirna stranka Sloven-

cev v Italiji, se s hvaležnostjo klanja spominu na prof. Černa kot na vse življenje vsestransko aktivnega družbenopolitičnega delavca, vzgojitelja, kulturnega ustvarjalca, doslednega borce za pravice Slovencev na Videmskem. Spomnili se ga bomo kot na steber sloven-

stva in načel spoštljivega sožitja med različnimi kulturami in jeziki, ki sooblikujejo pisano deželno stvarnost in obmejni prostor. Družini in vsej prizadeti skupnosti gresta naše sožalje in bližina".

Igor Gabrovec,
deželni politični tajnik SSK

Slovenija je o izzivanih Hrvaške obvestila Evropsko komisijo

Spomenik žrtvam vseh vojn naj spodbuja pomiritev in spravo!

V Sloveniji so se parlamentarne počitnice pričele 17. julija, poslanci pa se bodo v parlamentarne klopi vrnili 1. septembra. Politika v vseh svojih razsežnostih in vlogi pa tudi v tem času ne počiva, saj se bo morala po potrebi soočiti s katerim od najbolj zahtevnih in perečih problemov v državi in ga nemara tudi reševati. Je pa dvoje novosti, o katerih javna množična občila in tudi znana imena iz politike še molčijo. Tudi letos poteka množičen obisk Slovencev v Dalmaciji in na drugih območjih ob hrvaški obali, čeprav so mnogi pričakovali, da se bo obisk zaradi slabih odnosov med Slovenijo in Hrvaško občutno zmanjšal. Število obiskov iz Slovenije bo tako najbrž spet preseglo milijon. Med dopustniki na Hrvaškem pa bosta, sodeč po napovedih, tudi predsednik države Borut Pahor in zunanji minister Karel Erjavec, kar je za nekatere analitike slovenske politike do Hrvaške huda in sporna odločitev. Druga novost zdajšnjega političnega trenutka v Sloveniji pa je, da so poslanci tega mandata zaskrbljeni, ali jih bodo vodstva strank ponovno izbrala

za kandidate tudi na bližajočih se novih parlamentarnih volitvah. Nekaj poslancev je zaradi prizadetosti, ker jim ni bila obljubljena ponovna kandidatura za poslanca, celo izstopilo iz svojih

delja in počitnic. Tako odnosi med Slovenijo in Hrvaško ostajajo slabi in napeti, ker Hrvaška ne priznava odločitve o meji med državama, ki jo je sprejelo arbitražno sodišče v Haagu. V Slove-

niji so primeri obsojanja, tudi zgražanja nad nasmeški in protokolarnimi poljubi, ki si jih delita slovenski predsednik Borut Pahor in hrvaška predsednica Kolinda Grabar-Kitarović na pogostih srečanjih. Hkrati namreč Hrvaška povzroča izzivanja in incidente v Piranskem zalivu, kjer naj bi Slovenija najprej uveljavila

svoyo na novo določeno ozemeljsko suverenost. V vladi je prevladalo stališče zunanjega ministra Karla Erjavca, "da pošiljanje diplomatskih not naši južni sosedni ni smiselno, saj s Hrvaško s pogovori ni mogoče doseči ničesar". Slovenija je zato pozvala Evropsko komisijo, naj Hrvaško, ki je članica EU, opozori, da so incidenti, ki jih povzročata, nesprejemljivi in v nasprotju z evropskimi vrednotami. Slovenija tudi izpostavlja, da Hrvaška ne krši le meje s Slovenijo, temveč tudi schengensko mejo. V Sloveniji pa je morda največji problem zdravstvo, saj celoten sistem dobesedno razpada, a tega ministrca za zdravje noče videti in priznati. Ker naj bi bila za težave najbolj kriva ona, so jo v opoziciji in tudi v delu vladajoče koalicije pozvali, naj odstopi, vendar tega noče storiti. Ministrica Milojka Kolar Celarc vztraja na svojem položaju bržčas tudi zato, ker uživa tudi brezpogojno pomoč in simpatije predsednika vlade Mira Cerarja. Časnikarka in izvedenka za zdravstvo, Milena Zupanič, je v uvodniku, objavljenem na prvi strani časnika Delo, zapisala tudi naslednje: "V Sloveniji imamo precej razkošne zdravstvene pravice, a zgolj na papirju. V resnici nobena pravica ne pomaga, če ne moreš do nje.

Pri nas je treba čakati na številne zdravstvene storitve v javnem sistemu nerazumno dolgo. Ta čas pravic sploh ni. Nikoli še ni toliko ljudi tako dolgo čakalo na pregled in zdravljenje in nikoli do zdaj še ni bilo toliko ljudi zaradi bolovanja odsotnih z dela. Sistem postaja kaotičen. V Sloveniji zdaj vsak četrti bolnik čaka na operacijo nedopustno dolgo. Na specialistični zdravniški pregled, preiskavo ali na operacijo čaka 232.351 bolnikov z napotnico, od tega petina nedopustno, nezakonito in za zdravje škodljivo dolgo".

V Sloveniji je politika pač trdoživa, raznolika v svojih težnjah, nenehno motivirana in pogosto spodbujevana, tudi z nestrpnostjo in sovraštvom. Njeno izhodišče je zdaj spomenik vsem žrtvam vojn in z vojnami povezanim žrtvam na Kongresnem trgu v Ljubljani. Ocene in mnenja o tem obeležju so različni in gredo od prepričanja, da je to simbol, ki bo omogočil nadaljevanje prizadevanj za pomiritev in spravo v slovenskem narodu in državi, pa do prepričanja oz. bojazni, da je spomenik le krinka in pretveza za nadaljevanje neke določene politike. Bogomir Štefanič je v komentarju, objavljenem v slovenskem katoliškem tedniku Družina, zapisal, "da bo pot do pomiritev in sprave še dolga, pri čemer so simbolna dejanja sprave sicer pomembna, a sama zase nezadostna. Molitev ljubljanskega nadškofa metropolita Stanislava Zoreta "na kraju, ki ga hočemo doživljati kot spomin in opomin na divjanje nasilja skozi čase naše zgodovine", je bila opravljena prav v tej smeri. Prav tako njegovo opozorilo, izrečeno

ob robu slovesnega odkritja spomenika, da morajo temu simbolnemu dejanju slediti odločni koraki vsaj še na treh področjih: pri opredeljevanju statusa žrtev, kjer mora biti konec obmetavanja z izdajalstvom; pri pisanju zgodovine kot znanosti in ne kot obrambe določene ideologije; pri nadaljevanju izkopov in pokopov žrtev s številnih morišč po Sloveniji. Nov spomenik ni ne prvi in ne zadnji korak na poti uresničevanja pesnikove vizije o narodni edinosti, sreči in spravi. Vsekakor ljubljanski nadškof metropolit Stanislav Zore spomenik žrtvam vseh vojn in z vojnami povezanim žrtvam vidi "kot simbolični korak k spravi in sožitju". Ob koncu tokratnega prispevka navajam nekaj skrb vzbujajočih, tudi aktualnih ugotovitev s posem drugega področja. Časnik Delavska enotnost je kar dve svoji številki namenil temam s področja alkoholizma v Sloveniji. V Sloveniji uživajo veliko alkoholnih pijač, alkoholizem se širi tudi med mladimi ljudmi. V omenjenem časniku so citirali izsledke iz dveh študij, ki zatrjujeta, "da je alkohol bolj škodljiv kakor heroin, če upoštevamo splošno škodo, ki jo lahko povzroči posamezniku in družbi, oziroma da alkohol vsebuje kar trikrat bolj škodljive snovi od kokaina in tobaka. V časniku Delavska enotnost zdravnikom predlagajo, naj pivcem raje pojasnjujejo, kako škodljiv je alkohol, kot pa da govorijo o dovoljenih količinah alkohola za pitje. Po zdaj veljavnih prepričanjih naj bi ženske ne zaužile več kot dve do tri merice alkoholne pijače na dan, moški pa ne več kot tri do štiri merice.

Martijan Drobež

Ob krizi Mercatorja Kot vinilna plošča

Ob pozornejšem spremljanju slovenske televizije ste v zadnjih tednih morda opazili, kako je Mercator v Sloveniji začel z oglaševanjem "tradicionalnih domačih proizvodov", ki jih lahko najdete na njihovih policah. Gre za "vintage" oglase (opravičujem se za tujko, a ima v tem kontekstu najboljši prizvok) za vrednotenje tipičnih proizvodov "naše mladosti". Mlado deklo v oglaševanju gre v klet in tam na zaprašenih policah najde najprej staro vinilno ploščo (kaj daje danes bolj "vintage" vtisa od vinilne?), nato pa odkrije še zraven zabojček stekleničk Cockte in Poli salamo. Za promocijo slovenske prehranske industrije (pa čeprav je Cockta po Drogi Kolinski v hrvaški lasti).

Prezgodba

Zakaj so se pri najboljšem sosedu odločili za tako strategijo? Odkar je Mercator prevzel Agrokor, so na račun najboljšega sosedu začele prihajati vse pogostejše kritike, da na policah ni več slovenskih proizvodov. Potem se je letos spomladi "zgodil" Agrokor: zaradi dolžniške preobremenjenosti je hrvaška vlada z "lex Agrokor" prevzela vajeti hrvaške trgovske skupine in odstavila Todorića. Posledično je lex Mercator odobrila tudi slovenska vlada, ki ima tako možnost po sodni poti napotiti v upravo Mercatorja svojega predstavnika. Ta bi nadzoroval, da ne bi Agrokor pri svojem reševanju izčrpaval najboljšega sosedu. Seveda, zakon so zapisali v nekoliko bolj splošnih okvirih, a ta je njegova vsebina v strnjeni obliki. Ob vsem tem je nova uprava Agrokorja, ki je še vedno večinski lastnik Mercatorja, zamenjala tudi upravo slovenskega trgovca (prejšnji predsednik uprave To-

ni Balažič je sam odstopil). A vrnimo se k oglaševanju in k njegovemu specifičnemu pomenu v tem času. Novi predsednik uprave Mercatorja, Tomislav Čizmič, je v svojem pismu (z datumom 25. april 2017), ki je bilo objavljeno v letnem poročilu za lansko leto, zapisal, da bo nova strategija Mercatorja temeljila na povečanju konkurenčnosti na ključnem trgu – v Sloveniji. Ob tem je Mercator v lanskem letu prodal nekaj hčerinskih podjetij, ki niso spadale v krovno dejavnost. "Konkurenčna ponudba", še piše Čizmič v svojem poročilu, "temelji predvsem na nabavi znotraj posameznih trgov, na katerih deluje skupina". To še posebej velja za slovenski trg, ki je po mnenju prvega človeka Mercatorja eden od bolj konkurenčnih v regiji. Skratka, omenjeni oglasi so del te strategije, po kateri naj bi Mercator spet postal prikupnejši najboljši sosed v Sloveniji. Za ljudi in za druge slovenske gospodarske realnosti.

Izborna napaka ni Agrokor

Slika Mercatorja je namreč danes skrb vzbujajoča. Ker gre za izjemno veliko realnost, se najbrž pravega stečaja po logiki "too big to fail" oziroma "prevelik za stečaj" ni bati. K temu razmišljanju posredno napeljuje tudi že omenjeni Lex Mercator. Vseeno pa ne moremo mimo osnovnega podatka, da je skupina Mercator lani zabeležila 72 milijonov evrov izgube. V letnem poročilu uprava navaja dva glavna razloga za lansko izgubo. Prvi je osredotočanje na osnovno dejavnost

oziroma dejstvo, da je izločanje iz drugih poslovnih vej prineslo manj prihodkov v blagajno. Drugi je ustvarjanje slabitev do podjetij v skupini Agrokor. To pomeni, da se v Mercatorju pritožujejo nad nevrnjenimi posojili drugih družb, ki spadajo v skupino Agrokor. Tovrstne slabitve so v letu 2016 znašale 46 milijonov evrov. Pod črto se torej lahko vprašamo, ali je bila odločitev o prodaji Mercatorja Agrokorju napaka. Iz današnje perspektive je odgovor "da, bila je napaka". K temu pa gre dodati, da to vsekakor ni bila izvorna napaka. Mercator je bilo potrebno prodati, ker sta ga njegova prejšnja lastnika (Pivovarna Laško in Istrabenz) izčrpavala in na tem gradila svoj imperij. Ob prodaji Agrokorju leta 2013 je dolžniška izpostavljenost najboljšega sosedu (do bank in poslovnih partnerjev) presegala milijardo evrov. Mercator je bilo torej potrebno prodati prej in resnejšemu kupcu. To je bila prava izvorna napaka. A vrnimo se v današnji čas. Problem ponovnega zagona Mercatorja je nekoliko širši. Ne bo dovolj odkrižati se tistih okoliščin, ki so jih v omaru najboljšega sosedu položili Agrokorjevi funkcionarji. Zgodba je obsežnejša in jo lahko prebere-

mo tudi skozi številke, ki jih najdemo v letnem poročilu. Skratka, Agrokor je negativno vplival na poslovanje Mercatorja. Propad hrvaškega lastnika pa je sam nadgradil še prej obstoječe negativno stanje.

Pasti za najboljšega sosedu

Kot smo že povedali, je bilo dolžniško stanje Mercatorja ob prodaji Agrokorju slabše od današnjega. Danes znaša skupna masa dolgov 805 milijonov evrov, torej nekoliko manj v primerjavi s koncem leta 2012, ko je bila 1,091 milijarde evrov.

Precej slabši pa je v zgodovinski primerjavi podatek o kapitalu Mercatorja. Leta 2008 je kapital Mercatorja znašal 814 milijonov evrov, leta 2012 663 milijonov, danes pa je na ravni 557 milijonov evrov. Iz omenjenih dveh postavk (zadolženosti in kapitala) lahko dobimo tudi pomembno sliko o splošnem zdravstvenem stanju podjetja. Finančni vzvod (razmerje med zadolženostjo in kapitalom) je eden od pomembnejših kazal-

cev pri tem ocenjevanju. V primeru Mercatorja je to razmerje na ravni 1,45 (za vsak evro kapitala je 1,45 evra dolgov). Banka Slovenije je za leto 2016 objavila podatek, da je za slovenska podjetja povprečna vrednost tega kazalca 1,06, v evrobmočju pa 0,94 (torej je dolgov manj kot lastniškega kapitala). Skratka, Mercator je še vedno precej na slabšem kot slovenska podjetja in sploh v primerjavi z evropskimi. Nevarnost pa ne predstavlja toliko zadolženost kot razjedanje kapitala. Še dodaten alarmni zvonec za Mercator je dejstvo, da je finančni vzvod slovenskih podjetij povprečno v zadnjih letih padel, medtem ko je pri najboljšem sosedu rasel. Alarmni zvoni

No, po pravici povedano, je alarmnih zvoncev še kar nekaj. V Mercatorju pravijo, da se bo njihova pozornost osredotočila na domače trge. V lanskem letu pa je poslovanje na slovenskem trgu zabeležilo padec v višini dobrih 4 odstotkov. Tudi denarni tok je v prejšnjem letu močno upadel. Prihodki iz poslovanja (gre za kazalec EBITDA, ki najbolj neposredno kaže na dinamiko golega poslovanja) so iz 140 milijonov evrov padli na 40 milijonov evrov. Za oba nespodbudna podatka v Mercatorju pripisuje-

jo "krivdo" prodaji dveh hčerinskih podjetij, ki nista spadala v strateško dejavnost (Inter-sport in Modiana). Padec v prihodkih na domačem trgu je nespodbuden predvsem zaradi nadaljnje strategije najboljšega sosedu, ki naj bi slonele prav na slovenskih kupcih. Padec denarnega toka pa pri Mercatorju zmanjšuje sposobnost poplačevanja dolžniških obveznosti. Pri tem sicer velja poudariti, da je najboljšemu sosedu z bankami uspelo doseči preprogram zapadlosti. Kratkoročnih dolgov do bank je bilo ob koncu lanskega leta "samo" 40 milijonov evrov, dolgoročnih pa za skoraj 600 milijonov. Porumeneli spomini na preteklost Hkrati pa gre opozoriti, da je pri poslovnih obveznostih (predvsem gre za izplačila dobaviteljem) slika nasprotna. Po podatkih iz lanskega letnega poročila bo Mercatorju kratkoročno v plačilo zapadlo za skoraj 600 milijonov evrov. In to očitno zelo skrbi tudi upravo, ki je v poročilo zapisala, da zaradi tega obstaja izpostavljenost likvidnemu tveganju. Prevedeno: Mercator bi lahko ostal brez ustrezne likvidnosti za poplačilo dobaviteljev. Zato je Mercator še vedno v nevarnosti, ne glede na razvoj dogodkov okoli Agrokorja. Če se strategija ne uresniči s povečanjem prihodkov v Sloveniji in boljšim denarnim tokom, bo v kratkem začela trkati na vrata ljubljanskega trgovca prav plačilna sposobnost. Takrat bo za vintage oglasi, spominjanje na slavno preteklost in sklicevanje na "proizvode naše mladosti" odločno nepozno.

kil

NA BOŽJO POT PO EVROPI SEM IN TJA (66)

Mariza Perat

Pred milostnim oltarjem visi dragocena svetilka v obliki osmih src. Svetilka je dar cesarice Marije Terezije, na vsakem izmed src pa je vrezano ime cesarske rodbine. Nad svetilko je napis: "Devici Celjski, avstrijske hiše Materi, Varuhinji, posvečamo najpogostejše v teh srcih svoja srca".

Kot druge božje poti je v stoletjih tudi Marijino Celje doživelo hude čase.

Ob koncu 14. in v začetku 15. stol. so na Štajerskem in tudi v Marijinem Celju pustošili Turki. Takrat so tu zažgali cerkev. Prišli so nato še dvakrat, vendar se jim ni posrečilo, da bi cerkev znova zažgali. Romarji so se takrat v trumah zgrinjali k Celjski Mariji in jo prosili za pomoč. Nemajhna naddloga so bili tudi roparski vitezi, ki so romarje na poti napadali. Večkrat so prihrumeli roji kobilic, ki so požrle vse, kar so našle užitnega na svoji uničujoči poti. Nastala je lakota in pridružila se je še kuga. Večkrat so tla stresali tako siloviti potresi, da so se rušila mesta in vasi in so se celo gore razkale. V teh velikih stiskah so ljudje prirejali procesije in prosili Božjo Mater, naj jih reši nadlog. Tudi doba protestantizma in pozneje pro-

Milostna kapela

tudi leta 1827, ko jo je hudo prizadel požar, vendar so verniki vedno znova poskrbeli, da se je svetišče dostojno obnovilo.

Tudi med prvo svetovno vojno je celjska božja pot morala plačati davek, saj so takrat s cerkve pobrali streho iz bakra.

Po prvi vojni so se razmere zelo spremenile. Nastale so nove državne meje, ki so s seboj prinesle ovire in zapreke, kar je v veliki meri občutila tudi marijanceljska božja pot. V drugi svetovni vojni so svetišču pobrali zvonove.

Posebna značilnost celjske božje poti so bile - in so tudi še danes - množične romarske procesije. Kot poročajo, je prva taka procesija prišla v Marijino Celje že leta 1200, in sicer z Moravskega, kjer se je sloves te božje poti zaradi ozdravljenja moravskega mejnega grofa Bratislava in njegove soproge zelo razširil. Štajerski Slovenci so v Marijino Celje z romarskimi procesijami prihajali že v 14. stol., pa tudi iz drugih slovenskih dežel so v Marijino Celje radi romali. Romanja so prihajala tudi iz lavantinske škofije, tudi v času, ko je tu bil za škofa Slomšek. O njem vemo, da je bil v Marijinem Celju leta 1856, in sicer kot vizitator benediktinskih samostanov.

Tudi iz naših krajev so ljudje radi romali k Celjski Mariji, in to vse do prve svetovne vojne. Slovenci so sploh bili zvesti obiskovalci celjske božje poti, kar omenja tudi Prešeren, ko pravi: "Mars'kteri romar gre v Rim, v Kompostelje, al' tja, kjer svet'Anton Jezusa varje, Trsat obiše al' svete Lušarje, enkrat v življenju al' Marijino Celje".

Škof Slomšek

svetljenstva je prinesla nemalo škode in zmede. Jožef II., "prosvetljeni cesar", je romanja v Marijino Celje prepovedal, izropal cerkev in jo dal zapreti. Veliko škodo je celjsko svetišče utrpelo v času francoskih vojn, ko so Napoleonovi vojaki iz cerkve odnesli mnoge dragocenosti in umetnine. Znatno škodo je cerkev utrpela

Cepljenje je nujno! Zaradi ošpic je lani v Evropi umrlo 35 ljudi

Zaradi nizke precepljenosti je v Evropi zaradi ošpic v zadnjem letu umrlo 35 ljudi. V Svetovni zdravstveni organizaciji (WHO) so zelo zaskrbljeni, saj ošpice kljub dostopnemu in učinkovitemu cepivu ostajajo najpogostejši vzrok smrti med otroki po vsem svetu.

Zadnja smrtna žrtev ošpic je šestletnik iz Italije, kjer so od junija lani zabeležili več kot 3300 primerov in dve smrti zaradi te bolezni. Izbruhe so zabeležili tudi v Romuniji, kjer je zaradi ošpic umrlo 31 ljudi. Po en primer smrti zaradi te bolezni so zabeležili še v Nemčiji in na Portugalskem.

"Vsaka smrt ali invalidnost, ki jo povzroči bolezen, ki se jo da s cepljenjem preprečiti, je nesprejemljiva tragedija", je poudarila regijska direktorica WHO za Evropo Zsuzsanna Jakab. V WHO so po njenih besedah zelo zaskrbljeni, saj ošpice kljub dostopnemu in učinkovitemu cepivu ostajajo najpogostejši vzrok smrti med otroki po vsem svetu, tudi v Evropi.

Zato je prednostna naloga WHO, da v sodelovanju s posameznimi državami nadzorujejo izbruhe te bolezni in ohranjajo visoko raven precepljenosti vseh kategorij prebivalstva. Kot so sporočili iz WHO, je 37 državam že uspelo preprečiti

širjenje bolezni. A hkrati opozarjajo, da obstajajo "žepi" nizke precepljenosti, kjer se ta zelo nalezljivi virus širi med tiste, ki iz različnih razlogov niso cepljeni.

Zato WHO predlaga, da vsi otroci prejmejo po dva odmerka cepiva proti ošpicam, cepljenje pa predlagajo tudi odraslim, ki proti ošpicam niso odporni oziroma niso prepričani o statusu svoje imunizacije.

Nekatere države, ki se soočajo z najhujšimi izbruhi bolezni, so sicer že okrepile prizadevanja za izkoreninjenje ošpic, med drugim Romunija in Italija, še poroča WHO.

Po ocenah je imunizacija proti ošpicam v zadnjih 60 letih rešila več otroških življenj kot kateri koli drug medicinski ukrep. Ocenjujejo, da so ošpice vsako leto povzročile 2,6 milijona smrtnih primerov letno, preden so v minulem stoletju uvedli splošno cepljenje.

Vabilo Včlani se v SSK!

Odperto je včlanjevanje v stranko Slovenska skupnost za leto 2017. Števerjanska sekcija poziva vse somišljenike in prijatelje edine samostojne slovenske stranke v Italiji, naj se včlanijo, ker bodo tako aktivno soudeleženi pri aktivnem soodločanju svoje prihodnosti.

Stranka SSK je v minulih mesecih končala delo na statutu stranke, ki je bil potreben posodobitev in še zlasti obvezne prilagoditve zakonskim določilom na področju delovanja in financiranja političnih strank v Italiji.

Statut seveda po novem nalaga članom stranke plačilo članarine, kar je tudi pogoj za uživanje pravic članstva. Članarina je letna in zapade v plačilo 31. januarja vsakega leta.

Predvidene so tri vrste letnih članarin: redna 20

evrov letno; podporna 50 evrov letno in za velike podpornike 100 evrov letno. Plačilo redne članarine je obvezno. Za podporno članarino in članarino za velike podornike se lahko člani svobodno odločijo ob vsaki zapadlosti.

Obrazec za včlanjevanje lahko dobiš pri vseh izvoljenih predstavnikih SSK, ga izpolniš in posreduješ na:

- Slovenska skupnost, ul. /via G. Gallina 5, 34122 Trst/Trieste

- Slovenska skupnost, Drev. /V. le XX Settembre 118, 34170 Gorica/Gorizia

- lahko pa ga kar enostavneje oddaš sekcijskemu tajniku.

Za včlanjevanje in informacije lahko tudi pišeš na:

- info@slovenskaskupnost.org

- gorica@slovenskaskupnost.org

- trst@slovenskaskupnost.org

Pridruži se nam, da bo slovenska narodna skupnost v FJK samostojno odločala o svoji prihodnosti!

Erika Brajnik

NATUROPATSKI NASVETI (163)

Naturopatski nasveti na dopustu (2)

V nekaterih kulturah verjamejo, da imajo lasje nadnaravno moč povezanosti s kozmično energijo, zato si ženske las ne strižejo. Daljši kot so lasje, več vedenja, znanja in odprtosti ima ženska. Zato si ženske tudi las ne barvajo, saj več slojev kemikalij je na laseh, slabša naj bi bila ženska povezava s kozmičnimi energijami vesolja. Lasje in nohti imajo podobno strukturo. Oboji se v nosečnosti spremenijo, oboji ošibijo med farmakološkimi kurami.

VAJA

Vaja za krepitev nohtov in las: 3-krat na dan drgnimo nohte ene roke v nohte druge roke za 5 minut. Vaja, ki jo lahko preprosto izvajamo na ležalniku ob morju, krepi nohte in lase, čutili boste, kako vibracija energije, ki ste jo sprožili, potuje po prstih in po roki vse do glave in lasišča.

Zakaj vaja tako deluje in kaj nam govorijo naši nohti? Nohti se kot lasje spreminjajo in kažejo na določeno psihofizično stanje posameznika.

Tako imamo različne oblike nohtov, ki nakazujejo na različne težave: kratki kvadratni nohti = oseba je konkretna, realna, racionalna koničasti nohti = oseba je posesivna, maščevalna, sebična

nohti z belimi pikami = pomanjkanje kalcija, zakisanost

napihnjeni nohti = presežek toksinov v telesu

nohti s podolgovatimi črtami = leno črevesje

majhni in ploščati nohti = oseba je dobra in naivna

predolgi nohti = introvertirana oseba z malo vitalne energije

trikotni nohti = živčna, maščevalna oseba

Poleg nohtov so prsti na roki povezani z različnimi organi: PALEC

Povezan je s pljuči. Ko spodbujamo energijo pal-

ca, dejansko spodbujamo energijo pljuč. Pri prehladu in vseh težavah dihalnega trakta, pri žalosti, melanholiji, izgubi ljubljene osebe lahko masiramo in spodbujamo energijo tega prsta. Na palcu so prisotne vse točke glave.

KAZALEC

Se veže na debelo črevo, celoten prebavni in celo dihalni trakt. Stres v glavi se zrcali v prebavi. Kazalec je prst, ki izraža voljo, sposobnost uveljavljanja lastne volje, ukazovalnost. Je prst, ki se najbolj veže na naše družbeno življenje, naš odnos do okolice.

SREDINEC

Ta prst je vezan na težave s hrbtenico, mišicami in kostmi. Veže se z energijami jeter (jeza) in srca. Ko se ne počutimo dovolj ljubljene, smo jezni, žalostni, nase prelagamo preveč bremen in posledično se hrbtenica ukripi.

PRSTANEC

Prstanec je prst ljubezni, tudi ljubezni do samega sebe. Če so na tem prstu prisotne podolgovate črte, pomeni, da se nimamo dovolj radi. V tem primeru delujejo odlično Bachove cvetne esence. Prst je vezan na težave z ledvicami, nogami, mrzlimi okončinami, krči idr.

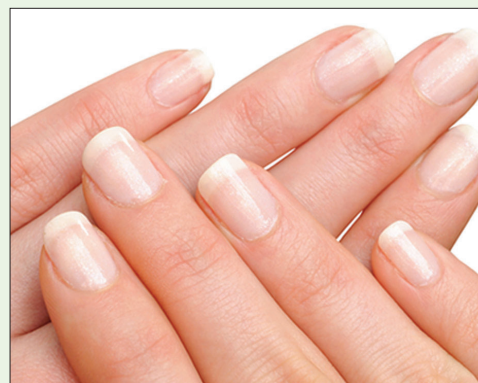
MEZINEC

Najmanjši prst je povezan s spolno energijo in stopali. Frigidnost, impotenca, pomanjkanje libida in druge težave, vezane na urogenitalni del.

MAJHNI

Kot je opisano zgoraj, omenjena masaža, ki jo izvajamo 3-krat dnevno po 5 minut, nam ne pomaga samo pri krepitevi nohtov in las, ampak aktivira pretok energije po celem našem telesu. V tistih prstih, ki so po masaži bolj boleči, energija ne teče dovolj dobro. Zdravo naturopatsko pravilo je to: dokler boli, masiraj!

Med izvajanjem omenjene masaže je priporočljivo, da nohti niso nabarvani.

Kot je opisano zgoraj, omenjena masaža, ki jo izvajamo 3-krat dnevno po 5 minut, nam ne pomaga samo pri krepitevi nohtov in las, ampak aktivira pretok energije po celem našem telesu. V tistih prstih, ki so po masaži bolj boleči, energija ne teče dovolj dobro. Zdravo naturopatsko pravilo je to: dokler boli, masiraj!

Med izvajanjem omenjene masaže je priporočljivo, da nohti niso nabarvani.

Med izvajanjem omenjene masaže je priporočljivo, da nohti niso nabarvani.

Med izvajanjem omenjene masaže je priporočljivo, da nohti niso nabarvani.

Med izvajanjem omenjene masaže je priporočljivo, da nohti niso nabarvani.

Med izvajanjem omenjene masaže je priporočljivo, da nohti niso nabarvani.

Med izvajanjem omenjene masaže je priporočljivo, da nohti niso nabarvani.

NOVI
GLAS

ODGOVORNI UREDNIK Jurij Paljk, e-mail paljk@noviglas.eu

Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednica Francka Žgavec

Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5 - št. ROC 3385

Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.eu

Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.eu

Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail uprava@noviglas.eu

www.noviglas.eu

TISK: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l., Via Austria, 19/B - 35129 Padova PD, tel. 049 8700713 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

LETNA NAROČNINA: Italija 50 evrov, Slovenija 50 evrov, inozemstvo 100 evrov - Poštni tekoči račun 10647493

PODPORNA LETNA NAROČNINA: 100 evrov

Bančni podatki: IBAN: IT 19 F 08532 12400 00000730643, SWIFT ali BIC koda: ICRAITRESO

naslovljen na: Zadruga Goriška Mohorjeva - P.zza Vittoria/Travnik 25 - 34170 GORICA.

OGLAŠEVANJE: Oglaševalska agencija Publitar, ul. Treppo 5/B - Videm.

Tel. št. 0039 0432 299664 - Faks 0039 0432 512095 - E-mail info@publitarudine.com

Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi le-teh.

Novi glas je član Združenja periodičnega tiska v Italiji USPI in Zveze katoliških tehnikov v Italiji FISC. Izdajanje našega tednika Novi glas podpira tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovencev v zamejstvu in po svetu. Tednik Novi glas prejema neposredni državni prispevek v skladu z zakonom 7.8.1990 št. 250

To številko smo poslali v tisk v torek, 25. julija, ob 14. uri

www.saeka.si

V nekoč obljudene kraje se domačini vedno vračajo ...

Vas, ki je samo postaja - Topolovo (1)

Julija je v Topolovem - ali v domačem beneškem narečju v Topolovnem - nenavadno živahno. Zaradi kulturnega dogajanja na Postaji Topolovo. In vožnja po ovinkasti, ozki cesti mimo Seuca je za tiste, ki niso vajeni hribovskih poti, še posebno naporna. Najtežje je seveda najti parkirišče. Domačini iz sosednjih vasi, ki se še najbolj bojijo nerodnih meščanov za volanom, se na prireditve najraje odpravljajo peš. Saj se v teh krajih vsi poznajo med seboj in ni vruga, da ne boš pobral sosedu, ki pešači navzgor v poletni vročini. Iz Idrijske doline je seveda to nemogoče, zato se z možem vsako leto pogumno spoprijemava s prometom, vzpomom po ozki in strmi poti in s pomnjanjem parkirišč. Pa saj se nikamor ne mudi. Postaja Topolovo namreč ne pozna urnikov in naglice. Zgodi se, da čakaš ure in ure na začetek predstave. Ali da prideš na kraj, ko je že vsega konec.

Letos sva se z možem odpravila do Topolovega že prvi dan prireditve. Široka ploščad pod vasjo je bila seveda že polna avtomobilov, midva sva zato parkirala ob cesti. Komaj izstopim, že zagledam prijaznega možaka, ki se nama smeji. "Napak sta parkirala avto, navzdol bi ga morala obrniti, kot vsi ostali, kako pa bosta šla potem domov?", naju sprašuje v lepem beneškem narečju. Nekam čudno

se mi zdi, da naju je nagovoril v slovenščini, saj je znano, da so Benečani dokaj nezaupljivi do tujcev in se z neznanci najraje pogovarjajo v italijanščini, vsaj dokler človeka ne spoznajo in mu ne popolnoma zaupajo. Pa se spomnim, da ima naša "škodica" še vedno slovensko evidenčno tablico. Po vsej verjetnosti je bil možakar prepričan, da sploh ne razumeva italijansko.

Vrtnem mu prijazen nasmeh, "bova že pozneje obrnila je klenega konjička, saj upam, da se ne bova tako močno zapila", mu zagotovem. Nato se napotimo skupaj navkreber v vas. Večeri se, mrak je, tisti mrak, o katerem je tako lepo pisal pokojni Aldo Klodič. Beneška večer. Beneški večer... Morda Benečija res premore najlepše večere. Zaradi barv, zaradi svežine, zaradi vonjav in krošenj, ki plešejo v vetru. In zaradi tisočerihi skrivnostnih zvokov, ki jih je slišati iz gozdov. Morda neke joca krivapeta, morda v objemu bujnega zelenja poje škrap. Morda je samo sova, ki se oglašja nekje med nebom in nočjo. Opojna tišina Nediških dolin, ki vabijo v hladno naročje veta in trav.

Tam v Topolovem so večeri še posebno lepi. Ko se z neba počasi spuščajo med zelenje. Naslonim se na ograjo in gledam v dolino.

Tudi možakar se ustavi. Lepo je, neverjetno lepo, ugotoviva skoraj enoglasno, pa čeprav gledava na te doline s čisto drugega zornega kota.

Zanima me, ali je domačin. Je, a je živel dolga leta v tujini, v Belgiji. Zdaj se vrača v prenovljeno, na novo prepletkano hišo sredi vasi. Benečani se vračajo. Vedno se vračajo. Samo za praznike, samo za počitnice ali zato, da v rojstnem kraju preživijo leta po

upokojitvi. Ampak vračajo se veskakov. Morda ne poznam naroda, ki bi bil tako navezan na rodno zemljo, kot so Benečani. Zavidam jim, ker sama nimam korenin. Jaz se ne vračam, jaz odhajam. Vedno in ponovno odhajam. Vsakič, ne da bi vedela kam.

Tih je večer. Topolove počasi tone v mrak. Možakar se prepušča spominom. Nekeč, nekeč v daljni preteklosti, je bila to največja vas

v garmiškem kamunu, kot pravijo Benečani občini. V prejšnjem stoletju je štela okoli petsto prebivalcev. Zdaj jih je ostalo nekaj nad dvajset, večina jih ne živi stalno v vasi, ampak prihajajo sem občasno. Nekateri so se celo vrnili zaradi Postaje, ker je vas zaživila, ker je Postaja prinesla upanje. Nekeč je bilo drugače. Teh bujnih, prelesto zelenih gozdov, ki danes silijo že na borjače in pre-raščajo vrtove, ni bilo. Terasaste njive na strmih pobočju okoli vasi so bile obdelane. "Imeli smo vse, kar je bilo potrebno za

jem naročju, "ko ste verjetno še psa kupili na Kitajskem. Zato je bajje tako majhen in šibak", je smeje se pripomnil. Smejem se, a obenem pomislim, kako je to žalostno. Rodovitna zemlja, sončne, zavetne njive, vinogradi, vse propada. Robida se razrašča, mi pa kupujemo hrano na Kitajskem. Vse, še domačega česna ni več najti nikjer.

Nekoč je bilo v Topolovem tudi veliko živine. Ko gledam majhno vas, ki se v obliki enakokrakega trikotnika širi od cerkve proti dolini, si ne morem zamisliti, kje naj bi ta živina bivala. A vendar, če se takoj nad Seucami spustimo po makadamski cesti na dno doline, do rečice Koderjane, nas pot kmalu pripelje do ne ravnih starih ostankov večjega hleva in ograje za drobnico. Živali so se pasle tudi nad vasjo, na sedanjem mejnem pobočju, kjer so prebivalci imeli tudi senožeti. Kosili so povsod, kjer je strmina to dovoljevala. Kjer je bilo prestrmo in preveč kamenja za katerokoli dejavnost, pa so pobočje prepustili gozdu. Topolovčani so bili namreč tudi zagrizeni lovci, ki so marsikdaj na skrivaj tudi prestopili mejo in divjad skrivali pred graničarji.

Nad Rečansko dolino se spuščala noč. Oglašajo se sove, neke spodaj je slišati žuborenje. Prelepa pokrajina. Naš spremljevalec molče gleda v dolino, nežen nasmeh izdaja, da se še vedno ni naglejal lepote domače zemlje. Počasi se napotimo navzgor v vas. Ustavi se v strmini, sredi ozke poti in počasi odklepa lepo vzdrževano, komaj prenovljeno kamnito hišo. "Pridita na kavo", naju vabi, čeprav smo se komaj spoznali. Slutiti je, da ljubimo iste doline

in iste beneške večere. Opravičim se, češ da me zgoraj na prireditvenem prostoru čakajo prijatelji. Naslednjič bova prišla, mu obljubim in vem, da bom nekoč res potrkala na tista lesena vrata. Zato, da bom spet poslušala to pojočo, živahno govorico in poslušala zgodbe o vasi, ki počasi umira, a hoče vendarle živeti. Topolovo... Kdor ga enkrat obiše, se vrača. Neštetokrat. Nekaj čarobnega je v teh strnjenih hišah, ki se tiščijo brega nad potokom. Nekaj, kar je očaralo celo ekipo japonske televizije, ki je prišla sem za nekaj dni in posnela vsakdanje življenje na vasi. Kratkometražni film smo potem gledali, skupaj z domačini v okviru Postaje Topolovo. Zgodbo o Alfonsu, ki žal prvega predvajanja dokumentarca v domači vasi ni dočakal, in njegovi ženi, ki živita sredi vasi in vsak dan zgodaj vstajata, da uredita skromen vrtiček, zakurita, pripravita drva ter postavita na ogenj štanke in polento. Dnevi, ki se rojevajo rano in umirajo počasi. Svet, ki je očaral Japonsko. Sanje, ki bi lahko bile tudi moje.

Nadenem si jopo, večeri tu na robu Rečanske doline znajo biti mrzli, pa čeprav so zime, zaradi zavetne lege in vetra, ki ga tu skoraj ni, včasih prav prijetne. Prijatelj Giovanni mi je nekeč v šali dejal, da izvira ime Topolove ravno iz besednega korena topla, ker je tam topleje kot v Čedadu ali pri nas v Idrijski dolini. Strinjam se z Giovannijem, čeprav vem, da ni tako. Ime Topolove, Topolovo izvira iz besede topol, baje jih je bilo v Rečanski dolini kar veliko, pa čeprav je meni simbol Benečije breza. Nežna, plaha, sanjava breza. Sanjava kot te doline in ti neizmerni večeri.

Suzi Pertot

Naši uspešni odbojkarji Mania' in Terpin še naprej naša A1-ligaša

V najvišji italijanski moški odbojkarški ligi bosta tudi v novi sezoni, v istem klubu, kot sta igrala lani, nastopala Števerjanca Loris Mania' in Jernej Terpin. Mania' ostaja v Piacenzi, Terpin pa v Monzi, oba sta sodelovanje podaljšala za eno sezono.

Loris, letnik 1979, je v državni superligi eden od senatorjev, za sabo ima, kot znano, več let izkušenj v reprezentanci, v klubskem dresu pa se je povsod vsakič izkazal in pustil dober vtis, kjerkoli je igral. Barve Piacenze bo branil še tretje leto zapored, še naprej bo njegov trener potrjeni Alberto Giuliani. Zadnja leta je moštvo slonelo na

poletje uspel dvotedenski kamp Volley Mania', ki ga je v Nabrežini uredil skupaj z Zaletom in njegovimi trenerji. Jernej Terpin, letnik 1997, je po dolgem

oklevanju sklenil, da še eno leto ostane v najvišji italijanski ligi v Monzi. Ker je lani igral zelo malo, je izrazil željo, da bi zamenjal klub, stike je imel z drugimi okolji v A2 ligi, razmišljal je tudi spet o Sloveniji (kjer je že nastopal za ACH Volley) in tujini. Naposled pa so ga v Brianzi prepričali, naj ostane, obljubili so mu, da bo imel letos vidnejšo vlogo. Za mladega igralca je namreč ključnega pomena, da preživi čim več časa na igrišču, si nabere izkušenj in kilometrine, samo tako se namreč lahko primerno razvije. Njegov klub je zdaj dejaven na kupo-prodajni borzi, glavna okrepitev doslej je podajalec s Havajev Kamika

Loris Mania'

Jernej Terpin

številnih veteranov (Marshall, ki ostaja na svojem mestu, Fei, Papi, Parodi, Tencati ...), sestava pa bo, kot kaže, pred novim prvenstvom precej prenovljena. Potem ko so se letos uvrstili v play-off, bi radi rezultat ponovili in bili uspešni tudi v pokalu. Mania', ki nosi na majici številko 1, je v ekipi institucija in bo še dalje prvi libero. Letos pa bo svojo vlogo v društvu nadgradil še z zadolžitvijo v mladinskem sektorju. Sodeloval bo namreč kot glavni trener odbojkaric do 18. leta. Za sabo ima tudi to

Shoji, v dresu reprezentance ZDA bronasta kolajna na olimpijskih igrah leta 2016 v Rio de Janeiru, ki prihaja iz Novosibirska. Še en veteran, naš najboljši odbojkar vseh časov Matej Černic, letnik 1978, pa bo še eno sezono igral v A2 ligi. Dobitnik srebrne kolajne z državno izbrano vrsto na olimpijskih igrah leta 2004 v Atenah pa je zamenjal klub, iz Alessana v Apuliji, v pokrajini Lecce, se je preselil v Laci, v ekipo iz mesteca Tusania blizu Viterba.

HC

Uresničevanje gesla Mednarodne likovne kolonije Umetniki za karitas Z dobroto od Posočja do Rima in Bruslja

V lanskem letu so nastajala likovna dela že 22. kolonije in razstav, ki zajemajo leti 2016/2017. Razstavljena likovna dela Umetniki za karitas so bila na ogled najprej na Sinjem vrhu, nato v Pretorski palači v Kopru, na dvorcu Zemono pri Vipavi, na koncertu Klic dobrote v Celju in v galeriji Ars v Gorici, v Galeriji Družina v Ljubljani, v Lokarjevi galeriji v Ajdovščini ... in (od 11. julija in v avgustu) v Bovcu ter na Sveti Gori nad Novo Gorico. Izkupiček posvojenih likovnih del bo namenjen pomoči ljudem v stiski.

Letos bo na Sinjem vrhu nad Ajdovščino, od 14. do 18. avgusta, potekala 23. mednarodna likovna kolonija Umetniki za karitas pod geslom "Ljubzen je ...". Umetnikom iz Slovenije in od drugod se bodo ob dnevu odprtih vrat, ki bo 17. 8., pridružili strokovni sodelavci, udeleženci preteklih kolonij in drugi slikarji. Mednarodna likovna kolonija poteka na povabilo Škofijske karitas Koper tretji teden v avgustu na Sinjem vrhu nad Ajdovščino. Tam se zbere 10 akademsko izobraženih ali drugače uveljavljenih likovnih ustvarjalcev iz Slovenije in tujine. Ob dnevu odprtih vrat se jim pridružijo še udeleženci preteklih kolonij in likovni ustvarjalci, ki želijo za namen kolonije podariti svoje likovno delo. V 22 katalogih je zapisanih 1.575 imen avtorjev, ki so ustvarili 2.449 likovnih del.

Potujoče razstave prinašajo med ljudi likovne zapise umetnikov današnjega časa, prinašajo sporočilo lepote, zaradi karitativne note pa tudi sporočilo

dobrote. V vseh teh letih je bilo 249 prodajnih razstav po Sloveniji, vsako leto obišečjo Gorico in Trst, bili so tudi v Sarajevu, na Dunaju, v Rimu in

poldan na cesti pod naslovom *Ne boj se, saj sem jaz s teboj...* Julija so potekali medgeneracijski tabor pod naslovom *Svoboden kot ptica na veji*, počitnice sodelavcev Karitas in njihovih družinskih članov; tabor otrok, ki so vključeni v Posvojitev na razdaljo; do konca julija pa še tabor socialno ogroženih družin, ki poteka letos prvič in je namenjen predvsem tistim socialno ogroženim družinam, ki imajo rade hribe in pohode.

Delovni tabor Streha nad glavno

Od 30. 7. do 6. 8. bo potekal v sodelovanju Škofijske karitas Koper in Škofijske gimnazije Vipava že 16. leto delovni tabor. Škofijska karitas Koper je

Slikarji kolonije Umetniki za karitas

dvakrat v Bruslju. Posvojitev likovnih del in donacija posvojitelja je tretja faza dogajanja. Vsako leto je izkupiček namenjen blažitvi kakšne stiske (matere, otroci, družine, brezposelni, brezdomci, zasvojeni ...). Pomemben je moto kolonije, ki prenaša med ljudi sporočilo določene problematike in vabi k sočutju.

V poletnih dejavnostih in ob dogodkih v Škofijski karitas Koper izvajajo programe pomoči in spremljanja ljudi v stiki. Njihova posebna pozornost je namenjena otrokom in počitniškim dejavnostim, taborom in letovanjem. Tako je v Sončni hiši v Portorožu, v programu Slovenske karitas, letovanje 14 socialno ogroženih družin iz koprške škofije; v več terminih julija in avgusta bo letovalo 30 otrok oz. mladostnikov v okviru programa Slovenske karitas Biseri.

Tabori v Domu karitas v Soči

Že junija je potekal tabor otrok, ki obiskujejo program učne pomoči Po-

pobraterna s Škofijsko karitas Banja Luka in vsako leto s prostovoljnimi delom udeležencev tabora pomagajo do strehe nad glavo eni socialno ogroženi družini. Denar za nabavo gradbenega materiala zbere Karitas v postni akciji *Ne pozabimo*. Letos bo streho nad glavo dobil oče s tremi prizadetimi otroki, mladi pa bodo pomagali tudi nekaterim drugim ljudem pri popravilu domov.

Pomoč šolarjem poteka pod naslovom *Otroci nas potrebujejo*, ki pri nas nosi podnaslov *Da bo korak v šolo vsele*.

Pomoč družinam in posameznikom se izvaja v 13 Centrih karitas (Bovec, Tolmin, Nova Gorica, Grgar, Ajdovščina, Idrija, Postojna, Pivka, Sežana, Ilirska Bistrica, Koper, Izola in Portorož). Poleg tega pa Karitas družinam in posameznikom v izjemnih primerih pomaga tudi pri plačilu nujnih računov, predvsem pa s pogovorom, nasvetom in zlasti z zgledom.

Miran Mihelič

S 1. strani

Italijanski pritiski ...

Bruselj je prislunil slovenskim argumentom, prevladal je zdrav razum in leta 2004 so mediji prinesli veselo vest, da bo tudi odsek Koper - Divača enakovredno obravnavan kot sestavni del meddržavnega 5. koridorja in s tem prišel na seznam prednostnih prog, ki jih bo sofinancirala UE s 40 % prispevkom. Trst se je s tem težko spriznal. Illy ni miroval in je v Bruslju celo napadel Prodi, takratnega predsednika evropske komisije, rekoč, da zapravlja evropski denar, namenjen mednarodnim povezavam, za izboljšavo notranjih državnih prog (PD, 6. 2. 2004). V Trstu pa je širil alarmantno vest, da bo Trst z uresničitvijo te nove koprskih hitre proge "doživel nepopravljiv udarec" (Il Piccolo, 14. 9. 2000). Italijanski prometni minister Pietro Lunardi pa je na srečanju v Moskvi šel še dlje in dejal (Delo, 30. 5. 2005), da bo storil vse, da bi Slovenija ne mogla izkoristiti sredstev EU za drugi železniški tir Koper - Divača (ki naj bi kasneje prerasel v dvotirno prog), če ne bo dala prednosti povezavi Trsta z Divačo, ki naj bi edina sodila v 5. koridor. Kritična javnost pri tem ni skrivala ogorčenosti nad to nadutostjo Trsta in osebno tudi Illyja. Akademik dr. Jože Pirjevec je npr. menil, "da hočejo italijanski partnerji vsiliti Sloveniji odločitve, ki ciljajo k njeni kolonizaciji, in to z neprikrito nadutostjo" (PD, 13. 7. 2000).

Mukotržno risanje trase skupne nove proge Trst / Koper - Divača
Ko sta po vseh teh peripetijah bila oba odseka nove proge Trst / Koper - Divača končno proglašena za enakopravni sestavni del 5. koridorja, se je postavilo vprašanje njune racionalne izgradnje, to je določitve najprimernejše točke, kjer bi se oba kraka združila v skupno novo hitro prog, kar je bila tudi zahteva evropske komi-

sije. Ob sodelovanju obeh držav je bilo ustanovljeno tudi posebno Evropsko gospodarsko združenje (EGIZ) Trst - Divača, ki naj bi skrbelo za koordinacijo pri projektiranju nove proge, pripravil prostorskega načrta ipd., ter je dobilo od EU tudi lep znesek sredstev za te priprave. Trst je pri projektiranju svojega odseka nalletel na težave. Zdajšnja prog Trst - Opčine (in naprej proti Divači) namreč ni prišla v poštev, ker ima zaradi strmih pobočij prevelik naklon (24 %), je zastarela in preveč oddaljena od koprskega kraka, da bi lahko prišlo do stičišča med njima. Zato je tržaška stran predlagala traso po Bregu nad dolino Glinščice, bliže slovenski meji, ki se položno dviguje proti Malemu Krasu (Ocizla, Beka, Petrinje), kjer bi lahko prišlo do stičišča s koprskim odsekom. Vendar so se proti tej rešitvi silovito dvignile občina Dolina in množica civilno družbenih organizacij (zeleni, alpinisti, planinska društva idr.), ker je Dolina Glinščice pravi alpski biser na vratih Trsta, z melišči, plezalnimi poligoni, kanjoni, slapovi, izjemno naravno stičišče prog nekje pod Črnim Kalom, a Trstu to ni odgovarjalo in je s pritiski izsilil, da se je koprski odsek umaknil iz svoje optimalne smeri proti Divači in se v velikem loku, v predoru pod Plavjami, približal Trstu na meji v Osapski dolini na 50 m ter se potem ponovno usmeril nazaj proti Divači, kar je, grobo ocenjeno, prog podaljšalo za slabih 5 km. Vsiljeno stičišče prog ob italijanski meji bi mu tako na neki način nadomestilo s strani Trsta zahtevano, a odbito prog Trst - Koper. Hkrati bi s tem Trst dosegel, da bi mu novo prog do Divače zgradila Slovenija, delno

s prispevki EU in v veliki meri tudi s svojimi sredstvi, sam pa bi se na cenen način priključil nanjo z lastnim parkilometrskim odsekom.

Trst enostransko izskoči iz projekta in se preusmeri v posodobitev svojega priključka na pontabeljsko prog

Evropska komisija je jeseni 2012 objavila nove smernice vseevropskega železniškega omrežja, ki so vključile med prednostne smeri, ki jih bo EU sofinancirala, tudi Baltsko-Jadranski koridor, ki naj bi iz baltskih pristanišč končal v severnoitalijanski prek pontabeljske proge in bi obšel Slovenijo (Delo, 21. 2. 2012). Slovenija pa si je kasneje le izposlovala, da je bila vključena vanj tudi njena smer. Avstrija se je podvzela z izgradnjo nove hitre proge Gradec - Celovec in Trst je zaslutil svojo veliko priložnost, da se prek dveh hitrih prog, to je že posodobljene pontabeljske (150 km/h) in nove avstrijske (200 km/h), najhitreje prebije do že navedenih bogatih blagovnih bazenov vzhodnega dela Srednje Evrope, iz katerih se napaja Luka Koper. Kajti do 570 km oddaljenega Dunaja bi Koper po zastarelem in počasnem slovenskem železniškem omrežju (do 50 km/h), kljub morebitni novi hitri prog do Divače, rabil kakih 13 ur, Trst pa bi se po dveh hitrih zahodnih progah, kljub nekoliko večji razdalji, že pri 100 km/h prebil do Dunaja v dobrih petih urah, pri še večji hitrosti pa toliko prej. Tako so že itak dolgoletna jalova prerivanja okrog odseka 5. koridorja Trst / Koper - Divača povsem zastala in Trst je preusmeril vse svoje energije in resur-

s posodobitev svojega priključka na pontabeljsko prog. Ta preobrat Trsta je opazila tudi evropska komisija in evropski komisar za 5. koridor Laurens Jan Brinkhorst je v Budimpešti vidno razburjen nediplomatsko zabrusil Italiji (Il Piccolo, 3. 10. 2012), da bo EU zaradi dolgotrajnih in neučinkovitih pogajanj umaknila finančno podporo meddržavnemu odseku 5. koridorja Trst / Koper - Divača, kar se je kasneje tudi zgodilo, ter sta morali obe državi vrniti EU lep znesek denarja. Slovenija, po nepreverjenih

gi Koper - Prešnica, znašla v veliki stiski. Gradnja dvotirne proge s s skromnimi prispevki EU in predvsem z lastnimi sredstvi je bil prevelik finančni zalogaj, zato se je odločila, da bo začasno potegnila do Divače samo en tir in z njim kandidirala za pripadajoča ji evropska sredstva. Z umikom Trsta namreč to ni bil več meddržavni odsek, ampak notranja slovenska prog, in je lahko računala le na 20-30 % nepovratnih evropskih sredstev. Nima zanesljivih podatkov, vendar kaže, da pri tem v Sloveniji ni

nikova. Če bi pa Slovenija čez desetletja slučajno posodobila svoje železniško omrežje in dvignila hitrost na njem na zahtevano raven (do 150 km/h) ter bi se Trst želel navezati nanj tudi preko koprskih prog, ima idealno priložnost, da se v predoru neke okrog Škofij z nekajkilometrskim odsekom priključi na koprsko prog v dolini Rižane.

Ta zaplet zdaj ni več zadeva našega notranjega političnega preigravanja, ampak preresen problem Slovenije kot države. Zato bi morala vlada ustaviti konje,

obzirno obrazložiti evropski komisiji, da namerava spremeniti projekt, in izposlovati od nje, da ji prizna pravico do pripadajočih nepovratnih evropskih sredstev tudi v spremenjenih pogojih. Doma pa bi se morala uvesti skupaj s predstavniki stroke, zlasti z avtorji alternativnih variant, in na podlagi tehničnih argumentov doseči skupaj z njimi soglasje o najprimernejši različici, razčistiti tudi očitke o previsoki ceni in tehnološki zastarelosti vladinega projekta ter o problematičnosti njegovega sofinanciranja s strani Madžarske pod skrajno neugodnimi pogoji. Če tega ne misli ali ne zmore storiti, mora javnosti to opravičiti si tehtnimi in sprejemljivimi argumenti za tako odločitev. V nasprotnem primeru pa jo je treba ustaviti z referendumom in jo poslati domov. Nihče namreč nima pravice postavljati Slovenije v položaj, da bo stoletja plačevala ceno za očitno napako, storjeno iz neznanja, malomarnosti ali neodgovornosti.

Foto JMP

podatkih medijev, okrog 10 mio evrov. Kasneje pa je bila objavljena še vest (PD, 2. 3. 2016), da sta državi delo na projektu gradnje nove hitre proge Trst / Koper - Divača zamrzili in prenesli na čas po letu 2050 ter da bosta vmes reševali svoje prometne zagate z obnavljanjem lastnega, že obstoječega železniškega omrežja.

Slovenske travme ob propadu projekta nove hitre proge Trst / Koper - Divača

Slovenija se je s propadom projekta Trst / Koper - Divača, ob rastočem prometu Luke Koper in ob svoji dotrajani in zasičeni pro-

nikomur prišlo na misel, da bi projekt popravili in izrezali iz njege slepo črevo, ki nam ga je vsilila Italija, da smo se lahko s traso približali njeni meji, kar pa z umikom Trsta iz posla ni imelo nobenega smisla več. To pa so opazili avtorji ostalih alternativnih variant (Miha Jazbinšek, Rudi Varl in dr. Jože Duhovnik), ki so se vsi po vrsti ognili vsiljenemu zavojju proti Trstu, ki je po nepotrebnem podaljšal prog in jo temu primerom podražil. Tudi zaradi tega so njihove variante bistveno cenejše od vladinega projekta, in to celo dvotirna Duhov-

nikomur prišlo na misel, da bi projekt popravili in izrezali iz njege slepo črevo, ki nam ga je vsilila Italija, da smo se lahko s traso približali njeni meji, kar pa z umikom Trsta iz posla ni imelo nobenega smisla več. To pa so opazili avtorji ostalih alternativnih variant (Miha Jazbinšek, Rudi Varl in dr. Jože Duhovnik), ki so se vsi po vrsti ognili vsiljenemu zavojju proti Trstu, ki je po nepotrebnem podaljšal prog in jo temu primerom podražil. Tudi zaradi tega so njihove variante bistveno cenejše od vladinega projekta, in to celo dvotirna Duhov-

Z 8. strani

"Moji občutki ob koncu sezone ..."

Imate ob koncu sezone v programu še kaj?

Letošnja sezona je nekoliko daljša kot prejšnje. S štirimi gledališči, našim SNG, SSG Trst, Gledališčem Koper in gledališčem iz Pulja (Pule) smo pripravili predstavo Baruffe. To je zelo zanimiv projekt štirih primorskih gledališč iz treh držav. Je obširna mednarodna koprodukcija. V primorskem prostoru se je to zgodilo prvič. Nadejamo si, da bodo odmevi pozitivni in da bo predstava, ki je že doživela ambientalni premieri v Kopru in Pulju - tista v amfiteatru Gradu Kromberk je žal odpadla zaradi neugodnih vremenskih razmer in je zato bila v SNG Nova Gorica -, imela sijajno gledališko pot. Sicer bo uradna premiera v novogoriškem gledališču v septembru, že v novi gledališki sezoni. Poleg tega je SNG gostovalo v Umagu. Sredi julija pa odhajamo na gostovanje v Španijo, v Segovio.

Ali bodo imeli gledalci, ki si iz kateregakoli

vzroka niso mogli ogledati odmevnih predstav iz iztekajoče se sezone, še možnost si jih ogledati v prihodnji sezoni?

Vse predstave, ki smo jih imeli v letošnji produkciji,

možnost priti na ogled v našo matično hišo. Te predstave bodo odšle tudi na gostovanja, kar je tudi naša dolžnost. Tako da bodo gledalci lahko uživali ob njih, tudi ko bodo go-

bodo doživljale ponovitev v naslednji sezoni, tako da bodo imeli gledalci

stovale v bližnjih krajih. **Kaj pa menite o stikih z bližnjimi gledališči in o**

sodelovanju z njimi?

Mislím, da je nujno, da gledališča sodelujemo, in ne samo na nacionalnem nivoju. Predvsem v tem "obmejnem" prostoru je pomembno, da gledališča sodelujemo, in to ne samo slovenska. Prav bi bilo, da bi to sodelovanje razširili tudi na italijanski del gledališč. V tem kontekstu

temi sodelovanju smo v SNG Nova Gorica pripravili plesni abonma. Ples je pač univerzalna umetnost, ki ne rabi besed. Zato je vsem lahko razumljiv. Zato si v tem abonmaju nadejamo nekaj več publike tudi z italijanske strani.

Kako pa je z obiskom italijanske in naše "zamejske" publike v SNG Nova Gorica?

Koliko je teh gledalcev, ne moremo natančno preveriti. Pri predstavi Peter Kušter pa sem že zabeležila nekaj italijanske govorice v našem foajeju. Mogoče se stvari vendarle počasi premikajo. Mi bi si želeli, da bi ljudje z "one strani" hodili kupovat čim več naših abonmajev. Vemo pa, da imajo v zamejstvu slovenske kulturne organizacije svoje gledališke abonmaje, in v bistvu je tudi prav, da ne hodimo drug drugemu v zelnik! Ne glede na to pa mislim, da če je predstava dobra in če jo znamo pravilno promovirati tudi na drugi strani neobstoječe meje - ki je verjetno še prisotna v glavah! -, se bodo stvari nekoliko spremenile. Za jesenski del abonmajske kampanje načrtujemo promocijske prijeme,

da bi povečali pozornost do našega gledališča tudi pri vas.

Po mnenju marsikaterega gledalca je SNG Nova Gorica premalo prisotno v abonmaju SSG v Gorici.

V gledališču obstaja sistem izmenjav, ki je seveda vezan na neko recipročnost. Mi pridemo k vam, vi privedete k nam. Včasih se zgodi, da to ni mogoče zaradi različnih žanrov predstav, različnih okusov, včasih pa ta zamenjava nekoliko šepa...

Za konec tega najinega pogovora pa še vprašanje, ki bolj pripada "rumenemu tisku". Ko bo letošnja sezona dokončno mimo, si boste privoščili kaj oddiha, da bi se v jeseni z novimi močmi lotili dela? Kje in kako najraje preživljate poletne počitniške dni?
Vsekakor bom šla na od-dih. Destinacija ni še izbrana, je pa kolebanje med Dubrovnikom in otokom Panarea pri vas v Italiji, na Siciliji. Jaz imam rada morje, verjetno z ozirom na to, da je bila moja pranona doma z dalmatinskega otoka Šolta. Zato imam morje pač v "genih"!